

VITORLÁT BONTS!

6. OSZTÁLY

EVANGÉLIKUS HITTAN

VITORLÁT BONTS!

VITORLÁT BONTS!

6. osztály

Evangelikus hittan

Isó Dorottya
Matus Klára Krisztina
Mesterházy Balázs

Budapest, 2017

A könyv a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával készült.

2., átdolgozott kiadás

Lektorálta
Kodácsy-Simon Eszter
Pethő Attila

A hittankönyvsorozatot szerkeszti:
A Magyarországi Evangélikus Egyház
Katechetikai Munkacsoportja
Vezető: *Kodácsy-Simon Eszter*

Minden jog fenntartva. Bármely másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2017

© Isó Dorottya, 2017

© Matus Klára Krisztina, 2017

© Mesterházy Balázs, 2017

TARTALOM

Helló, fiúk! Szia, lányok!	7
ÉN	
1. Mondd, ki vagyok én?	8
2. Mit hozok én otthonról? + Pál apostol fiatalkora	10
3. Meddig megyek el Isten követésében? + István vértanúsága	12
4. Miért üldözől engem? + Saul megtérése, Pál Antiókhiaiban	14
5. Mi mindent teszek Isten ügyéért? + Pál missziói útjai	16
6. Mihez igazodunk? Ki dönt? + A jeruzsálemi zsinat	18
7. Hol a határ? Tényleg tiszta? + Péter és Kornéliusz	20
8. A rács melyik oldalán van a szabadság? + Pál Filippiben	22
9. Merre tartasz? + Pál apostol útjának vége	24
10. Én és Pál apostol + Összefoglalás	26
ISTEN ÉS ÉN	
11. Ki vagyok én, hogy megszólít Isten? + Ábrahám elhívása	28
12. Mit vár tőlem Isten? + Szövetségekötés	30
13. Szívem legmélyebb titkát is ismeri? + Izsák ígérete	32
14. Miért tesz próbára Isten? + A hit próbája	34
15. Megszerezhető az áldás? + Ézsau és Jákób	36
16. Tudok-e mit kezdeni az örökséggel? + Jákób álma és fogadalma	38
17. Mitől áldás az áldás? + Jákób tusakodása	40
18. Kire vagyok féltékeny? + József álmai, testvérei eladják	42
19. Észreveszem-e Isten vezetését? + József börtönben és a fáraónál	44
20. Kik fontosak számunkra, és mit teszünk meg értük? + Imádság és megbocsátás	46
21. Végül mégis így volt jó? + Az áldás beteljesülése	48
22. Isten, én és az ősatyák + Összefoglalás	50
EMBERI KAPCSOLATAIM	
23. Családban élek + A közösség alapja	52
24. Isten ajándéka a család + Párvalasztástól a családig	54
25. Hogyan éltek Jézus korában? + Családi szokások	56
26. Tiszteld? Tiszteld! + Isten parancsa	58
27. Hol a helyem? + Szerepek a családban	60
28. Miért élek a világban? + Isten dicsőségére – embertársaim javára	62
BIBLIA	
29. Több, mint könyv? + A könyvek könyve	64
30. Mi a lényeg? + A Szentírás Krisztust hirdeti	66
31. Hogyan keletkezett? + Ószövetségi kánon	68

32. Miért éppen ez a 27 könyv? • Újszövetségi kánon	70
33. Hogy mindenki értse... • Bibliafordítások	72
34. Honnan ismerős? • A Biblia és a világ	74

VILÁGVALLÁSOK

35. Hogyan lehet megmenteni? • Mózes születése	76
36. Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek? • Mózes elhívása	78
37. Miért? Miért a nehézség? • A tíz csapás	80
38. Honnan hová? • Kivonulás, pusztai vándorlás	82
39. Mi az alap? • A Sínai-hegynél	84
40. Mózes és a kivonulás • Összefoglalás	86
41. Hogyan élhető meg a közösség? • Ünnepek	88
42. Hogyan él ma a zsidóság? • Mai judaizmus	90
43. Új a szövetség? • A szeretet parancsa	92
44. Küldetésünk? • A missziói parancs	94
45. Biztos, hogy más? Miben más? • Hasonlóság és különbözőség a felekezetek között	96
46. Jézus utáni kinyilatkoztatás? • Az iszlám rövid története	98
47. Mi a hívő kötelessége? • Muzulmán hétköznapiak	100
48. Békés vagy erőszakos vallás? • Túllátni a dzsihádon	102

TEREMTETT VILÁG

49. Baj van a Földdel! A Földdel van baj? • Felelősségünk	104
50. Isten Ura a természetnek, ugye? • Teremtésleírások a zsoltárokból	106
51. Hogyan jelentetted ki gondviselésedet, Uram? • Illés és a szárazság	108
52. A legkisebbre is gondod van? • A mustármag	110
53. Kísértések között vár növekedést? • A búza és a konkoly példázata	112
54. Pásztor vagy bárány? • A teremtett világ pásztora	114
55. Pásztor vagy bárány? • A teremtett világ báránya	116
56. Megnyílt a menny? • Jézus megkeresztelkedése	118

TÁRSADALOM

57. Hol a hazám? • Népemhez tartozom	120
58. Magyar vagyok? • Magyar vagyok!	122
59. Miben más? • Kultúra, ünnepeink, himnusz	124
60. Miért ne keveredjünk? • Többetnikumú ország	126

Helló, fiúk! Szia, lányok!

Így köszönt el tőletek az előző évi (ötödikes) evangélikus hittankönyv végén a Hajóács, aki végigkísérte utazásotokat. Megmozgatott, kérdezett, inspirált, motivált benneteket.

Ebben a tankönyvben az a reményem, hogy elfogadtok engem útitársnak. Engem, aki hozzátok hasonlóan megkaptam azt a jókívánságot a Hajóáctól, hogy „Jó szelet, matrózok!”

Mert én is csak egy matróz vagyok. Egy közületek. Nem „A matróz” vagyok, hanem egy matróz. Szeretném, ha úgy figyelnétek kérdéseimre, rácsodálkozásaimra, értetlenkedéseimre és helyesléseimre, hogy azok akár a Ti kihangosított gondolataitok is lehetnének. Ha tudtok mást, jobbat, elgondolkodtatóbbat – nyugodtan írjátok oda a figurám mellé! ☺

A Hajóács utolsó mondatát megfogadva én is azt tudom kívánni nektek, hogy legyen jó szelünk. Hiszen hajózni csak úgy lehet, legalábbis a mi vitorlás hajónkkal. Mert ahogyan tanultuk, a szél arra fúj, amerre akar. Jézus mondta ezt. Mi most azt szeretnénk, hogy a Szél úgy segítsen a mi hajónk haladásában, hogy közben épüljünk ismeretben, hitben, közösségben.

Ehhez ki kell bontani a vitorlát. A vitorlánkat. Hogy a szél bele tudjon kapni. Nem azért, hogy összevissza rángassa,

hanem azért, hogy a megszabott irányt tartva haladni tudjunk. A Szél segítségével. Istenünk Szentlelkének segítségével.

Arra biztatlak benneteket, hogy tankönyvünk címét mondjátok is ki hangosan! Valahogy úgy, mint ahogy egy fedélzeten elhangzana: az első szó utolsó szótagját jól elnyújtva egyre hangosabban, míg a felszólító módú ígét röviden, határozottan: **Vitorláááát bonts!**

Erre az útra hívlek benneteket!

Útitársatok,
egy matróz

1. Mondd, ki vagyok én?

📖 Zsolt 139

1. Milyennek látod magad?
Ki vagy te? Mutasd be magadat
pár mondatban!
Milyen külső és belső tulajdonságokat
tartasz fontosnak leírni magadról?

WEÖRES SÁNDOR

**Ki minek gondol,
az vagyok annak...**

*Ki minek gondol, az vagyok annak...
Mért gondolsz külön rokentalannak?
Jelet látsz gyűlni a homlokomra:
Te vagy magad, ki e jelet vonja.
S vigyázz hogy fénybe vagy árnyba játszik,
Mert fénye-árnya terád sugárzik.
Ítélsz rólam, mint bölcsről, badarról:
Rajtam látsz törvényt sajátmagadról.
Okosnak nézel? Hát bízd magad rám.
Bolondnak nézel? Csörög a sapkám.
Ha lónak gondolsz, hátamra ülhetsz;
Ha oroszlánnak, nem menekülhetsz.
Szemem távában magadat látod:
Mint tükröd, vagyok leghűbb barátod.*

2. Húzd alá a versben, mi mindennek gondolják a vers szerzőjét! Mit mond magáról, valójában ki ő?

3. Lapozd fel a 139. zsoltárt! Milyennek látja magát a zsoltár szerzője? Mit tart fontosnak elmondani Istennek magáról? Vajon miért?

„És mégis, mit gondolsz, ki vagy te? Mit képzelsz magadról?” – Amikor valakik veszekednek, gyakran elhangzanak ezek a mondatok.

Elsőre talán furcsa dolognak tűnik saját magunkról gondolkodni, de ha belegondolsz, már biztosan törted te is a fejedet magadon. Kisgyerekként egész máshogy gondoltál magadra, mint most, és később is másként fogsz. Életed folyamán állandóan felteszed a kérdést: ki vagyok én?

Olyan vagyok, mint a barátaim gondolják? Olyannak kellene lennem, amilyenek a szüleim akarják? Olyan vagyok, amilyenek a szomszéd lát?

Biztosan jártál már úgy, hogy az egyik pillanatban a többiek bántóan viselkedtek veled, a következő pillanatban pedig családot szeretete vett körül. Nyilván egészen máshogy lát téged az osztálytársad és máshogyan a nagymamád. Vagy lehet, hogy a szüleid tehetségesnek tartanak, de a tanárod vagy az edződ lustának, ügyetlennek. Olyan is van, hogy valaki az iskolában nagyon jó jegyeket kap, mégis úgy érzi, hogy túl szigorúak vele otthon. Gyakran másokhoz mérjük magunkat, sőt néha a szüleinket is. A másik gyerek szülei jó fejnek látszanak, mert őt mindenhová elengedik, te pedig nem mehetsz sehová. Nem mindenkinél ugyanaz a mérce: neki sok mindent megvesznek, nekem nem.

Akárkinek van igaza, sok minden van, amin nem tudunk változtatni: hogy milyen családba születtünk, hol lakunk, mit tudnak megvenni a szüleink.

Tényleg pótolhatatlan vagyok?

Belőled nincs még egy a világon. Senki sem tud helyettesíteni téged a családban. Más nem tud az lenni otthon, aki pont te vagy. Megismételhetetlen, egyszeri lény vagy nemcsak a szüleid, de az egész világ számára. Senkire sem vár ugyanaz az életfeladat, mint rád. Belőled csak egy született. Nemcsak külsőre, hanem belsőre sincs belőled még egy.

A szüleid vártak egy gyermeket, és te születtél meg. Senki sem tudta előre, milyen ember leszel. Olyan nevet kaptál tőlük, amit más is kaphat, de senki más felé nem fordulnak ugyanazzal a szeretettel a szüleid, mint feléd.

Másnak is mondták már a szülei, nagyszülei, rokonai, hogy arany baba, csalafinta, kisangyal, kisördög, jó gyerek, csinos kislány vagy ügyes fiú. De senki sem tud pontosan olyanná lenni, mint te.

Felteheted a kérdést: egy véletlen egyveleg vagy, aki egyszer eltűnik ebből a világból, és évszázadok múlva szinte nyoma sem marad? Vagy egy titokzatos akarat hozott a világra? Ha igen, ez kinek az akarata?

Csak a fantáziánk szab határt a kérdésre adott válaszlehetőségeknek. Erre a kérdésre azonban a keresztény hívő ember a hitével tud válaszolni. Hogyan születik hit az emberben? Úgy, ha azt Isten szavai felébresztik, amelyek az embert a Bibliában és az imádságban szólítják meg.

Akár ezzel az ígérel: „Örök szeretettel szerettelek.” (Jer 31,3)

PÁL APOSTOL, MOZAIK (5. SZÁZAD)

2. Mit hozok én otthonról? + Pál apostol fiatalkora

📖 ApCsel 22,3.27–28; Fil 3,5; 2Kor 11,22–23

Nincs is jobb annál, mint gyereknek lenni!

Pál apostol gyermekkoráról nem tudunk semmit, így csak következtethetünk.

1. A fenti igehelyeken maga az apostol utal származására. Mit árul el magáról?

Születési helye:

Szülei:

Származása:

Tanulmányai:

2. Érdekes, amikor az ember egy-egy szóban foglalja össze életútját. Rólad mit tudhatunk?

Születési helyed:

Szüleid:

Lakhelyed:

Testvéreid:

Tanulmányaid:

Érdeklődési területed:

Pál apostol leveleiben többször utal az Ószövetség irataira, mert azoknak kiváló ismerője volt. Gyermekkorától kezdve mindig részt vett a zsinagógában tartott istentiszteleti alkalmakon, felolvasáson, imádságon és tanulmányon.

Régen a zsinagógák nemcsak istentiszteleti helyként szolgáltak, hanem a zsidó ember számára a közösségi, a vallási és a társadalmi élet központját is jelentették. Iskolaépületként, imaházként, gyülekezeti házként és a közösség fegyelmezése céljából bíróságként is funkcionáltak. Szombatonként itt olvasták fel és magyarázták a Bibliát, a gyermekeket is itt tanították meg írni és olvasni. Jézus korában a zsinagógákban már iskolák is működtek. A zsidó gyerekek öt-hat évesen már iskolába kezdtek járni. Az írást, olvasást és az elemi ismereteket a lányok is megtanulták, azonban 14 éves kor után már csak a fiúk tanulhattak tovább, a lányokat pedig az asszonyok képezték a majdani háziasszony szerepre. Az elemi oktatásnak három fő tárgya volt: héber nyelv, Szentírás és a vallás erkölcsi törvényei. A tanítók nagy hangsúlyt fektetettek a kívülről megtanulandó szövegekre. Például mindenkinek meg kellett tanulnia az Ószövetségből egy olyan részt, amelyben keresztnevének betűi voltak elrejtve. Pénteken általában ismételték az anyagot. Ünnepeken és péntek délután szünetelt a tanítás.

Pál egy-egy beszédének felépítése arról árulkodik, hogy kiváló képzést kapott szónoklattantból (retorikából) és bölcsletről (filozófiából), ami lehetővé tette számára, hogy felnőttkorában sikeres, jó módú, befolyásos ember lehessen.

Héber anyanyelvűként a görög nyelvet is kiválóan használta, jól ki tudta fejezni érzelmeit és gondolatait ezen a nyelven is.

Könnyű volt neki, hiszen ebbe nőtt bele, nem?

Abban az időben csak a tehetősebb szülők gyermekei járhattak egyetemre, mert sokat kellett fizetni a tanulmányokért. Ezt a háttérrel szülei teremtték meg számára, ők íráshatták be a tarzuszi „egyetemre” is, hogy a fentebb említett tárgyakat tanulja.

Tarzuszi tanulmányai befejeztével Pál Jeruzsálembe ment, ahol egy Gamáliél nevű rabbi iskolájában tanult. Miután elvégezte tanulmányait, írástudó lett. Jeruzsálemben később a farizeusok csoportjához tartozott.

Gamáliél az egyik legjelentősebb zsidó rabbi, annak a Hillél rabbinak az unokája volt, aki Jeruzsálemben iskolát alapított. Alapelveként fogalmazta meg: „Ami neked nem esnék jól, azt ne tedd felebarátodnak!” A zsidó szellemi fejlődés meghatározó alakja volt. A szintén Gamáliél nevet viselő unokája is ezt az irányzatot képviselte, aki békeszerető emberként a Nagytanács vezetője is lett. Az Apostolok cselekedeteinek 5. fejezetében például azt olvashatjuk róla, hogy megakadályozta az apostolok megkövezését.

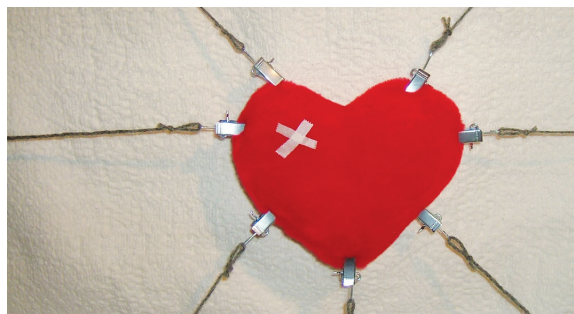

3. Gondold végig, milyen hatással voltak Pálra szülei, miben befolyásolták életét!

3. Meddig megyek el Isten követésében? • István vértanúsága

📖 ApCsel 6,1–8,3

A kereszténységen belül is hamar megjelentek a belső konfliktusok, hiszen ahol emberi közösségek vannak, ott kisebb-nagyobb különbségek, nézeteltérések mindig adódnak.

1. Emlékszel még az első közösségre? (ApCsel 2) Egészítsd ki az alábbi szöveget!

Az első gyülekezet _____ ben alakult, _____ nappal Jézus feltámadása után, amikor Isten elküldte a _____ t a tanítványokhoz. Ők különféle nyelveken kezdték el hirdetni Isten csodálatos tetteit. _____ apostol prédikációjára mintegy háromezren _____. Ők továbbra is részt vettek a zsidó istentiszteleteken, azonban házanként is összegyülekeztek, megtörték a _____ et, imádkoztak, énekekkel dicsérték Istent, és nem utolsósorban kitartóan részt vettek az apostoli _____ ban. Olyan közösséget alkottak, ahol még a vagyonuk is egy volt, senki nem szenvedett közöttük hiányt. A keresztények első gyülekezetét _____ nek nevezzük.

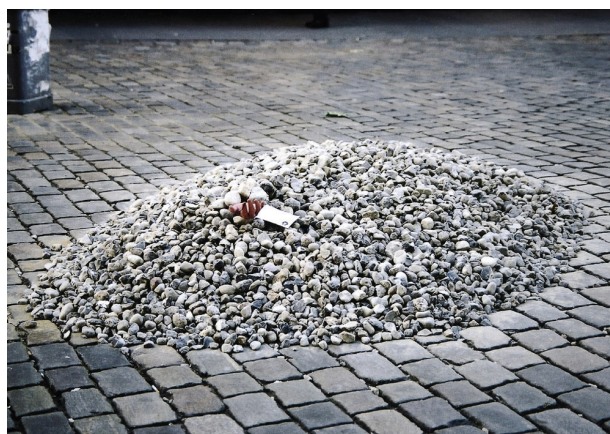
Ma miért nem így élnek a keresztény közösségek? Így is lehetne?

A közösségen belüli egyik nézeteltérés abból adódott, hogy a gyülekezet lélekszáma egyre nőtt, az apostolokra pedig egyre több feladat hárult. Ám sikerült megoldást találniuk, amelyről ApCsel 6,1–7-ben olvashatsz.

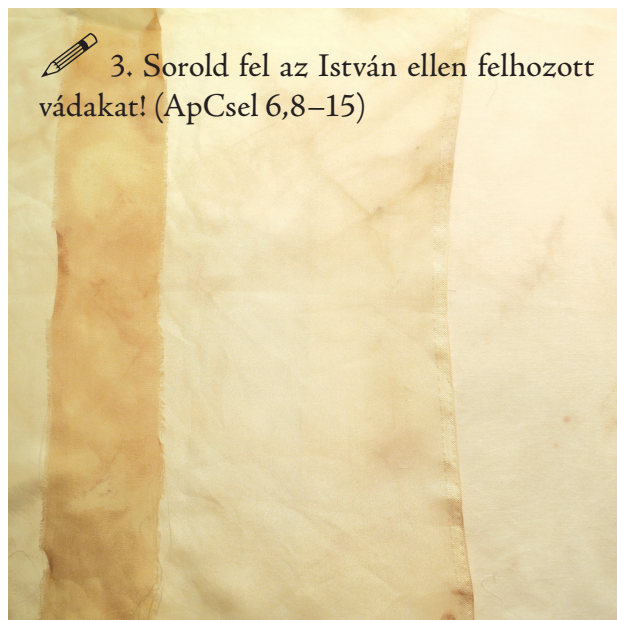
2. Milyen feladatot adtak át másoknak az apostolok? Kiknek? Hogyan döntöttek ezek személyéről? Vajon miért pont ezt a feladatot kapták meg?

Idővel az ősgyülekezetet külső támadások érték. A Krisztust követő hívőket üldözni kezdték a zsidók. Az első üldözések István halálával kezdődtek. István a választott hét diakónus egyike volt, akit az Apostolok cselekedetei úgy említ, hogy telve volt kegyelemmel és erővel, aki nagy csodákat és jeleket tett a nép között. A zsidók közül sokan dühösek voltak rá, vitatkoztak vele, de nem tudták azt a bölcsességet és az Istentől kapott lelket legyőzni, ami Istvánban volt. Így végül a főpap előtt is bevádolták.

Ezeket a hamis támadásokat, rágalmakat István a védőbeszédében megcáfolta, és tisztázta magát a vádak alól.

Utolsó mondataival azonban haragot gerjesztett a Nagytanácsban, hiszen őket bírálta szívük keménysége miatt. István látta, mennyire feszíti őket a düh. Elmondta, hogy látja az Emberfiát az Atya jobbjára felül állni. Ezek a szavai a zsidók számára istenkáromlásnak számítottak, ezért a mózesi törvények értelmében a városon kívülre vitték, hogy megkövezzék. Így István lett a kereszténység első vértanúja. Halála után az üldözési hullám egyre erősebb lett. Sok keresztény hívő elmenekült Jeruzsálemből, az apostolok azonban ott maradtak, és kitartottak hitükben.

3. Sorold fel az István ellen felhozott vádakat! (ApCsel 6,8–15)

Hihetetlen, hogy István-
nak a hite miatt kellett
meghalnia. Miért kívánják
emberek mások halálát?

ISTVÁN MEGKÖVEZÉSE, FRESKÓ
(BEIT JAMAL APÁTSÁG, IZRAEL)

4. Hogy nevezik a vértanút idegen szóval? Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

			1.									
			2.									
		3.										
			4.									
5.												
			6.									

1. Őt várják a zsidók.
2. Ennek alapján fognak perbe valakit.
3. Ilyen nyelvet beszélt István.
4. Ezt kell minden zsidónak betartani.
5. Ezt tették a néppel, hogy ne higgyenek István szavának.
6. Ebben a városban indult el az első keresztényüldözési hullám.

5. Mit gondolsz, ma is vannak keresztény vértanúk? Nézz utána állításod igazának!

4. Miért üldözl engem? ♦ Saul megtérése, Pál Antiókhában

📖 ApCsel 9,1–30; 11,19–26; Gal 1,11–16

Pál apostol fiatalkorában – amikor még Saulnak nevezték – üldözte azokat az embereket, akik Jézus Krisztus tanítását követték, és hittek feltámadásában. ApCsel 8 szerint házról házra járt, férfiakat és nőket hurcolt magával, és börtönbe vetette őket. Ott volt már István megkövezésénél is. Azonban egyszer csak nagy fordulat következett be az életében.

1. Mi történt Pállal? Olvasd el ApCsel 9,1–30-at, és válaszolj a kérdésekre! Kivel találkozott? Milyen külső jelek kísérték a találkozást? Mi változott meg benne?

2. Pál saját maga többször is megemlíti életének ezt a döntő fordulatát. Az egyik ilyen beszámolót Gal 1,11–16-ban olvashatod el. Mit emel ki a múltjából? Mi a Jézustól kapott feladata, küldetése?

Lehetséges, hogy valaki ennyire megváltozzon?
Ilyen nagy ereje van Jézusnak?

3. Gondold végig, mi minden alakult át Pál életében! Jegyzetelj!

Pál apostol megtérése után azonnal hirdetni kezdte az evangéliumot. A keresztények közül azonban sokan félték tőle, és nem hitték, hogy igazat szól, hiszen addig úgy ismerték, mint aki üldözi az egyházat. Ezért Pál sokat szenvedett. Cézárea és szülőföldje, Tarsusz környékén folytatott missziói munkát. Ide jött érte későbbi munkatársa, Barnabás, aki magával hívta Antiókhába.

Antiókhia Kr. e. 300-ban I. Szeleukosz alapította. A Római Birodalomban az egyik legnagyobb várossá, metropolisszá vált, közel 500 000 lakosával. Róma nagyra becsülte, ezért saját önkormányzattal rendelkező, független város lett, Syria provincia székhelye. Külső pompájában csak Róma és Alexandria előzte meg. Augustus császár római mintára fórumot, sőt több villát is építtetett magának a városban. Tiberius császár a római mintájú kereskedelmet és üzleti életet képviseltetve két hatalmas oszlopsort építtetett. Agrippa császár pedig a már meglevő színház kibővítésének látott neki. A császárok a város vízellátásának biztosítására vízvezetékeket is építtettek. Ennek a hatalmas fejlődésnek a perzsa támadás vetett véget Kr. u. 266-ban.

Antiókha a Római Birodalomtól való függetlensége révén a kereszténység egyik bölcsőjévé válhatott. ApCsel 11,19–26 tudósítása szerint a város pogánykeresztény központ lett.

Ma is születnek gyülekezetek?
Tudod, mikor alakult az a gyülekezet, ahová tartozol? Nézz utána!

5. Javítsd a hibás tudósítást!

4. Milyen négy fontos utalást találsz erre az említett igeszakaszban?

Saul buzgó szadduceus volt, aki erőszakkal is vissza akarta téríteni a zsidó életre Keresztelő János követőit. Egy alkalommal épp ilyen szándékkal tartott Jeruzsálem felé, amikor hirtelen egy galamb szállt rá, és hang szólt hozzá, aki megkérdezte tőle, hogy miért gyűlöli őt. Saul megkérdezte, hogy kivel beszél. A hang azt válaszolta, hogy ő az Isten, akit üldöz, ezért menjen be a faluba, és ott majd megtudja, mit kell tennie. Saul felállt, de mivel megsüketült, úgy kellett bekísérni a városba. Egy Antóniás nevű tanítványnak időközben látomásban kijelentette az Úr, hogy azt a Sault, aki eddig üldözte a zsidókat, keresse fel, mert kiválasztotta őt az Úr, hogy tanítványává tegye. Eközben Saul tizenkét napig nem hallott, nem evett és nem ivott. Mikor Antóniás bement Saulhoz, rátette kezét, és elmondta, hogy az Úr küldte hozzá, hogy halljon és megteljen Szentlélekkel. Erre azonnal visszatért Saul hallása, megkelesztelkedett, evett és erőre kapott. Ettől kezdve pedig hirdette a zsidók között, hogy János a Krisztus.

5. Mi mindent teszek Isten ügyéért? ♦ Pál missziói útjai

📖 ApCsel 13–14; 15,36–18,22; 18,23–20,38

Neked van feladatod?

Pál apostolt Barnabás hívta Antiókhiaiba, hogy segítségére legyen a gyülekezet vezetésében, Isten igéjének hirdetésében. Az Antiókhiaiban élő keresztények egymás közötti kapcsolatát elsősorban a felebaráti szeretet határozta meg. Ugyanúgy, ahogy az ősgyülekezet tagjai, ők is megosztották javaikat egymással. Úgy érezték, hogy a Krisztusról szóló örömhírt és a belőle fakadó szeretetet tovább kell adniuk, hogy mások is átélhessék azt. Ezért úgy döntöttek, hogy vezetőik induljanak missziói útra.

1. Fogalmazd meg saját szavaiddal, mi a misszió!

2. Szerinted mi az, amit ma feltétlenül el kell mondanunk másoknak Istenről?

Vajon nekem is missziót kellene folytatnom a hajón? De hogyan? Muszáj?

3. Pál apostol a következő évtizedekben nemcsak egy missziói útra indult, hanem többre is. Az evangélium hirdetése közben nagy kalandokba is keveredett, többször az élete is veszélybe került. Dolgozzátok fel közösen Pál missziói útjait!

1. missziói út (Kr. u. 46–47)
ApCsel 13–14

Útvonal:

Munkatársai:

Nagyobb esemény:

Kihívás:

2. missziói út (Kr. u. 50–52)
ApCsel 15,36–18,22

Útvonal:

Munkatársai:

Nagyobb esemény:

Kihívás:

3. missziói út (Kr. u. 53–58)
ApCsel 18,23–20,38

Útvonal:

Munkatársai:

Nagyobb esemény:

Kihívás:

Miért vitt magával Pál
munkatársakat?
Félt egyedül?

4. Készíts egy rövid beszámolót társaidnak egy általad választott misszió út egyik helyszínéről és eseményéről!

Pálnak sok segítőtje, munkatársa volt. Ők szintén belső készítetésből hirdették az evangéliumot, hogy az minél több emberhez eljuthasson. Munkatársai között voltak olyanok, akik barátai is lettek. Ilyenek voltak Barnabás, Szilász és Timóteus, akik közül leginkább Timóteusra támaszkodhatott. Fontos segítői voltak azok az emberek, akik egy-egy már létrejött gyülekezeti közösséget képviseltek. Átaluk az adott gyülekezet is részt vett a missziós munkában.

5. Te mi alapján választanál munkatársakat magadnak? Milyen szempontok a legfontosabbak?

Micsoda személyválogatás ez! Hé! Nem mindegy, hogy ki indul misszióba?

6. Pál apostol melyik munkatársáról szól a következő állítás?

Az Újszövetség két neki címzett levelet is őriz: _____

Lisztrában Zeusznak nevezték őt az emberek, Pál a második missziói útjára már nem vitte magával:
_____ (ApCsel 14,12; 15,39)

Pál vele raboskodott Filippiben: _____ (ApCsel 16,19)

Pál náluk lakott Korinthusban: _____ (ApCsel 18,2)

Efezusban velük rohant Pál a színházba: _____ (ApCsel 19,29)

7. Pálnak a missziói útjai során gondoskodnia kellett megélhetéséről is. Milyen mesterséget tanult? (ApCsel 18,3)

Megtudod, ha megfejted a rejtvényt! _____

É	S	Z	Í
K	S	Á	T
R	O	T	Ő

6. Mihez igazodunk? Ki dönt? + A jeruzsálemi zsinat

📖 ApCsel 15,1–35; Gal 2,1–10

1. Biztosan te is kerültél már olyan vitahelyzetbe, amikor véleményed nagyon különbözött másokétól. Idézz fel egy ilyen élményedet!

Miközben Pál apostol és Barnabás első missziói útjukon voltak, addig néhány jeruzsálemi keresztény ellátogatott Antióchiába. Azt hirdették, hogy minden pogánynak először zsidóvá kell válnia, mert az üdvösséget csak így lehet elnyerni. A jeruzsálemi zsidókból lett keresztényeknek ugyanis az volt a meggyőződésük, hogy az üdvösség egyedül a választott népé lehet. Az üdvösség feltételeként szabták a mózesi törvények betartását, így például a zsidó étkezési szokások és a körülmetélkedés gyakorlatának megtartását.

Emiatt az antiókhiai gyülekezetben nagy feszültség támadt. Nekik ugyanis Pál apostol korábban azt hirdette, hogy Krisztus evangéliuma felülírja a zsidó törvényeket, előírásokat. Az üdvösség feltétele egyedül a Jézus Krisztusban való hit. A vitás kérdésben nem tudott dönteni a két gyülekezet, ezért az apostolok segítségét kérték.

2. Erről a kérdésről ApCsel 15,1–35-ben olvashatunk. Töltsd ki az alábbi jegyzőkönyvet a gyűlésről!

JEGYZŐKÖNYV, MELY KÉSZÜLT KR. U. 48/49 KÖRÜL

A gyűlés helyszíne:

Résztvevők:

A vita tárgya:

Pál álláspontja:

Eddigi szokásrend:

Apostoli határozat:

A határozat közlésének módja:

Biztosan az egekbe szökött az apostol vérnyomása.

Pál a jeruzsálemi gyűlésről maga is beszámol a Galatákhöz írott levelében. Ha személyesen is érintettek vagyunk egy vitás kérdésben, akkor máshogy látjuk azt, mint egy kívülálló.

3. Olvasd el Gal 2,1–10-et; a szakaszból apróbb részletek is kiderülnek a gyűlésről. Melyek ezek?

4. Gondolkozz el azon, Pál számára mi volt kockázatos ebben a vitában! Szerinted ki vagy mi győzte meg az apostolokat? Végül is ki döntött?

Minek erről a gyűlésről még ma is beszélni?
Van ennek hatása ma ránk nézve?

5. Igaz vagy hamis? A hamis állításokat tedd igazzá!

Pál apostol és Barnabás a második missziói útjukról hazaérve feszült helyzetben, egy nagy vita közepében találták magukat. _____

A Jeruzsálemből Antiókhiaba látogató keresztények azt állították, hogy az üdvösséghez zsidó szokás szerint a pogányoknak is körül kell metélkedniük. _____

Pál álláspontja ezzel szemben az volt, hogy az üdvösség feltétele csak Isten parancsainak betartása. _____

A gyülekezet Pált és Barnabást Jeruzsálembe küldte az apostolokhoz, hogy ők döntsenek a vitában. _____

Jeruzsálemben nagy vita támadt ebben a kérdésben. _____

A heves vitában Pál nem is tudott megszólalni. _____

A vitát végül Péter felszólalása zárta le, és hozott megoldást. _____

Pál beszámolójában olvashatjuk, hogy az apostolok elé magával vitte a pogányból lett keresztény Tituszt is. _____

Az apostolok határozata az volt, hogy minden kereszténynek be kell tartania a mózesi törvényeket. _____

Az antiókhiai gyülekezetnek Júdás és Szilász adta át levélben a gyűlés határozatát. _____

7. Hol a határ? Tényleg tiszta? ♦ Péter és Kornéliusz

📖 ApCsel 10–11,18

1. Gyakran közöttünk is előfordul az, ami a képen látható. Hogyan kerülhet valaki ilyen helyzetbe? Lehet segíteni? Hogyan?

Kornéliusz istenfélő, kegyes ember volt, de nem volt zsidó. Kornéliusz alamizsnát is adott, támogatta a népet, azaz Izraelt, sőt a zsidó imaszokásokat is betartotta. Vallásossága alapján akár zsidó is lehetett volna.

2. Szerinted mit tehetett Kornéliusz istenfélő emberként, hogy a zsidók befogadják őt? Válaszod alátámasztásához lapozd fel ApCsel 10,1–6-ot!

Kornéliusz az angyal parancsa szerint járt el, két szolgát és egy istenfélő katonát küldött Péterhez, aki akkor Joppé városában tartózkodott.

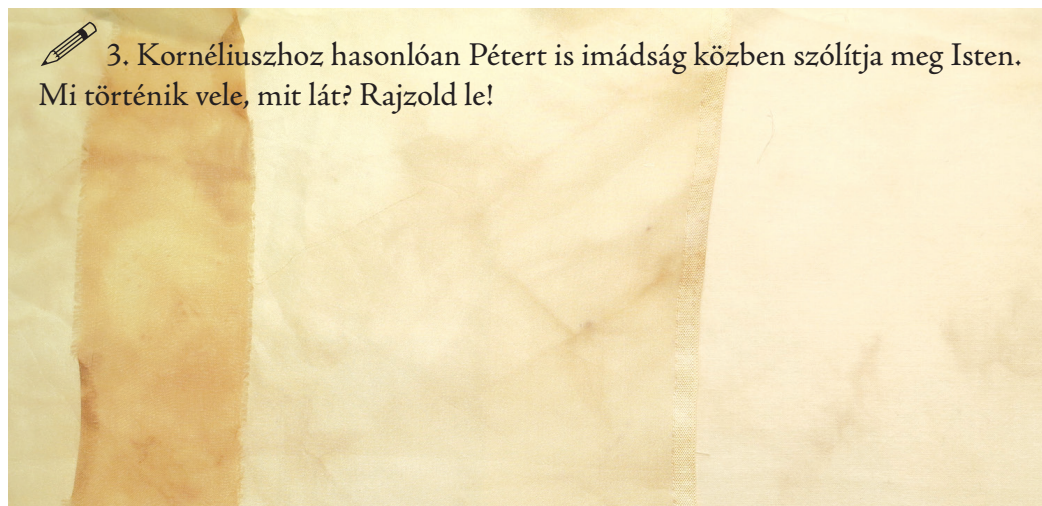

A város görögül Joppé, héberül Jáfó, ma Jaffa néven található meg a térképeken. A Földközi-tenger partján fekszik, az ókori Izrael legnagyobb tengeri kikötője volt. Régészeti kutatások szerint már jóval a zsidó honfoglalás előtt (Kr. e. 15. század) lakott település volt. A város neve Jónás próféta által vált ismertté. Jónás ugyanis itt szállt fel arra a hajóra, amely a világ akkor ismert legtávolabbi pontja felé tartott, hogy meneküljön küldetése elől. A település

ma Tel-Aviv részeként Izrael legfontosabb kereskedelmi központja.

3. Kornéliuszhoz hasonlóan Pétert is imádság közben szólítja meg Isten. Mi történik vele, mit lát? Rajzold le!

Ha én
éhes vagyok,
nem válogatok!

Péter a mózesi törvények értelmében nem ehetett a látomásában szereplő kendőről. Amint 3Móz 11,41–43-ban olvashatjuk, a zsidó embernek semmilyen csúszómászó állatot nem szabad megennie.

Péter tehát az egész látomást kísértésnek vélte, hiszen nagyon megéhezett már, amikor az Úr megszólította őt. De a hang többször is elismételte neki: „*Amit Isten megtisztított, azt te ne mondd tisztátalannak.*” (ApCsel 10,15)

Péternek nem volt ideje azon gondolkodni, vajon mit akart ezzel üzeni Isten. A Lélek szavára azonnal a Kornéliusz által küldött ismeretlen embereket kellett követnie Cézáréába.

Cézáré a Földközi-tenger egyik kikötője volt, nagy, mesterségesen kiépített kikötőparttal. Kb. 112 km-re fekszik Jeruzsálemtől északnyugatra. Kr. e. 10-ben Nagy Heródes Augustus császár után nevezte át a várost, majd Kr. e. 22 körül komoly építkezésbe kezdett. Ez volt Júdea római fővárosa, a római helytartók hivatali székhelye, valamint a Heródes királyok székhelye is. Itt állomásoztak a római katonai parancsnokságok is.

Kornéliusz Pétert szinte emberfeletti lényként fogadta. Eléje ment, és a lábához borulva hódolt előtte. A házban Péter számára kiderült, mi volt látomásának értelme. Isten megmutatta neki, hogy öelötte nincsenek tisztátalan emberek. Ezzel a minden zsidó számára érvényes törvényt helyezte hatályon kívül, s megmutatta, hogy a nem zsidó emberrel is lehet asztalközösséget vállalni.

Észrevetted? Kornéliusz befogadó közösségre talált.

Isten Lelkének kiáradása által Kornéliusz és mindazok, akik vele együtt hallgatták az ígét, megkeresztelkedtek, s a pogánykeresztény közösség tagjaivá váltak.

4. Ami itt, Cézáréban történt, nem más, mint Jézus szavainak betöltése. Jézus melyik mondata ez?

Ketken matloscnarap né tima, tzadnim kástratgem ygoh, tekő avtínat, nebéven kenkeléltnezs a sé kanúif, a kanáyta za tekő evletzserekgem, tepén nedim áynnávtínat ketegyet, táhet le ketejnem.

5. Ki érezhette magát így, vagy gondolhatott hasonló dolgokra a történet szereplői közül?

Brrrrr. Ezt nem! _____ Nem tudja, miért kellett idejőnnie? _____

Hozzám jön egy angyal??? _____ Igen, Jézus a mi Urunk! _____

Kik ezek az emberek?! _____ Halljátok? Valami más nyelven beszélnek! _____

Jaaaj, ez azért már túlzás. _____ Őket is meg kell keresztelni. _____

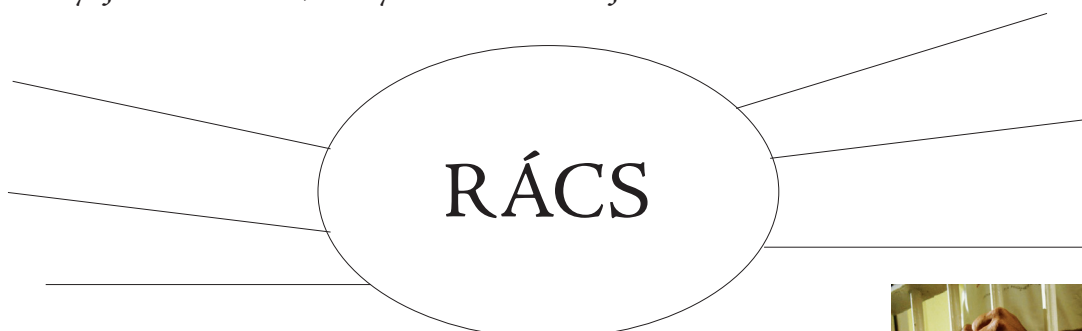
Nincs mitől félnem. _____ De jó lenne, ha itt maradhatna nálunk! _____

8. A rács melyik oldalán van a szabadság? • Pál Filippiben

📖 ApCsel 16,9–40

1. Gyűjtsetek szavakat, amelyek a „rács” szóról jutnak eszetekbe!

Legtöbbünknek a rácsról a szabadság korlátozása, a szabadság teljes elvesztése jut eszünkbe. Sokszor hangzik el ez a mondat: A bűnözőknek rács mögött a helyük. Igen, de mi van azokkal, akik ártatlanul kerülnek rács mögé? Pál apostollal is ez történt Filippiben.

Filippi városát Nagy Sándor apja, Fülöp alapította Kr. e. 3560-ban, így róla is nevezték el. A város egy hegyláncre épült. Ennek a hegylancnak az egyik hágója része volt az Európát Ázsiával összekötő kereskedelmi útvonalnak. Így a város urának komoly befolyása volt a kontinensek közti kereskedelemre.

Lakosai trákokból, görögökből, macedónokból és rómaiakból tevődtek össze. Pál idejében már római ko-

lónia volt itt, azaz háromszáz veterán katona és családtagjaik éltek itt római polgárként.

Rómát megpróbálták mindenben utánozni. Lakói latinul beszéltek, tartották a római szokásokat, a hivatalnokoknak római titulusaik voltak, és ugyanazokat a ceremóniákat gyakorolták, mint Rómában. A görögül beszélő helyieket igyekeztek teljesen háttérbe szorítani.

2. Olvasd el ApCsel 16,9–40-et! Miért ment Pál második missziói útja alkalmával Filippibe? Kivel találkozott először?

A bíbor színt a tüskés bíborcsiga mirigyének váladékából állították elő. Egyetlen gramm festék előállításához 12 ezer csigára volt szükség. Magas ára és színe miatt a méltóság és tekintély jelképe lett.

Pál apostol missziói útjai során nem tagadta meg ősei hitét, igyekezett a zsidó testvéreknek is hirdetni az evangéliumot. Ezért amikor egy ismeretlen városba érkezett, általában a helyi zsinagógát kereste fel először. Filippiben nem volt zsinagóga, így felkutatta, hol szoktak az istenfélők összegyűlekezni, istentiszteletet tartani. Itt hallgatta Pált Lídia, akit a Biblia az első európai keresztény nőként említ, mert Pál prédikációjának hatására megtért és megkeresztelkedett.

3. Filippiben azonban Pál nagy zűrzavart okozott. Mivel keltett zavart? Mit tettek a kárvallott urak, és mi volt a római előjárók reakciója?

Ért már téged igazságtalanul nagy büntetés? Miért történhetett meg? Hogyan élted meg?

4. Pál maga is megemlékezett arról, hogy Filippiben szenvedést és hatalmaskodást kellett átélnie, amikor társával, Szilásszal együtt börtönbe vetették őket. Bezártságuk ellenére mégis szabadnak érezték magukat. Mit gondolsz, miért?

A börtönben töltött éjszaka rendkívüli eseménye miatt a börtönőr öngyilkosságot akart elkövetni, de Pál ezt megakadályozta. Az őr pedig még azon az éjszakán megkeresztelkedett egész háza népével együtt. Másnap Pálékat titokban akarták a városból elküldeni, azonban Pál római polgárjogára hivatkozva nyilvános bocsánatkérést követelt. A város vezetői félelmükben ezt meg is tették, de megkérték őket, hagyják el a várost. Az a rövid idő, amit Pál Filippiben töltött, mély nyomokat hagyott az ott élőkben, hiszen az őt hallgatókból alakult meg az első európai keresztény gyülekezet.

Nem is gondoltam, hogy pár nap alatt gyülekezet születhet!
Vajon hogyan történhetett ez? Mi kellett hozzá?

5. Ki mondta kinek?

Most tehát távozzatok, menjetek el békességgel! _____

Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözlösz mind te, mind a te házad népe! _____

Ha úgy látjátok, hogy az Úr híve vagyok, jöjjetek, szálljatok meg a házamban! _____

Ezek az emberek felforgatták városunkat. _____

Ne tégy kárt magadban! _____

Ezek az emberek a Magasságos Isten szolgái. _____

Bocsásd szabadon azokat az embereket! _____

Mit kell cselekednem, hogy üdvözlöljek? _____

6. Számozzátok be az előző feladat mondatait elhangzásuk sorrendjében!

9. Merre tartasz? + Pál apostol útjának vége

📖 ApCsel 27–28

1. Vannak céljaid? Közeliek vagy távoliak? Mit tudsz tenni annak érdekében, hogy ezeket elérd?

Idősebb fejjel máshogy tekintek a jövő felé, mint fiatal fiúként tettem.
Vajon mi változott? Kérdezd meg erről szüleidet vagy egy számodra fontos felnőttet!

Minden egészséges embert valamilyen cél vezérel élete során. Közeliek és távoliak. A közeli célok is valamilyen nagyobb távlatban nyernek értelmet. Ezek a célok segítenek bennünket, hogyan alakítsuk mindennapjainkat. Egy-egy cél elérése hihetetlenül boldoggá tud tenni. Például amikor kisebb voltál, szerettél volna megtanulni biciklizni. Addig gyakoroltál, amíg segítség nélkül ment. Most pedig élvezed, hogy biciklivel könnyedén és gyorsan eljutsz oda, ahová szeretnél.

Pál apostol igehirdetéseiben arról beszél és leveleiben is arról ír, hogy a legfontosabb, hogy Jézus Krisztusban higgyünk és Isten megváltó szeretetét elfogadjuk, mely egyedül Isten ajándéka.

Pál azt tűzte ki célul, hogy minél több ember megismerje Jézus tanítását, higgyen Jézus kereszthalálában és feltámadásában, és ezáltal üdvösségre jusson. Szerinted teljesült a célja?

2. Figyeld meg, hogyan végződött Pál életének utolsó szakasza! Erről bővebben az ApCsel 27–28. fejezeteiben olvashatsz.

Pál apostol harmadik missziói útja végén Jeruzsálembe ment, hogy az út során összegyűjtött adományokat elvigye az apostoloknak. Egyik nap azonban a templomban rátámadtak a zsidók, elfogatták, és a halálát követelték. Ugyanis hallottak arról, hogy Pál a nem Jeruzsálemben élő zsidók számára hirdeti Krisztust, és egyre többen lesznek a hatására kereszténnyé. Azzal vádolták meg, hogy a törvény, a nép és a szent hely ellen lázított, és még a templomot is megszenteltelenítette. Akkor nagy lett a forrongás ellene a városban, hogy csak a római helyőrség ezredese tudta kimenekíteni belőle. Az ezredes ki akarta deríteni, miért haragudtak meg a zsidók Pálra ilyen nagyon. De közben hírt kapott arról, hogy a zsidók összeesküvést szőnek Pál ellen, s mindenképpen meg akarják őt ölni, ezért jobbnak látta hatalmas katonai kíséret mellett Félix helytartóhoz Cézareába küldeni Pált. Félix ki is hallgatta tárgyalás keretében, de ítéletet nem hozott, hanem elnapolta Pál ügyét, és börtönbe záratta őt. Félix ugyanis arra várt, hogy Pál majd pénzt kínál szabadulásáért cserébe. Mivel ez nem történt meg, Pál még két év után is ott raboskodott a börtönben. Félix helyére új helytartó, Fesztusz érkezett. Ekkor Fesztusz és Agrippa király is kihallgatta Pált, mert a zsidók újra vádat emeltek ellene. Ítéletet ők sem hoztak, így Pál római polgárjogára hivatkozva a császárhoz fellebbezett. Ezért kénytelenek voltak katonai kísérettel útnak indítani Pált Rómába.

3. Figyeld meg a 16. oldalon található térképen, hogy Pál milyen úton jutott el Rómába! Szerinted akkoriban mennyi időt vett igénybe ez az út?

Becslésed: _____ A valóság: _____

Az utazás tele volt izgalommal. Nézz utána, ki mely döntésével okozta az izgalmat! (ApCsel 27,9–13)

4. Nem hallgattak Pálra, be is következett a baj. Mi történt? (ApCsel 27,14–20)

Még jó, hogy én nem voltam ott! Azt hiszem, én feladtam volna a küzdelmet, pedig szerintem kemény fából faragtak!

5. Pál biztatta útítársait, és reményt táplált beléjük. Vajon honnan vette ezt a lelki erőt? Szerinted mindenki képes erre?

Olvasd el, mit mondott az utasoknak! (ApCsel 27,22–26)

Ebben a pánikhelyzetben Pál melyik szava, mondata adott volna számodra megnyugvást?

6. Pál szavai beigazolódtak. Tizennégy nap tengeri hánykolódás után egy sziget lapos partján feneklettek meg. Ám ezek sem voltak izgalmaktól mentes napok. Miért?

7. Végül mind a 276 ember megmenekült. A szárazföld, ahova megérkeztek, Málta szigete volt. Pált először gyilkosnak, majd istennek vélik a szigetlakók. Miért? (ApCsel 28,1–6)

Három hónap máltai tartózkodás után folytathatták útjukat, és Kr. u. 59 tavaszán érkeztek meg Rómába. Mit gondolsz, most végre pont kerülhetett Pál ügyének végére?

Az Apostolok cselekedeteiből nem derül ki, hogyan végződött Pál pere. Másutt viszont azt olvasuk, hogy kiszabadult római fogságból, majd ellátogatott Efezusba, Macedóniába és Görögországba, ahonnan ismét Rómába került fogságba, majd kivégezték.

A legkorábbi egyházi hagyomány szerint Pál kiszabadult a fogságból, s eljutott Hispániába. Majd ismét perbe fogták, és a 64-ben kirobbant Néró-féle keresztényüldözés idején Péterrel együtt kivégezték.

Micsoda izgalom! Még jó, hogy Istentől folyamatos biztatást kapott a nehézségekben. Vajon várta a halált?

„...akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.” (Róm 14,8b)

10. Én és Pál apostol + Összefoglalás

1. Ki ő? Hogyan került kapcsolatba Pállal?

Barnabás –

Jakab –

Anániás –

Timóteus –

Lídia –

Szilász –

Péter –

István –

Akvila –

2. Mi történt az alábbi helyszíneken Pál apostollal?

Antiókhia:

Filippi:

Korinthus:

Málta:

Róma:

Jeruzsálem:

Damaszkuszba vezető út:

3. Tedd időrendbe az előző feladatban felsorolt helyszínekhez köthető eseményeket!

4. Magyarázd meg az alábbi fogalmakat!

Mártír:

Apostoli gyűlés:

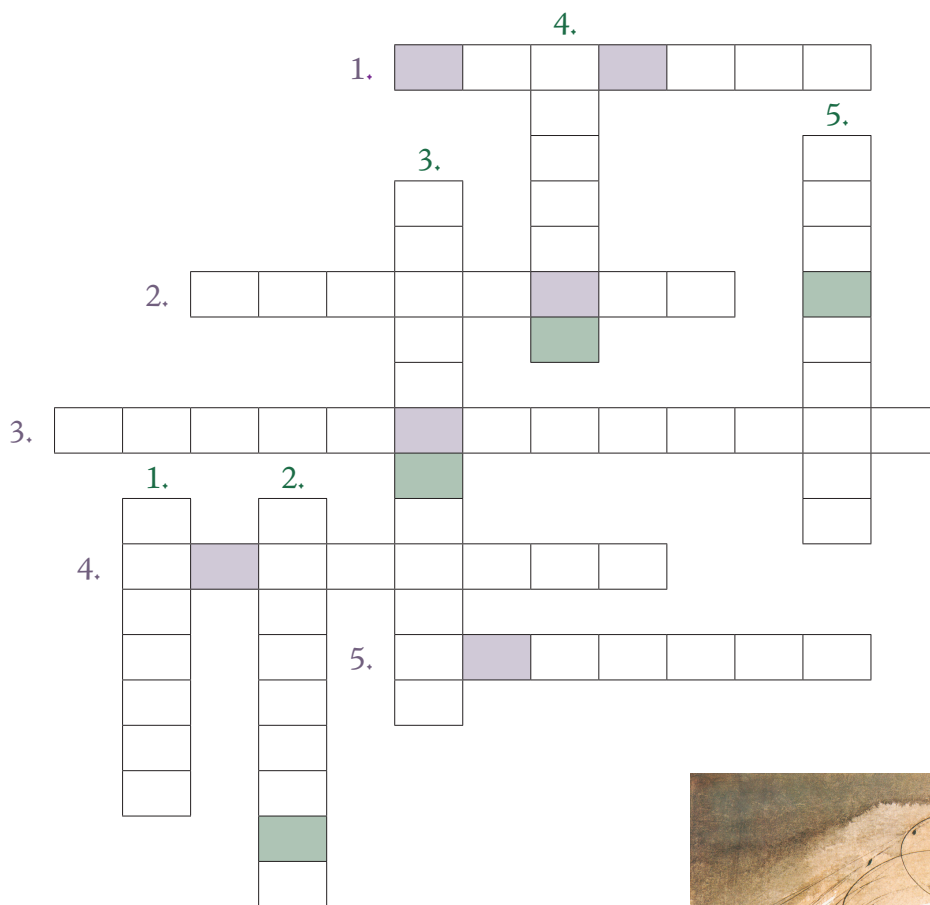
Misszió:

Diakónus:

Apostol:

5. Fejtsd meg a rejtvényt!

Vízszintes:

1. Ilyen kísérettel indították útnak Rómába Pál apostolt.
2. Rendkívüli esemény hatására egy éjszaka alatt egész háza népével együtt megkeresztelkedett.
3. Az őbenne való hit vezet üdvösségre.
4. Ilyen utakra indult Pál apostol.
5. Itt született Pál.

BORSOS MIKLÓS:
PÁL MEGTÉRÉSE (1976)

Függőleges:

1. Pétert és Kornéliuszt is eközben szólította meg Isten.
2. A zsidó gyermekek itt tanultak írást és olvasást.
3. Pál apostol mestersége.
4. Ezt kell szigorúan betartani.
5. Pál apostollal történt a Damaszkuszba vezető úton.

Olvasd össze a színes mezőkben található betűket! Ezzel a kérdéssel is foglalkoztunk ebben a témakörben.

Megfejtés: _____

6. Készíts interjút Pállal! Hogyan látja, miben változott meg?

11. Ki vagyok én, hogy megszólít Isten? • Ábrahám elhívása

📖 1Móz 12,1–3

Azt mondják, Ábrahám nem volt különleges ember. Gazdag volt viszont a vidék, ahonnan származott: Ur városa és környéke. Ebben a városban olyan emberek éltek, akik a holdistent tisztelték, és nem ismerték azt az Istent, akit a Biblia a világ Teremtőjének és Urának nevez.

Innen kellett elmennie, mert feladatot kapott Istentől, valamint egy hozzá kapcsolódó ígéretet. Ábrahám hitt Istennek.

Abrám: neve felséges, tekintélyes atyát jelent.

Ábrahám: neve azt jelenti, hogy sok nép atyja.

Tényleg, te tudod, hogy a te neved mit jelent?

„Az Úr ezt mondta Abrámnak: Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked! Nagy néppé teszek, és megáldalak, naggyá teszem nevedet, és áldás lesz. Megáldom a téged áldókat, s megátkozom a téged gyalázókat. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.” (1Móz 12,1–3)

Nem kapunk magyarázatot arra, hogy miért épp Ábrahámot hívja el Isten. Azt azonban megtudjuk, hogy Isten valamiért őt választja ki arra, hogy az ő népének történetén keresztül mutassa meg valódi szeretetét, és ismertesse meg magát a világgal.

Nem azért választotta Ábrahámot, mert ő jobb vagy okosabb, mint a többi ember, nem is azért, mert ügyesebb vagy szebb a körülötte élőkénél, hanem mert Isten úgy döntött. Van ilyen.

1. Sorolj fel néhány ígéretet, amit te tettél! Megtartottad ezeket? Ha igen, miért volt nehéz megtartani? Ha nem sikerült megtartanod, mi akadályozott meg benne?

Sorolj fel néhány ígéretet, amit neked tettek! Számítottál arra, hogy megtartják? Miért?

Sorold fel, hogy Isten mit ígér Ábrahámnak!

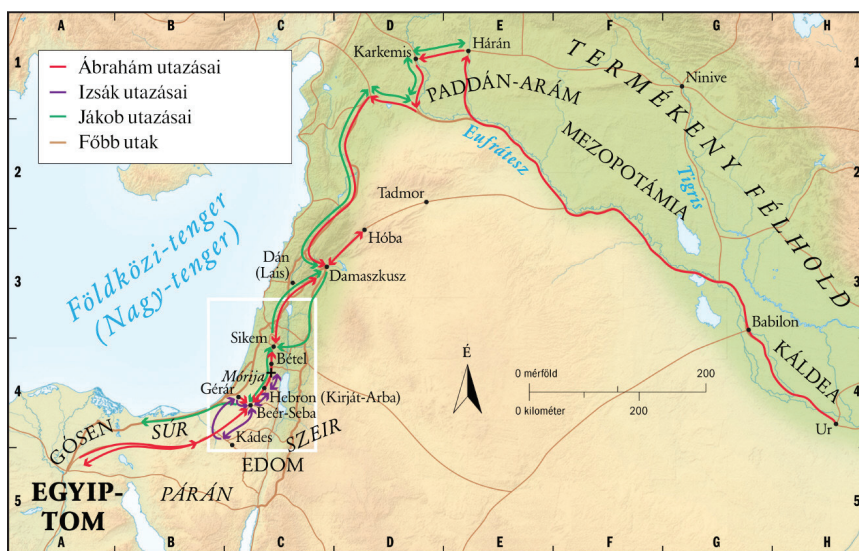
Szerinted mit ígér Isten neked?

Elég nehezen hihető ígérek ezek! Vajon Isten betartja ezt?
Hogyan tudott Ábrahám hinni Isten szavának?

2. „Mert én azt mondtam!”

Kitől milyen élethelyzetben hangozhat el ez a mondat? Bosszant? Szívesen teszed meg? Vajon miért mondja? Beszélgetsetek erről!

3. Kösd össze az összetartozókat!

Ur	sok nép atyja
Abrám	holdisten tisztelői
Ábrahám	bizonytalanság
téged áldók	felséges, tekintélyes
gazdagság	téged gyalázók

Hm. Tényleg nem azért hívta el
az Úr Ábrahámot,
mert valamiben különleges volt,
vagy valamit jobban tudott?
Mindig azt hittem.

12. Mit vár tőlem Isten? + Szövetségkötés

📖 1 Móz 17,1–17

Az ígéret után Ábrahám családjával, szolgálóival és állataival együtt vándorolt, de a nomád állattenyésztő életmódot folytatók számára egy idő után már nem volt elég a legelő, és unokaöccsével, Lóttal együtt döntéshelyzetbe kerültek: mindketten a békés megoldásra törekedtek azzal, hogy megbeszélték: ha Lót balra tart, Ábrahám jobbra megy, ha Lót jobbra indul, Ábrahám balra. Ábrahám úgy döntött tehát, hogy Lóté a választás joga. Neki jó a „maradék” is.

Nem Ábrahám volt az idősebb? Akkor hogyhogy a fiatalabbra hagyta a döntés jogát?

Hogy mondhatott le a jobb területről?

1. Állítsd sorrendbe a következő választási lehetőségeket aszerint, hogy számodra melyik a legnehezebb! A megszámozásban haladj a legkönnyebbtől a legnehezebb felé!

- + választani biztos 500 Ft vagy egy kaparós sorsjegy között
- + választani a leckeírás és a számítógépezés között
- + választani a kosáredzés vagy a vele egy időben lévő zenekari próba között
- + választani az osztálykirándulás vagy egy távoli családi látogatás között

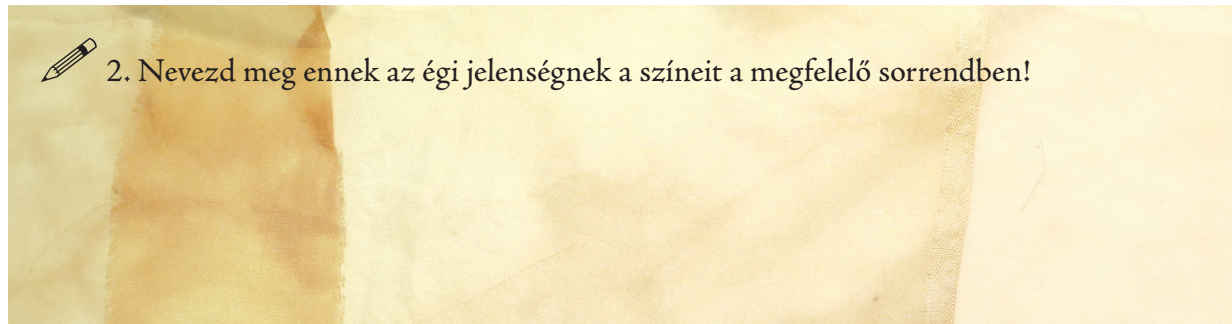

Ábrahám bizonyos volt benne, hogy Isten szemmel tartja őt, s ahogyan eddig, úgy ezek után is megad neki mindent, amire szüksége lesz. Nem számít, hogy szépek-e a legelők, vagy egyenesen a pusztába kell-e mennie! Az a fontos számára, aki vezeti ezeken az utakon. Aki azt ígérte neki, hogy elvezeti őt az ígéret földjére.

Ha valakivel megegyezünk valamiben, akkor általában kezet fogunk, vagy aláírunk egy hivatalos papírt, melyre még pecsétet is teszünk. A legtöbb megegyezésnek van valamilyen látható jele. A szerződéskötésnek minden esetben van. A szövetségkötésnek pedig különösen is van látható jele. A Nőéről szóló őstörténeti leírásnál már tanultatok arról, hogy Isten az egész világgal szövetséget kötött, annak is volt jele. Emlékszel, hogy mi volt az?

2. Nevezd meg ennek az égi jelenségnek a színeit a megfelelő sorrendben!

A most olvasott szövetségekötés egy lépéssel tovább megy: itt már nemcsak egy szemet gyönyörködtető természeti jelenség mutatja az ígéretet, hanem az embereket szeretné megjelölni, kiválasztottságuk voltát mutatni. Ez a szövetség már egyértelműen Isten választott népére utal: „...tulajdonomma teszek, bár enyém az egész föld.”

Ezek szerint a szövetség még több, mint a szerződés?
Nálunk a hajón volt már vérszerződés is...

A körülmetélést két okból végezhatték. A sivatagi népeknél kizárólag higiéniai szerepe volt, mert a körülmetélést elvégzett férfiaknál kisebb volt a fertőzésveszély. Izrael népénél pedig a másik ok talán még fontosabb volt, hogy Isten rendelte el. A kiválasztottság jele. Olvassátok el 1Móz 17,10–12a-ban, hogy szól ez az elrendelés!

Fontos, hogy maga a szövetség nem azonos a szövetség jelével. Ahogyan Nőé esetében a szivárvány csak emlékeztet arra az ígéretre, hogy Isten soha nem fogja többet özönvízzel elpusztítani a földet, itt a körülmetélés csupán jele annak az ígéretnek, hogy Isten sok nép atyjává teszi Ábrahámot. Ekkor kapja Istentől az Ábrahám nevet is az addigi Abrám helyett, hiszen itt már nem egyszerűen csak tekintélyes, felséges családfő, hanem sok nép atyja is.

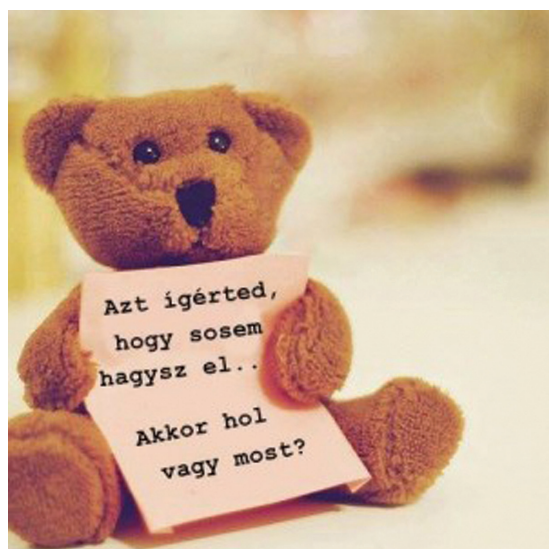
3. Egészítsd ki a szöveget 1Móz 17 alapján!

Ez lesz az én _____ veled: Sok _____ atyja leszel! Nem neveznek többé _____, hanem _____ lesz a neved, mert sok nép atyjává teszek. Nagyon _____ utódaidat, népeket támasztok belőled, _____ származnak tőled. Szövetségre lépek veled, sőt _____ is, örök szövetségre minden _____. Mert _____ leszek, és utódaidnak is. Neked adom és utódaidnak a _____, hol jövevény vagy, _____ egész földjét birtokul örökre, és Istenük leszek.

13. Szívem legmélyebb titkát is ismeri? • Izsák ígérete

📖 1Móz 18,1–15

Ábrahám már nagyon idős volt, és még mindig nem született utóda. Az ígéretet nem felejtette el, de biztosra akart menni. Sem ő, sem felesége nem nagyon hitték el, hogy Isten valóban meg tudja tartani ígéretét, ezért emberileg be akartak segíteni. Feleségével megegyeztek – sőt az asszony ajánlotta fel –, hogy menjen be a szolgálójához, Hágárhoz, és így gondoskodjanak az utódról. Ábrahámnak született is egy gyermeke, Izmael, Sára szolgálójától. A korabeli törvények alapján elsőszülött fiúgyermekként ő lenne a törvényes utód. Istennek azonban más terve volt, mégsem Izmael lett az igazi utód. Mégsem úgy teljesedik be az ígéret, ahogyan azt a kétségbeesett Ábrahám és Sára elő akarták segíteni.

Időskorban is lehet gyermeket szülni?
Történt valami beavatkozás: emberi vagy isteni?

Mamré tölgyese Hebron közelében volt, a későbbi Júda törzsi területén fekszik. Olyan helyszín, amelynek később is lesz jelentősége a nép történetében, de a történet jelenében ezt még nem tudhatták. Itt pihent meg Ábrahám a vándorlása során. Ült sátra bejáratánál a tűző napon, amikor megjelent előtte három férfialak.

MARC CHAGALL:
ÁBRAHÁM ÉS A HÁROM ANGYAL

1. A bibliai szakasz elolvasása után dönts el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

a) Sára szolgálóját Hágárnak hívták.	I / H
b) Mindig az elsőszülött fiú az örökös.	I / H
c) Ábrahám fiatalember volt gyermeke születésekor.	I / H
d) Borjúhússal, vajjal, tejjel és lángossal kínálták a vendégeket.	I / H
e) Sára bevallotta, hogy kinevette az angyalokat.	I / H
f) A három férfialak éjjel érkezett Ábrahámékhoz.	I / H

Utálom, amikor kinevetnek.
Olyan tehetetlennek érzem magam.

2. Meg tudsz nevezni néhány olyan helyzetet – még ha nem is kellemes felidézni –, amikor valaki kinevetett téged, vagy te nevettél ki valakit? Milyen érzésekre emlékszel?

3. Sorolj fel néhány lehetetlennek/hihetetlennek tűnő dolgot, amelyek mégis megtörténtek a te szemed láttára! Beszélgetsetek ezekről!

Isten hű marad az ígéretéhez, és megszületik Ábrahám és Sára gyermeke: Izsák. Ő viszi tovább az örökséget, nem a szolgától született fiú.

4. Írd be a hiányzó betűket!

B_z__y, a _i g_nd__at__t_k n_m _z é__o_dol_ta_m, _s a t_u_a_t_k n_m a__n_t_i__
í_y s_ól _z _R. (Ézs 55,8)

PIETER LASTMAN: HÁGÁR BÚCSÚJA (1612)

14. Miért tesz próbára Isten? + A hit próbája

📖 1Móz 22,1–19

Ábrahám komoly döntés elé kerül: feláldozza-e Istennek azt, akit maga az Úr ígért, akire ő is annyit várt, akihez annyi ígéret fűződik, azt, aki a legkedvesebb számára, akinek a kedvéért a másik fiát is elűzte otthonról? Végtelenül bízik abban, hogy Isten ebből a helyzetből is tud megoldást kínálni, és ad kiutat.

Ábrahám nem vonakodik,
hanem elindul.
Nem ijesztő ez?

Akéda: A szó 'megkötözést' jelent, azt a mozdulatot, amikor Ábrahám feltette Izsákot az áldozati oltárra. Más ókori keleti népeknél nem volt szokatlan ez az áldozati forma. Néhány ókori nép vallása megkövetelte az elsőszülött gyermek kultikus megölését.

Ebben a történetben viszont Isten végül nem kéri az áldozatot, éppen ezért hozza a természeti vallásokkal, a bálványimádással, a sokistenhittel (görögül politeizmus) való végleges szakítást és az emberáldozatok megszűnését.

1. Mit gondolsz, miért kéri valakitől Isten a legföltettebb kincsét?

Szép, szép, hogy Ábrahám – a hit példaképeként – hajlandó lenne a fiát is feláldozni,
de ugyan ki szeretné, ha az ő édesapja így cselekedne vele?

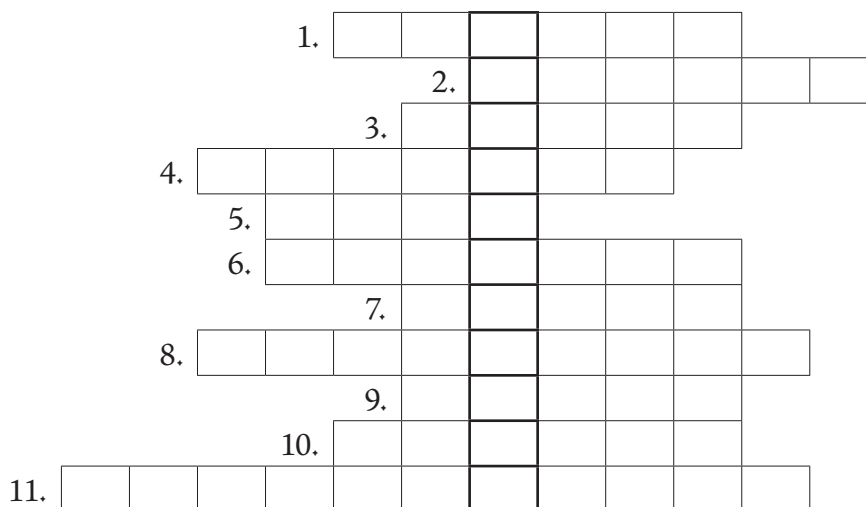

Figyeljük meg, hogy Isten nem feladatként adta Ábrahámnak Izsák megölését, hanem próbatételként. Isten célja nem egy ember halála volt, hanem azt akarta látni, hogy Ábrahám mennyire tájékozódik Isten akaratán. Ábrahám jól tette, hogy nemcsak az első pillanatban akarta meghallani Isten üzenetét, hanem folyamatosan nyitott volt Isten szavára. Isten akaratának folytonos szem előtt tartása és kitartó keresése megőrizte őt saját fiának megölésétől. Itt azt látjuk, hogy Ábrahám mindig rá figyelt, még abban a pillanatban is, amikor mentek az úton, amikor megkötözte a fiát, majd amikor végül feltette az oltárra.

Csak ezzel az állandó Istenre figyeléssel, ezzel az erős hittel lehetett képes Ábrahám az egyistenhitet megélni s azt továbbadni utódainak.

2. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a vonalra, mit vár tőlünk Isten!

1. Ennek közelében volt Mamré tölgyese
2. Ezt kapta Ábrahám Istentől
3. Sára fia
4. Végül a kos lesz ez Izsák helyett
5. Ábrahám felesége
6. Az elsőszülött fiúnak járt
7. Ábrahám korábbi neve
8. Isten és ember közti szerződés
9. Ez volt Hágár Izmaelnek
10. Az ígért földje más szóval
11. Ezt jelenti a politeizmus

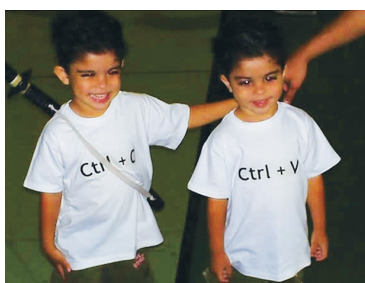
Megfejtés: _____

15. Megszerezhető az áldás? • Ézsau és Jákób

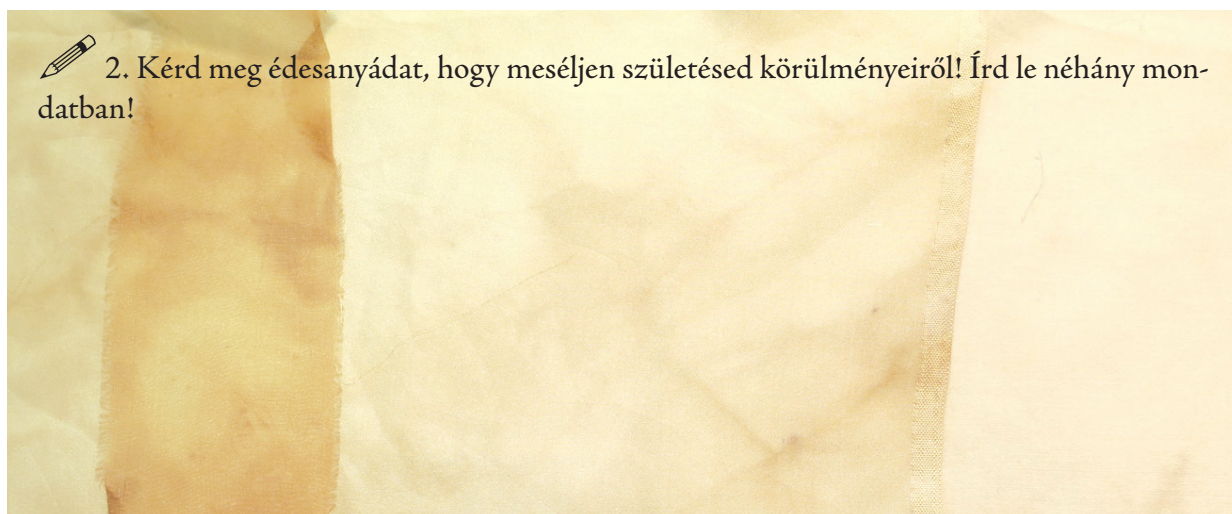
📖 1Móz 25,19–34; 1Móz 27

1. Vannak-e iker ismerőseid, barátaid? Beszélgetsetek a képek segítségével a köztük meglévő – vagy éppen hiányzó – szoros kapcsolatáról!

2. Kérd meg édesanyádat, hogy meséljen születésed körülményeiről! Írd le néhány mondatban!

Izsák felesége Rebeka lett, akit apja szolgálja választott ki számára a saját nemzetségéből. Nehéz terhesség után ikrei születtek. Rebeka várandóssága alatt még egy prófétához is elment, aki ezt mondta neki: „Két nép van méhedben, két nemzet válik ki belsődből: egyik nemzet erősebb lesz a másikonál, de a nagyobbik szolgál a kisebbnek.” (1Móz 25,23) Amikor életet adott a két fiúnak, Ézsau lett az elsőszülött, Jákób az öccse.

Ézsau volt apja kedvence, az atyai örökséget mégis eltékozolta. Elhamarkodottan, egyetlen tál ételért odaadta öccsének elsőszülöttségi jogát.

Az elsőszülöttségi jog szerint az első fiúgyermek volt a fő örökös. A felosztandó örökségből két részt kapott. Ő kapta apja halála előtt azt a személyre szóló áldást, amely vezető, parancsoló szerepet ruházott rá, így ő lett a családfő. Izsák esetében az elsőszülöttségi joggal került az örököshöz Isten Ábrahámnak adott ígérete és áldása is.

Nem értem ezt az Ézsaut. Most komolyan?!
Egy tál lencséért?!

3. Mi az, amiért odaadnád a következő dolgaidat: focilabda, okostelefon, bicikli, ötös a matektémazárón, kedvenc nyaklánc, lyukasóra

Elvehető egyáltalán az ígéret?

Jákób neve 'csalót' jelent. Édesanyja segítségével megszerezte édesapjától az áldást is, ami nem neki járt volna.

Így hordozta ugyan az Úristentől nagyapjának adott ígéretet, de mégis nyomasztotta a hirtelen rászakadt felelősség. Ráadásul örülni sem igazán tudott neki, hiszen menekülnie kellett testvére haragja elől. Anyai nagybátyjánál, Lábánnál telepedett le és talált munkát. Végigkísérte életét az az elszántság, hogy ő – bátyjával ellentétben – igenis akarta ezt az áldást.

4. Javítsátok ki a hibás szöveget 1Móz 27,1–33 alapján!

Sára hallgatózott, amikor Izsák a fiával, Jákóbbal beszélt. Ezt mondta: „Hozz nekem vadat és finom falatokat, hogy egyem, és megáldjalak családom színe előtt, miután meghalok.” Az anya ezt mondta kedvenc fiának: „Menj el a nyájhoz, hozz onnan két bárányt a legjavából.” Anyja elkészítette a finom falatokat, ahogyan az apja szerette. Felöltöztette Jákóbot, a nagyobbik fiát, a bárányok bőrével pedig beborította a kezét és sima nyakát. Izsák ezt mondta Jákóbnak: „Gyere közelebb, hadd tapogassalak meg, fiam, hogy csakugyan te vagy-e az én Jákób fiam, vagy sem?”

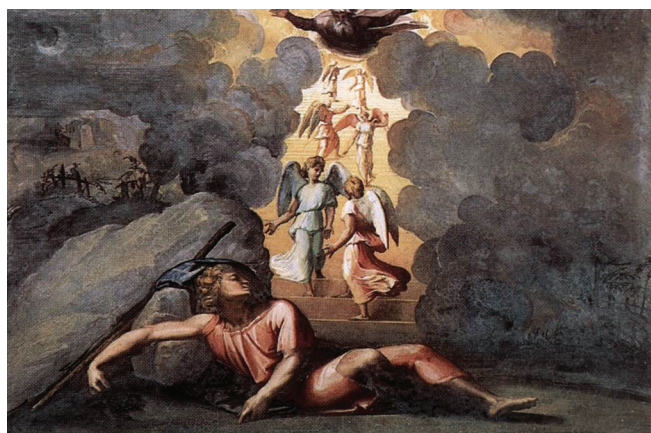
Amikor megérezte ruhájának az illatát, megáldotta őt, és ezt mondta: „Lám, fiam illata olyan, mint az erdő illata, amelyet elfelejtett az Úr. Adjon neked az Isten égi esőt, sáros földet, sok kenyeret és bort!”

16. Tudok-e mit kezdeni az örökséggel? • Jákób álma és fogadalma

📖 1Móz 28

Szóval egy csalónál van most Isten ígérete és áldása? Biztos, hogy jól van ez így?!

RAFFAELLO: JÁKÓB ÁLMA

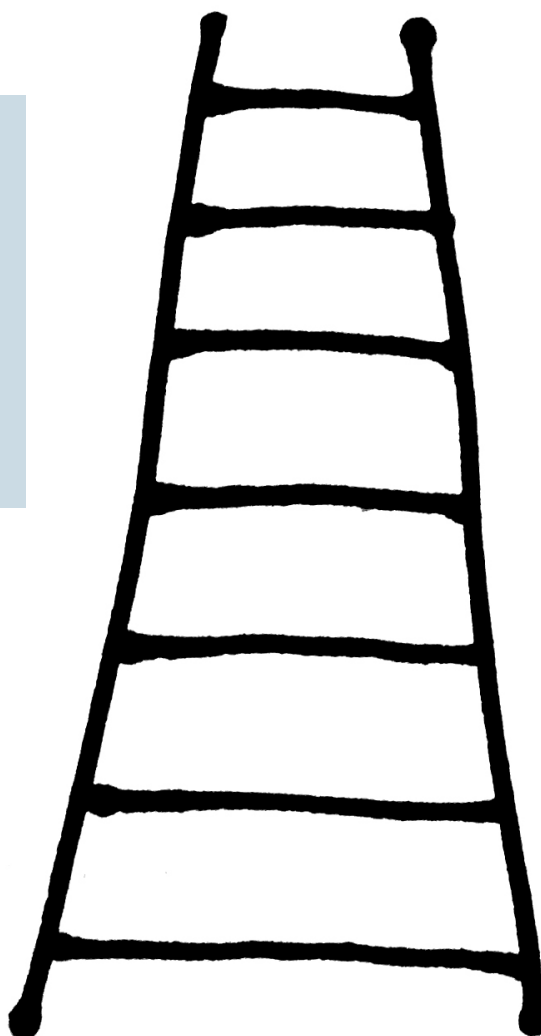
Az álom képek, gondolatok, hangok és érzések összessége, mely az agyon fut át alvás közben. Az álmok létrejöttének okáról, módjáról és az álmok jelentéséről máig keveset tudunk, noha mindig is érdekelte az embereket. Azt azonban tudjuk, hogy az álom meglévő feszültségek feldolgozását is segítheti, a mindennapi nehézségekkel való megküzdés egyik lehetséges módja.

1. Helyezd el a létrán a következő szavakat! Az általad legfontosabbnak tartott kerüljön legmagasabbra:

szabadság, örökség, szülői szeretet, vágyaim, biztonság, elismerés, bizalom

Indokold a választásodat!

2. Rajzolj egy csomagot vagy hátizsákot, és írd bele mindazt, amit otthonról hozol magaddal!

Milyen ígéretet kaptak az őseim,
ami nekem fontos lehet?

Jákóbnak nagyon fontos az áldás. Ebben az álomban az áldás megvalósításának következő lépcsőjére ért. Itt már nemcsak a csalással megszerzett áldást hordozza, hanem az álomban Isten megerősítette, hogy megsokasítja utódait. Azt olvastuk, hogy Jákób fogadalmat is tett.

3. Olvasd el a 20–22. versekben, hogy milyen feltételeket is szab ebben a fogadalomban! Beszéljétek meg, hogy miben más ez a hozzáállás ahhoz képest, ahogyan Ábrahám fogadta az ígéretet korábban!

4. Fejtsd meg, hogy mit mond valójában ez az ígéret! A csillagozott szótól indulj lólépésben!

	EL,	VELED	
*ÉN	AKÁRHOVÁ	AMIT	MEGŐRIZLEK
AMÍG	VAGYOK,	HAGYLAK	MÉGY.
NEM	MEGÍGÉRTEM	TÉGED,	TELJESÍTEM,
	BE NEM	BIZONY,	NEKED.

17. Mitől áldás az áldás?♦ Jákób tusakodása

📖 1Móz 32

Jákób folyamatosan küzd. Keményen megküzd az áldásért, Lábánnál töltött ideje is mutatja, hogy képes kitartóan küzdeni céljáért a nehézségek ellenére is. Az elszántságát mutatja az is, hogy hét évet dolgozik, először „csak” Leát kapja feleségül, majd csak utána lehet a felesége az igazán szeretett Ráhel.

Nem vagyok benne biztos,
hogy én hét évet
tudnék várni a szerelmemre,
és dolgozni érte!

JÁKÓB ÉS LÁBÁN LEÁVAL ÉS RÁHELLEL
(RAFFAELLO FRESKÓJA NYOMÁN, 1514)

Továbbgondolva az elmúlt órán megismert történetet, valami ilyesmi járhatott Jákób fejében:
„Lehet, hogy álmomban már szólt hozzám Isten, amitől legalább van bátorságom hazamenni, de valami mégsem stimmel. Valamitől mégsem kerek az életem. Pedig apám megáldott engem, anyám ebben is segített, mégsem nyugodt a lelkem. Szerettem volna, ha valódi áldást kaphatok – nem csalással, s nem is csak álmomban. Amiért megküzdhetek. Ami nem csalással huppan az ölembé.”

A Biblia szerint az angyalok Isten küldöttei, ők adják hírül Isten akaratát az embereknek, és segítenek rajtuk. Az Ószövetség szerint az angyalok Isten teremtményei, mindenképpen tiszteletet érdemelnek, erejükre és hatalmukra nézve magasabb rendűek az embernél.

1. 1Móz 32,27: Hogy is hangzik ez a mondat?

MEGNE ZSADLÁ MEN GEM GÍM, LE KELDEGNE MEN.

Gyűjts élethelyzeteket, amikor ez a mondat elhangozhat! Emlékszel más bibliai személyre is, akinek történetében szó esik nevének megváltozásáról?

LARRY PATTEN: JÁKÓB
TUSAKODÁSA AZ ANGYALLAL
(OLAJ, 2012)

Hm, érdekes nevet kapott ez a hely! Úgy tudom, Pénuél azt jelenti: 'Isten arca'. Miért így nevezhették el?

A küzdelem közben/után Jákób fejében valami ilyesmi járhatott: „Én már nem akarok többé Csaló lenni. Már nem akarok többé Jákób lenni. Olyan szeretnék lenni, aki valóban Istentől kapja meg az áldást és a megbízatást. Lehet, hogy ezért meg kell küzdenem...”

Ahogy olvastuk, Jákób megküzdött Istennel, és győzött. Megkapta immár nemcsak csalással, nemcsak álomban az áldást, hanem személyesen is. Izráel lett a neve. Ami azt jelenti, hogy küzdött és győzött.

2. Valaki tusakodott Jákóbbal. Jákób küzdött Valakivel. Sokáig nem bírtak egymással. Míg ki nem derült, ki az erősebb. Most te is küzdj meg valamelyik társaddal! Mindkettőtöknek egy-egy bibliai igét kell megkeresnie erről a tábláról. Egyszerre induljatok a csillaggal jelölt mezőktől, s a lóugrás szabályai szerint haladva olvassátok össze a szótagokat! Az győz, aki hamarabb és hibátlanul írja le az igéjét.

*Én	be	nel	ne	gyok	győz	em	Iz	löm	el,
	a	va	ém	lé	nem	ál	mert	nem	el
rek	és	ved,	ten	és	az,	tél,	tör	rá	küz
tán		kel,	ke	ha	nok	kób	döt	ki	bé
ga	dat	u	sá	Is	vét	a	töb	Já	id
		ma	és	zem,	lesz	tél	ke		
ön	mért,	go	ez					re	Nem*

Ézsaiás 43,25: _____

1Mózes 32,29: _____

18. Kire vagyok féltékeny? • József álmai, testvérei eladják

📖 1Móz 37

Jákóbnak tizenkét fia született négy asszonytól, akik közül igazi szerelme Ráhel volt. Tőle született József és Benjámín, ezért ők ketten voltak apjuk kedvencei. Jákób még egy csodálatos kabátot is készíttetett József számára, és minden helyzetben kivételezett vele. A testvérek nagyon féltékenyek lettek rá.

1. Folytasd a következő történetet, képzelj el, hogy te vagy József:
„Kaptam egy kabátot.
A legszebb volt a világon.
Semmi nem volt hozzá hasonlítható.
Az enyém volt. És tőle kaptam.
Tőle, aki...”

József kivételezett helyzetéhez még hozzájárultak azok az álmok, amelyek nem a legjobb szerepben jelenítették meg testvéreit, sőt a szüleit sem. A kétékről és a csillagokról szóló álmok egyaránt József felsőbbrendűségét mutatták, és ezt ebben a helyzetben nehéz volt a testvéreknek elfogadni.

Na jó, de azért József is tehet arról, hogy testvérei féltékenyek rá!
Miért kellett hencegnie az álmaival? Szerintem jogosan haragudtak meg rá a testvérei!

2. Fejezd be a mondatokat!

- A féltékenység számomra _____
- Amikor testvéreimmel vagyok, akkor legszívesebben _____
- Mindig annak van igaza, aki _____
- A kivételezést akkor tapasztaltam meg saját életemben, amikor _____

3. Olvasd el a keretes írást, és beszéljétek meg, hogy mit gondoltok az irigységről!

Lange–Fabiny: Tízszabadság, 9. parancsolat magyarázata:

Ne kívánd felebarátod házáat!

Szabad lehetsz minden irigységtől.

Nem ácsingózol a másik tulajdona után, nem akarod öltözködését és viselkedését majmolni. Elismered, ha valaki többet tud nálad, sőt szívesen tanulsz tőle. Nem fáj neked mások sikere, hanem együtt tudsz örülni mindenkivel.

Ha engem szeretsz, szabad lehetsz minden irigységtől.

Nagyon szeretném, ha nem érezném az irigységet, de az csak úgy jön.

Például amikor ránézek az elsőtisztre, aki sokkal erősebb, mint én.

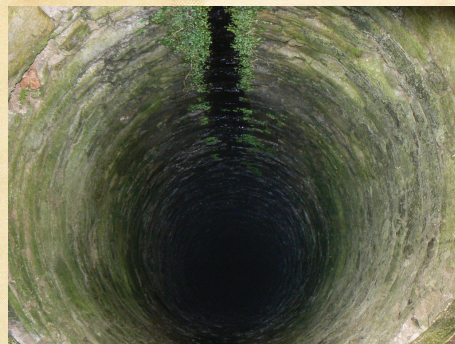
Ismered az érzést?

József egy kút mélyén végezte testvérei féltékenysége miatt. Ott mégsem kellett meghalnia, mert Isten gondoskodott arról, hogy az ígéret és az áldás ne szakadjon meg. Eljuttatta Egyiptomba, ahol szintén nem szűnt meg a Gondviselő jelenléte.

4. Írd le, mit gondolhatott József a kút mélyén!

Isten akaratából József álmai be fognak teljesedni. Figyeld meg, hogyan!

19. Észreveszem-e Isten vezetését? ♦ József börtönben és a fáraónál

📖 1Móz 39–41

1. Olvassátok el a következő történetet, és beszéljétek meg, hogyan kapcsolódhat József életéhez!

Egy nagycsalád utazik az osztrák hegyekbe. Papa, mama, négy gyerek a kisbuszban jócskán megrakodva: a hátsó és a tetőcsomagtartó, illetve az összes elképzelhető rakodófelület kihasználva – viszik a muníciót a kéthetes nyaralásra. Szinte végig autópályán mennek, és estefelé jutnak el ahhoz a szerpentes részhez, amelyet szerettek volna még világosban megtenni. Nem sikerül, a csodálatos, ámbár elég kanyargós útszakaszhoz már

sötétben érkeznek. A gyerekek már nyugósek, a papa is meglehetősen ingerült a volánnál, a mama ideges a késés miatt. Mi más jöhetne ekkor, mint egy lapos kerék, amit ki kell cserélni? Felfelé a kanyargós hegyi úton, kipakolni a gyerekeket, illetve a cókók nagy részét is, hogy fel tudják emelni az autót a kerékcseréhez. Majdnem egy órát elvesztegetnek így. A hegytetőn lévő kis faházba, ahol szállást foglaltak, már mindannyian nagyon fáradtan és nyugósen érkeznek meg. Közben jó sokszor megkérdezik, hogy ez miért pont velük történik meg. Más simán el tud jutni a nyaralásra, nekik miért kell még ilyen idegesítő kerékcserével is bajlódni a sötét, kanyargós úton? Miért? Miért pont mi? – teszik fel a kérdést sorra a gyerekek, aztán a szülők is. A faház tulajdonosa izgatottan fogadja őket, és kezét az ég felé emelve mondja nekik, hogy milyen hálás Istennek, hogy megérkeztek.

– **Hálás Istennek? Ezek után, ami velünk történt? Hol volt ilyenkor Isten?** – kérdezi a kormány mögül kikászálódó papa.

A tulaj ránéz, és így szól:

– Ezek szerint nem hallották, hogy mi történt néhány órával ezelőtt. Megmozdult a hegy, amin maguk jöttek felfelé, és rengeteg sziklatömb lezúdult az útra, illetve a szakadékba. Csak most fejezték be az eltakarítást. Ha jól gondolom, Önöknek éppen arra kellett volna haladnia, ahol ez a szörnyűség történt. Imádkoztam magunkért, hogy ne legyenek még ott...

– Micsoda? Azt mondja, ha egy órával előbb jövünk, betemetnek bennünket a lezúduló kövek?

– Minden bizonnyal. Nem is értem, hol voltak, hiszen ahhoz képest, amikor a hegy aljánál lévő étteremtől telefonáltak, már előbb ide kellett volna érniük.

– Defektet kaptunk...

– Defektet? Hála Istennek!

Józsefnek el kellett mennie a szülői háztól, hogy megtapasztalja, milyen a való világ gonoszsága.
 Józsefnek a kút mélyére kellett kerülnie, hogy egyáltalán eljusson Egyiptomba.
 Józsefnek börtönbe kellett jutnia ahhoz, hogy a fáraó felfigyeljen rá.
 Józsefnek a börtönben találkoznia kellett olyan emberekkel, akik segítségével megmutatkozhatott Istentől kapott álmfejtő képessége.
 Isten munkája kiszámíthatatlan. Néha így szól bele az életünkbe, néha úgy.

A gondviselés Isten tudatos, tervszerű tevékenysége, amellyel a teremtet világot és benne az embert az általa meghatározott cél felé vezeti.

 2. Sorolj fel olyan eseményeket, amelyeket történetük idején még nem értettél, de később világossá vált számodra is, hogy miért úgy történtek! Sorolj fel olyanokat is, amelyeknek még mindig nem látod az értelmét!

De hogyan vegyem észre Isten gondviselését?
 Másképp fogom végezni a feladataimat,
 ha az Ő vezetésére figyelek?

A fáraó hét bő és hét szűk esztendőről szóló álmának megfejtésével József kivételezett helyzetbe került. A fáraó utáni második ember lett Egyiptomban, teljhatalommal felruházva, s ő felügyelte a gabonaelosztást az egész régióban a szűkebb esztendőkhöz.

 3. Írd be a táblázatba a tanult álmok alapján a hiányzó szavakat!

Álom	Ki?	Hogyan teljesedett be?
	József	
Egy csillag előtt meghajol tizenegy csillag, a Nap és a Hold		
	Főpohárnok	
	Fő sütőmester	
Hét sovány tehén megeszi a hét kövér tehenet		
	Fáraó	

20. Kik fontosak számunkra, és mit teszünk meg értük? + Imádság és megbocsátás

📖 1Móz 42,6–45,48; 1Móz 50,20

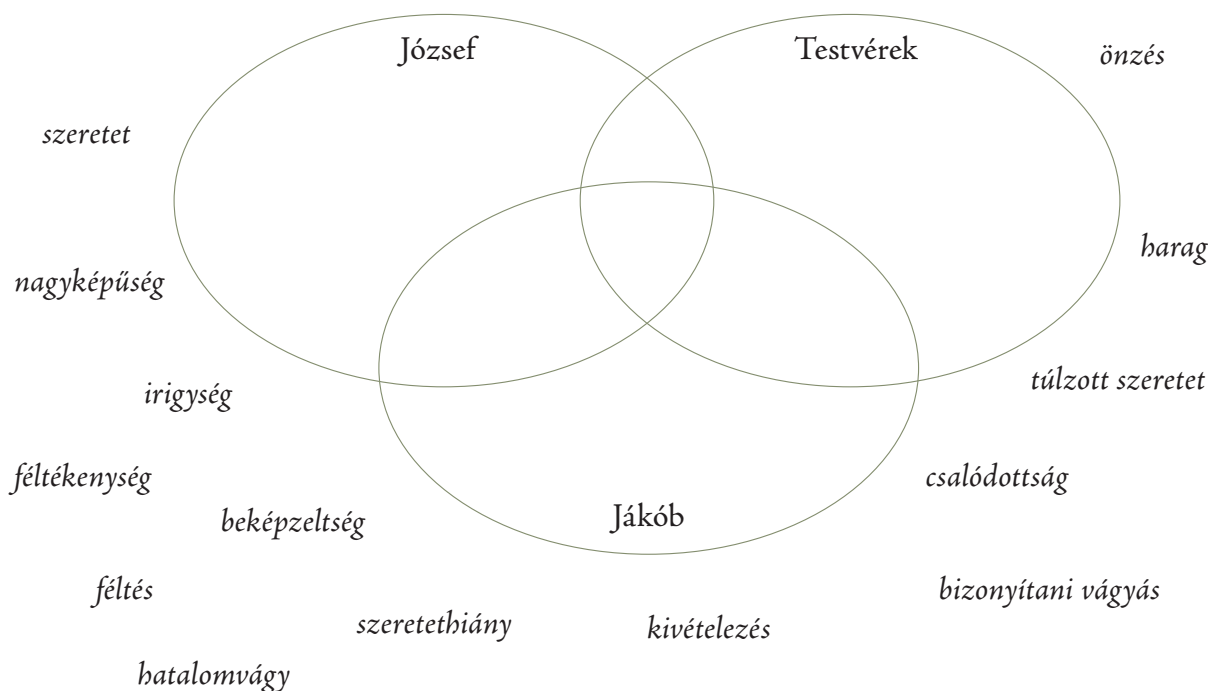
Az hagyján, hogy Jákób halottnak hiszi egyik kedvenc fiát,
de hogy a másikat is elküldje messzi földre? Na, azt már nem!

Ebben a leckében az érzéseinket szeretnénk összegyűjteni, amelyek ehhez a témakörhöz kapcsolódnak. Gondolj a szüleidre, testvéreidre, és próbáld elképzelni magadat akár Józsefként, akár valamelyik másik testvérként!

- ✎ 1. Egy halmazba gyűjtsd össze, hogy mely érzések lehetnek jellemzők Józsefre, melyek a testvéreire, és melyek az apjára, Jákóbra! Figyelj, léteznek metszetek is! Ha kész vagy, egy színnel karikázd be azokat az érzéseket, amelyekkel Te is tudsz azonosulni!

Jézus még azokért is tudott könyörögni, akik üldözték és keresztre feszítették őt.

Nem biztos, hogy ez mindenkitől elvárható. Vagy igen?

Amikor imádkozunk, azért tesszük, hogy Isten akarata végbemenjen életünkben, vagy azért, hogy a mi akaratunkat rákényszerítsük Istenre? Nagyon nem mindegy...

József valószínűleg nem tudta, hogy hova vezet az élete. Nem tudhatta, hogy beteljesedik-e sok év múlva az az álma, hogy tizenegy másik csillag és még a Nap és a Hold is leborulnak előtte. Bízott Istenben, és vélhetően sokszor kérte, hogy az Úr akarata menjen végbe az ő életében.

Azért elég sok pont volt József életében, amikor feladhatta volna, mármint az Istenben bízást.

Amikor imádkozunk, Isten mindig meghallgatja azt. Sőt mindig válaszol is. Sokak tapasztalata szerint háromféle válasz lehetséges, amiből kettőt a képen is láthatsz. Mi lehet a harmadik?

2. Rakd ki a József által a testvéreinek mondott mondatot az összekevert szavakból!

ROSSZAT	ISTEN	TERVE	TERVEZTETEK	JÓRA
FORDÍTOTTA	AZT	ELLENEM	TI	DE

De jó tudni, hogy Isten úgy is válaszolhat az imádságra, hogy türelemre int. Hiszen az is válasz!

Az ősatyák történetében többször is megtapasztalható az az isteni szándék, hogy egyetlen ember által őrzi meg Isten az egész népet. Ilyen volt már az őstörténetben Nőé szerepe, és ilyen az ígéretet hordozó ősatyák szerepe is, különösen Józsefé. Egy idegen nép közé kerülve több év elteltével használta fel Józsefet Isten arra, hogy saját népét rajta keresztül mentse meg az Úr.

21. Végül mégis így volt jó? ♦ Az áldás beteljesülése

📖 1Móz 45,7

1. Adj címet a képeknek! Melyik szólít meg? Melyiken utaznál szívesen?

Mindnyájan kapunk feladatokat, de nem biztos, hogy azokat időben felismerjük. Ez nem feltétlenül baj, csak így vállalnunk kell azt, hogy esetleg hosszabb utat teszünk meg, mint ami feltétlenül szükséges lenne. Úton lenni jó. Az út során meg is erősödhetünk. A kerülőút akkor jó, ha nem a veszteséget látjuk benne, hanem azt a vezetést, hogy majd egyszer megértjük, miért úgy történt, ahogy.

Én alapvetően nem szeretem
a kevésbé járt utat!

ROBERT FROST

Járatlan út

Szétvált az út a sárga erdőn
– De kár, hogy kétféle nem mehetek! –,
Sokáig álltam, elmerengőn,
És néztem az egyiket ott, ahol eltűnt
A bozótban, ahogy kanyart vetett;

De a másikon indultam tovább,
Tán vonzóbb volt, nem is tudom,
Magas füve épp tapodásra várt;
Bár nagyjából ugyanannyi láb
Járt rajta, mint a másik uton,

Úgy nyúltak el aznap délelőtt
A tiszta avarban mind a ketten.
Hadd járjam végig ezt előbb!
De habár azt mondtam, visszajövök,
A visszatérést nem hittem.

Ha kérdeznek majd, ezt felelem,
Sóhajtván, sok-sok év után:
Az út az erdőn kétféle ment –
A kevésbé járt tetszett nekem,
És így lett mind, ami lett, talán.

Imreh András fordítása

Én alapvetően szeretem a kevésbé járt utat!

2. Írj le olyan helyzeteket, amelyeket ismeretlenül kipróbáltál, és tetszettek! Írj olyanokról is, amelyeket kipróbáltál, és nem tetszettek! Próbáld megmagyarázni a matróz két különböző mondatát!

A kevésbé járt, sőt a járatlan út mégis jó volt az egész nép számára. Józsefen keresztül Egyiptomba kerültek, és itt váltak igazán nagy néppé, tehát az ígéret egy része már itt, idegen földön beteljesedett. Mózes első könyvének vége (49. fejezet) már Izrael 12 törzseként mutatja be Jákób 12 fiát, és valóban itt, idegenben váltak egy családból nagy néppé, bár az ígéret a maga teljességében csak Kánaán földjének elérésével fog beteljesedni.

22. Isten, én és az ősatyák + Összefoglalás

📖 1Móz 12–50

1. Javítsátok ki a hibás szöveget!

Az Úr szavára Ábrahám elindult Jeruzsálem városából unokatestvérével, Jákóbbal, és egy idő után elváltak útjaik. Ábrahámnak ekkor még nem volt gyermeke, sok évet kellett várniuk feleségével, Rebekával együtt, hogy megszülessen végre fiuk, Lót. Amikor aztán megszületett az örökös, Isten azt kérte, hogy áldozza fel Mamré tölgyesénél. De végül elég volt, hogy a bokorban fennakadó nőtény bárányt ölje meg fia helyett. Ábrahám nagyapaként már nem lett volna ilyen büszke unokájára, aki csalással szerezte meg öccsétől a másodszülöttségi jogot és az áldást is.

Ez a történetfolyam egy izgalmas regénynek is beillene.
Neked melyik volt a kedvenc részed belőle?

2. Készítsétek el egyénileg, párosan vagy csoportosan a következő projektmunkákat dramatizálás, vetített előadás vagy poszter formájában! Írjátok ide a vázlatot!

a) Készítsétek el az ősatyák családfáját egészen Ábrahámtól!

Itt két cím közül is választhatsz:

b) Lea vagyok, és csalódott...

c) Én nem akartam, hogy megöljék az öcsénket...

d) Ezüstpoharat találtak a zsákomban...

3. Egészítsétek ki a szöveget!

Jákóbnak összesen _____ fia született. Miután megküzdött az _____, új nevet kapott: _____. Szerelmes feleségétől két fia született: _____ és _____. Az elsőt a testvérei nagyon nem szerették, és _____ voltak rá. Egyszer azt álmodta, hogy tizenegy _____ meghajol előtte, másszor meg azt, hogy tizenegy _____ kívül még a _____ és a Hold is leborulnak előtte. Megölni nem akarták, de egy _____ dobták, ahonnan _____ került rabszolgának, majd onnan a _____, ahol két álmot is megfejtett. Ez után a _____ álmait is helyesen értelmezte, aki maga mellé vette, és az ország második emberévé tette. Itt találkozott _____ is, akik jöttek az _____ esztendőben gabonáért. Ekkor _____ megbocsátott nekik, és azt mondta: „Ti rosszat _____.”

23. Családban élek + A közösség alapja

 Zsolt 127,3–5

1. Mit mond ez a zsoltárrészlet a gyermekekről? _____

Mihez hasonlítja az ige a serdülő ifjakat? _____

Az ifjak mely tulajdonságára akar a zsoltáros ezzel a képpel utalni? _____

Mit mondanak ma a felnőttek a serdülőkre? _____

2. Szerinted a képeken szereplő családokban milyen lehet egy hétköznapi, egy vasárnap, egy karácsony, egy nyaralás?

3. Az alábbi leírások közül melyik hasonlít leginkább a te családjához? Miben más a tiéd?

Szüleimmel és testvéremmel együtt élek, akik szeretnek engem. Szüleim gondoskodnak rólam. Tőlük tanulok szeretni, beszélni, kapcsolatokat létrehozni és ápolni, sok mindenben példát mutatnak nekem. Testvéremmel tudok együtt játszani, beszélgetni, vitatkozni is. Örülök, hogy családban élhetek!

Ketten vagyunk édesanyámmal. Édesapám sajnos már nem él. Mi ketten egymásra mindig számíthatunk. Édesanyám mindent elkövet, hogy ami szükséges, az meglegyen nekem is és neki is. Nekem ő a legfontosabb ember a világon!

Szüleim mindketten új családot alapítottak. Én édesanyámmal és nevelőapámmal élek együtt. Hamarosan megszületik a kistestvérem. Édesapámmal a hétvégéket töltöm együtt. Ott is van testvérem. Néha nehéz ez a kétlaki élet, de szeretem a szüleimet és a testvéreimet, és ők is szeretnek engem.

Nagycsaládban élek. Édesanyám egész életét a mi nevelésünkre szánta. Süt, főz, mos, vasal. Nekünk, gyermekeknek sokat kell segíteni neki. Édesapánk csak esténként van velünk, mert dolgozni jár. Nagyon örülök, hogy nagycsaládban nőhetek fel. Élvezem, hogy mindig van valaki körülöttem, és soha nem vagyok magányos. Problémáim megoldásához is mindig kapok segítséget.

Nekem soha nem lehetett igazam gyermekkoromban.
Volt, hogy pofont is kaptam, ha szólni mertem.

4. Hogyan fejeznéd be a mondatokat? Mesélj családodról az alábbi mondatokkal!

Természetesnek tartom azt, hogy apám _____

Szeretném, ha _____

Furcsa lenne, ha _____

Nem értem, hogy miért _____

Szüleim úgy szólítanak, hogy _____

Szoktunk együtt _____

Családi ünnepeinken _____

5. Válassz egy témát az alábbiak közül, és írd róla egy rövid fogalmazást!

- Ilyen egy hétköznapi nálunk
- Vasárnap van
- Közeledik a karácsony
- Nyaralni megyünk
- Így képzelem el a családom húsz év múlva

24. Isten ajándéka a család • Párválasztástól a családig

📖 1Móz 2,18

Miért ne lenne jó egyedül élni?
Azt teszek, amit akarok.

Már a Biblia egyik legrégebbi szövegében, a teremtéstörténetben olvashatjuk, hogy „nem jó az embernek egyedül lenni” (1Móz 2,18). Isten társas, közösségi lényként teremtett bennünket. Felnőttként keressük életünk párját, akivel együtt éljük le az életünket, akivel együtt gyermekeket vállalunk és felneveljük őket. A család biztonságot, védeltséget, gondoskodást nyújt tagjainak. A család tagjait összeköti a kölcsönös szeretet, az, hogy figyelnek egymásra, és feltétel nélkül elfogadják egymást. Nagyon jó Istennek ez az akarata.

1. Kicsoda Éva Ádámnak Isten akarata szerint? Vajon mit jelent ez a fogalom? Milyen szavakkal tudnád körülírni? _____

Kik voltak Ádám és Éva gyermekei? Rakd össze az összekevert betűkből!

L É K B Á I E N Á S _____

Lehet, hogy nekem is lesz majd társam és gyermekeim?
Nehezen tudom elképzelni!

Isten a szülőket saját munkatársának tekinti, és rájuk bízva gyermekeik felnevelését. A gyermekek első szavaikat szüleiktől tanulják, rajtuk keresztül ismerik meg a viselkedés szabályait, ők az életben az első példaképeik.

A társ választása sajnos nem mindig sikerül jól, s ez nem egyszer oda vezet, hogy a társak elválnak egymástól. A válás mindenkinek fájdalmat okoz: az elváló társaknak, a gyermekeknek és Istennek is. Bár a válás a bibliai tanítással ellenkezik, Isten szeretete mégsem múlik el az elváló társak iránt. Megbocsát, ha szívből kérik őt, megvigasztal, és lehetőséget ad arra, hogy új életet kezdhessenek.

2. Mit mond Isten a Szentírásban a családról, a gyerekekről, a házasságról és a szülők, gyermekek feladatairól? Keresd meg a választ a megadott igehelyek alapján!

5Móz 6,6–7 _____

Péld 1,8 _____

Péld 19,26 _____

Mt 19,5–6 _____

Zsid 13,4 _____

Kol 3,20 _____

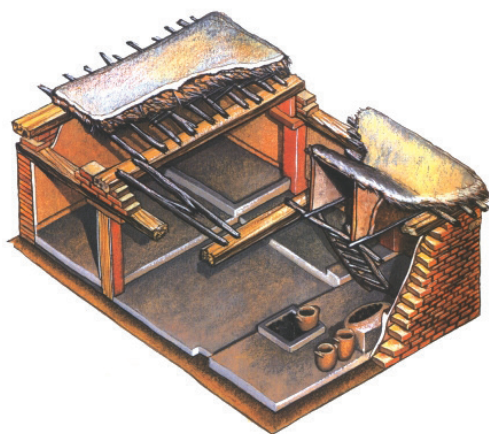
3. Fogalmazz meg egy imádságot, amelyben háládat és kéréseidet is elmondod Istennek családdal, leendő családdal, a családodat érintő örömökkal és nehézségekkel kapcsolatosan!

25. Hogyan éltek Jézus korában? • Családi szokások

📖 Mk 10,13–16

Nem volt dolgozatírás és osztályozás sem! Vajon jobb lett volna akkor élni?

Jézus korában a családok úgynevezett patriarchális formában éltek. Ez azt jelentette, hogy az apa volt a család vezetője, ő hozta meg a fontos döntéseket, s ő irányította a család egész életét. Ha volt a családban fiúgyermek, akkor ő rendszerint apja mesterségét vitte tovább, és az apa mondta meg, kivel házasodhat a gyermeke. A férfi volt a család gondviselője is, munkájának béréből élt a család. A feleség végezte a háztartás vezetésével járó, sokszor nehéz fizikai munkát. Vízet hozott, mosott, kenyeret sütött, ételt készített. Ő nevelte a fiúkat kisgyermekkorukban, a leánygyermeket pedig ő készítette fel a majdani családanya szerepére.

Az ókori Izraelben a családok nagyon egyszerű körülmények között éltek. Egyetlen helyiségből állt a lakás, ahol a földön fekvő aludt a család. Gyakran az állatok is itt kaptak helyet éjszakára. Nem volt villamos áram és vízvezeték vagy szennyvízcsatorna a házban. Az étkezéseik soha nem álltak több fogásból, s a reggeli öltözködésnél sem válogattak több váltásnyi ruhából.

1. Ha ilyen körülmények között kellene élned, mi hiányozna a mostani életedből? Beszélgetsetek róla, gondoljátok át az élet minél több területét ebből a szempontból!

Mobilinternet nélkül biztosan nem bírnám ki.
Hogyan tartanám akkor a kapcsolatot a haverokkal?!

A gyermekek és a nők kiszolgáltatott helyzetben levő emberek voltak. A nők azzal nyertek megbecsülést, ha sok gyermeket szültek, a gyermekek értéke pedig attól függött, hogy képesek voltak-e munkát végezni.

2. Vajon Jézus is helyeselte a nők és gyermekek kiszolgáltatott helyzetét? Az alábbi igékben választ kapsz a kérdésre: Mk 10,13–16; Lk 8,2; Jn 4,27; Mt 21,15–16; Jn 20,11–18; Lk 10,38–42. Párosítsd az alábbi gondolatokat az igehellyel!

Asszonyok is lehetnek Jézus követői, nemcsak férfiak. _____

Jézust egy asszony fogadja a házában. _____

Jézus a lábához telepedő asszonyt tanítványának tekinti. _____

Jézus mások szeme láttára beszélget egy asszonnyal. _____

A feltámadott Úr egy asszonynak jelenik meg legelőször. _____

Jézus egy asszonyra bízta, hogy vigye hírül feltámadását. _____

Jézus magához hívja a gyermekeket. _____

A gyermekek elfogadják Isten országát. _____

A gyermekek dicsérik Isten Fiát! _____

Az alábbi recept segítségével te is megkóstolhatod, milyen lángost ettek Jézus korában az emberek. Otthon elkészítheted édesanyáddal vagy édesapáddal.

Hozzávalók: 30 g élesztő, 2 evőkanál olívaolaj vagy olvasztott vaj, 1 teáskanál só, 3 dl víz, 50 dkg búzaliszt

*Elkészítés: Az élesztőt és a sót vízben feloldjuk; hozzáadjuk az olajat vagy a vajat, közben kevergetjük; belekeverjük a lisztet, és alaposan meggyúrjuk; kendővel letakarjuk, hidegen állni hagyjuk, hadd keljen 15-20 percig. A megkelt tésztát 20 perc után négyfelé osztjuk, és lángost formálunk belőlük, majd ismét állni hagyjuk. Előmelegített sütőben 200 C°-on 20-30 percig sütjük. (Eleonore Schmitt *Bibliai szakácskönyv* című műve alapján)*

26. Tiszteld? Tiszteld! + Isten parancsa

 2Móz 20,12

Utálom, amikor parancsolgatnak nekem!
Én tudom a legjobban, hogy mi jó nekem.

1. Mit jelent számomra, hogy tisztellek valakit?

Hogyan viselkedem vele?

Miért, mikor nehéz tisztelni valakit?

„Először tehát tanuld meg azt, hogy mi a szülők tisztelete, amelyet ez a parancsolat követel, vagyis azt, hogy mindennél jobban tiszteljük és becsüljük őket, mert ők a mi legnagyobb földi kincsünk. Másodszor pedig: tisztességesen beszéljünk is velük, csúnyán rájuk ne förmedjünk, ne ellenkezzünk, és ne hangoskodjunk velük, hanem hagyjuk rájuk, hadd legyen igazuk, és hallgassunk, még ha el is veszítik a mértéket. Harmadszor: cselekedetekkel is, tehát életünkkel és mindenünkkel tanúsítsuk ezt a tiszteletet: szolgáljuk, segítsük és gondozzuk őket, amikor öregek, betegek, törődöttek vagy szegények, és mindezt ne csak örömet, hanem alázatosan és tisztelettel tegyük, mintha Istennek tennénk. Mert aki tudja, hogy őszinte szívvel kell becsülnie szüleit, az nem hagyja őket szűkölködni vagy éhezni, hanem maga elé és mellé ülteti őket, és szolgál nekik azzal, amije van, és ami csak telik tőle.” (Luther Márton: *Nagy káté*)

2. Ezeket a mondatokat Luther Márton írta majdnem ötszáz évvel ezelőtt. Húzd alá a szövegben azokat a kifejezéseket, amelyekkel a gyermekek feladatait nevezi meg a szüleik iránt! Van-e olyan állítása, amelyről úgy gondolsz, hogy ma már nem időszerű, vagy nem értesz egyet vele? Tudsz-e olyan kötelességről, amely ötszáz évvel ezelőtt még ismeretlen volt?

3. Milyen kötelességeid vannak édesanyáddal és édesapáddal szemben? Mit teszel meg könnyen, és mi az, ami nehéz neked? Írd ide!

Végül is lehet valami abban a sokat hallott mondatban,
hogy „Érted haragszom, nem ellened”.

4. Beszélgetsetek arról, hogy mit fejeznek ki az alábbi képek! Mi a szerepe a korlátnak? Van-e rá szükség? Jó-e, hogy felépült? Vajon mi tölti be ugyanezt a szerepet az életünkben? (2Móz 20,12)

5. Luther a *Kis káté*-ban egyetlen mondattal fogalmazza meg a szülők iránti szeretet lényegét. Fejtsd meg a mondatot!

Is__nt f_ln__k és s_ere_nü_k _e_l, _og_ s_ül_in_et és e_öl-
_áró_n_at _e_ ne ve_s_k és me_ _e ha_ag_tsu_, _ane_ t_s_te_jük,
_ecsü_jük és s_ere_sük ő_e_, szo_gá_ju_k és e_ge_e_mes_ed_ünk
ne_i_.

6. Te milyen módon érezteted szüleiddel, hogy tisztelek őket? Miben segíted őket? Írj néhány példát!

27. Hol a helyem? ♦ Szerepek a családban

📖 Ef 6,1–4

Sokkal jobb gyermeknek lenni, mint felnőttnek.

1. Az alábbi versek a gyermeklét „nehézségeiről” szólnak. Valóban nehéz gyermeknek lenni? Jobb a felnőtteknek? Beszélgetsetek róla!

JANIKOVSZKY ÉVA

Ha én felnőtt volnék

„...hiába mondják azt a felnőttek, hogy addig örülj, amíg gyerek vagy, minden gyerek tudja, még a legkisebb is, hogy felnőttnek lenni sokkal jobb.

A felnőtt azt a ruhát veszi fel, amelyik eszébe jut.

Ha tűzoltószirénát hall, nyugodtan kihajolhat az ablakon.

Akármennyire kimelegedett, mindig ihat vizet.

Olyan halkán köszönhet, ahogy csak akar.

És nem kell akkor lefeküdni, amikor a legérdekesebb a tévé.

De ez még nem minden!

A felnőtt azt csinál, amit akar, a gyerekek pedig azt kell csinálnia, amit a felnőtt akar.

A felnőtt folyton rászól a gyerekekre:

– Vedd fel a pulóvered!

– Mosd meg a kezéd!” (részlet)

SZABÓ T. ANNA

Pörölő

(Szülők mondják)

Ördögcökből bökölődtök!

Föltöltőkön tökölődtök!

Könyököltök, sört öntőtök!

Lődörgő kölykökön győztök!

Lökött köldökhöz öltöztök!

(Kamaszok mondják)

Örökkön zsörtölődtök!

Pöröltök, kötözködtök!

Körömpörköltöt főztök!

Főnökökhöz dörgölőztök!

Ködös nőkhöz költözködtök!

INGRID SJÖSTRAND

Meg ne próbáld!

Meg ne próbáld!

mondja apa,

és nagyon szigorúan néz rám.

És egész testem reszket,

és már úgy érzem, gyáva vagyok,

ha meg nem próbálom.

2. Mit jelent az, hogy a gyermekek az Úrban engedelmeskedjenek szüleiknek? Melyik válaszban mit változtatnál ahhoz, hogy szerinted megfeleljen Pál apostol efezusiakhoz írott levele mondatának?

- ✦ Csak Istennek kell engedelmeskedni, a szülőknek nem.
- ✦ Szüleim döntenek életem minden kérdésében. Nem lehet saját döntésem és akaratom.
- ✦ Úgy kell cselekedni, ahogyan Jézus cselekedne a helyünkben.

3. A családban mindenkinek megvan a maga helye és feladata.

A te családban mi a feladata az alábbi családtagoknak?

Te: _____

Édesanyád: _____

Édesapád: _____

Testvéreid: _____

Nagyszüleid: _____

Az a család, ahol mindenki elvégzi a saját feladatát, Istennek tetszik, akaratának megfelel: helyes és jó. A család tagjai szeretik egymást, bízhatnak egymásban, egymás javára döntenek és cselekszenek.

4. Mi a helyes magatartás? Vitassátok meg az alábbi helyzeteket! Érveljetek!

- ✦ Édesanyád azt mondja: Kislányom, szó sem lehet róla, hogy tetoválást készíttess a bőrödre.
- ✦ Esküvőn vagy, és a húszéves unokatestvéred borozni hív téged.
- ✦ Már mindenkinek okostelefonja van az osztályban, kivéve téged. Édesapád nem hajlandó erre pénzt adni neked.
- ✦ Egyik barátoddal elhatározzátok, hogy vasárnap templomba mentek. Szombat este egy másik barátod telefonál, és egy vasárnap délelőtti focimeccsre hív. Rajtad múlik, hogy lesz-e mérkőzés, mert csak egy fő hiányzik a csapatból.

28. Miért élek a világban? ✦

Isten dicsőségére – embertársaim javára

📖 Kol 3,23–24

1. Az iskoláskorú gyermekek legfontosabb feladata a tanulás.

Melyik tantárgyakat tanulsz szívesen?

Mely tantárgyak mennek nehezen? _____

Van-e a tanuláson kívül valami más feladatod az iskolában? _____

Milyen feladatokat végzel otthon? _____

Mit szeretnél javítani? _____ Kérd Istent, hogy segítsen:
adjon kitartást a felkészüléshez!

Mi az, ami mostanában jól sikerült? _____ Köszönd meg Istennek!

Megköszönheted Istennek a jó eredményeket, mert ő adta neked az értelmeket és a szorgalmadat, megköszönheted, ha sikerült egy nehéz munkával megbirkóznod, mert Isten adta a kitartást hozzá. Ha majd eljön egyszer az ideje, igyekezz a hivatásodat is úgy választani, hogy a körülötted élők javára tevékenykedhess, Istennek pedig megköszönni azt, amit örömmel végzel, és kérni tőle segítséget ahhoz, ami nehezebben megy.

Matróznak lenni a legjobb a világon! Nem akartok ti is matrózok lenni?

2. Mi szeretnél lenni, ha nagy leszel? Miért? Mondd el társaidnak, és próbáld megfogalmazni, hogy hogyan tudsz majd a hivatásodban Istennek tetszően dolgozni!

3. Mit válaszolnál Matyinak és Bandinak az Istennek írt levelükre?

*Kedves Isten!
Mi értelme jónak lenni,
ha nem tudja meg senki?
Matyi*

*Kedves Isten!
Én tudom, hogy az ember szeresse
a felebarátját, de ha a Lali továbbra is
elveszi a korcsolyámat, én tényleg
megverem őt.
Bandi*

(Marshall–Hample: Gyermeklevelek Istenhez, 46., 53. o.)

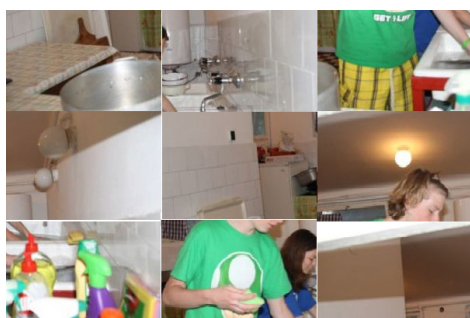

4. Játsszátok el az alábbi szituációkat akár többféleképpen is!

- Osztálytársaid rád akarják bízni az iskolában a diák-önkormányzati feladatokat.
- Nagyon utálsz mosogatni, de a porszívózást és fűnyírást szívesen végzed. Testvéreddel próbálsz egyezkedni.
- Szeretnél jelentkezni egy televíziós tehetségkutató műsorba. Leülsz szüleiddel megbeszélni a tervedet.

5. Milyen házimunkát végeznek a gyermekek a képeken? Írd a vonalakra!

6. A fent leírt életformára, melyben Istenre figyelve éljük az életet, neki köszönjük a jót, és tőle kérjük a segítséget ahhoz, ami nehéz, az egyházi szóhasználatban egy kifejezést használunk. A kifejezést a megfjtések első betűinek összeolvasásából kapod.

A zsidó nép nagy királya volt. _____

A fiatal más szóval. _____

Az a közösség, amelyikről az utóbbi órákon tanultunk. _____

...viszonzásul megkapjátok az Úrtól az _____ (Kol 3,23–24) (ö = ő)

Hozzáálló _____ teremtet Isten 1Móz 2,18 szerint.

Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig _____ azon a földön. (2Móz 20,12)

Ezt teszi az, aki mindennel ellátja a másikat. _____

_____ apa, _____ anya

A jó ellentéte. _____

Mit tegyenek a gyermekek? (Ef 6,1) _____

Megfjtés: Isten _____

7. Luther Márton írta az alábbi versikét *Kis kátéjában*. Írd be a hiányzó betűket, és tanuld meg a verset!

M_nd_nk_ _ m_g_d_lg_t

J_l_t_n_lj_, j_l_v_g_ezz_ –

_s_z_g_sz_h_zn_k_d_lg_t

F_lv_sz_ _z_r_k_gy_lm_.

29. Több, mint könyv? + A könyvek könyve

 2Tim 3,16

Szentírás vagy Biblia? Van különbség?

 1. Az elmúlt évben már tanultál a Bibliáról. A keresztrejtvény segítségével felelevenítheted tudásodat.

1. Ennyi könyv található az Ószövetségben.
2. A Bibliának az a része, amelyet a zsidóság is elfogad és használ.
3. Csak a keresztények használják a Bibliának ezt a részét.
4. A Biblia szó ezt jelenti magyarul.
5. Ennyi könyv található az Újszövetségben.
6. Jézus Krisztus földi életéről, szenvedéséről, haláláról és feltámadásáról szóló bibliai könyvek.
7. Ezen a nyelven íródott az Újszövetség.
8. Ezen a nyelven írták az Ószövetséget.
9. Isten Fiának neve.
10. Ő munkálkodott a Biblia íróinak szívében, hogy meg tudják írni, amit Isten rájuk bízott.

Bizonyára sokféle könyvet olvastál már: meséket, regényeket, verseket, elbeszéléseket. De egyetlen olyan könyvvel sem találkozhattál olvasmányaid között, mint a Biblia. A Biblia egészen különleges könyv. Általa Isten szól hozzánk, emberekhez. Közli velünk, hogy mit kíván tőlünk, de elmondja azt is, hogy mit ajándékoz nekünk.

Olvassam máshogy a Bibliát, mint kedvenc regényeimet?

Minden korban vannak emberek, akik mellett, hogy Isten szavának tekintik a Bibliát, más kérdésekben is mértékadónak vélik. Szerintük például ki lehet számolni belőle, mikor keletkezett a világ, választ ad arra a kérdésre, hogy mikor jön el a világvége, vagy útmutatást nyújt a betegségekből való gyógyulásra.

Mi azonban tudjuk, hogy a Biblia nem csupán biológiai, földrajzi és más tudományos ismereteket tartalmaz, hanem Isten ígését. Attól függően, hogy a Biblia egyes könyvei mely korban keletkeztek, az akkor élt emberek számára érthető módon írják le Isten szavát.

Na, ugye! Mindig is sejtettem, hogy a Biblia nem természettudományos kézikönyv! Ezt jó, ha te is megjegyzed!

Mivel a Biblián keresztül Isten szól hozzánk, ezért számunkra, akik Isten egyházába tartozunk, a Biblia a mérték, mégpedig hitünk és cselekedeteink mértéke. Ehhez igazítjuk döntéseinket, szavainkat, cselekedeteinket, ez határozza meg hitünk tartalmát, vagyis azt, hogy mit hiszünk Istenről, az emberről, a világról, Jézus Krisztusról, a Szentlélekről, a bűnről, az egyházzal.

Isten ígésével vezet bennünket. A Biblia minden helyzetünkben tud segítséget adni: ha elcsüggedünk, biztat és vigasztal, ha eltávolodunk tőle, int és figyelmeztet. Mivel a Biblia Isten hozzánk szóló szava, így páratlan kincset jelent minden ember életében.

A Bibliát kánonnak is nevezzük. A *kánon* eredetileg héber szó, 'mérőnád' jelent. A görög nyelv átvette 'szabály', 'mérték', 'norma' értelemben. A Biblia kétféle értelemben is kánon számunkra: egyrészt cselekedeteink mértéke, másrészt a tanítás mércéjét megütő ószövetségi és újszövetségi könyvek összessége a bibliai kánon.

2. Melyik ige beszél arról, hogy a Biblián keresztül Isten szól hozzánk? Fejtsd meg a rejtvényt, indulj csigavonalban!

L	I	H	L	E	T	E	T	T		É	S
Ő	D	D	É	S	R	E	A	M	E	G	H
T	E	G	A	Z	S	Á	G	B	A	J	A
N	F	I	E	L	É	S	R	E.	N	O	S
E	A	Z	V	E	N	Ó	L	A	V	B	Z
T	A	A		A	R	S	Á	T	Í	B	N
S	R	S	Á	T	Í	N	A	T	A	S	O
I	S	Á	R	Í	S	E	J	L	E	T	A

Megfejtés: _____

30. Mi a lényeg? + A Szentírás Krisztust hirdeti

📖 Róm 1,3–6

1. Mit válaszolnál a kislány kérdésére?

Kedves Isten!

A könyved nagyon izgalmas. Én szeretem a sci-fit. Neked borzasztó jó ötleteid vannak, és szeretném tudni, hogy honnan vetted ezeket.

A te olvasód: Anti

(Marshall–Hampe: Gyermeklevelek Istenhez, 103. o.)

Hogyan értsem azt, hogy a Szentírás Krisztust hirdeti?
Hol van Krisztus mondjuk József történetében?

Amikor kezdedbe veszel egy Bibliát, azt gondolhatod: egy könyvet tartok a kezemben, egy jó vaskos könyvet. Pedig a Biblia valójában egy gyűjtemény, egy egész kis könyvtár. 66 darab könyvet találsz benne. Ha külön-külön nyomtatnák ki és kötnék be, nem is tudnád két kezddel mindet egyszerre megtartani.

Ezt szívesen kipróbálnám!

A Biblia könyvei nem egyforma hosszúságúak. Van köztük olyan, amelyik nem hosszabb, mint egy levél, amelyet a barátodnak írsz. De vannak terjedelmes könyvei is. A Biblia

írói nagyon különböző emberek voltak. Találunk közöttük prófétát és királyt, istentiszteleti énekest, azaz kántort, továbbá papot, apostolokat, orvost és halászt is. Abban is különbözik a többi könyvtől a Biblia, hogy 66 könyvét nem két kötetbe, hanem két önálló egységbe, az Ószövetség és az Újszövetség nevű könyvgyűjteménybe csoportosítjuk.

Az Ószövetség könyvei – ha röviden akarjuk összefoglalni – arról szólnak, hogy Isten megteremti a világot, majd a bűnbe esett embernek megígéri a Szabadítót, és a választott nép életében előkészíti eljövetelét. Az Újszövetség arról tanúskodik, hogy Isten valóra váltotta ígéreteit, Jézus Krisztus személyében eljött a Szabadító, és megváltotta a világot a bűntől és a haláltól. Az Újszövetség az apostolok tevékenységét és az első gyülekezetek életét is megmutatja.

2. Ki az az ember a képen, aki a kereszt mellett állva a Bibliára mutat?

L _ _ _ _ _ M _ _ _ _ _ Beszélgetsetek róla, hogy vajon mit jelenthet ez az ábrázolás!

A Biblia könyvei nagyon különböző műfajúak. Vannak közöttük imádságok és énekek, levelek, ige hirdetések, látomások, történeti leírások, mondások és tanúskodások. Azt azonban megállapíthatjuk, hogy mind az Ószövetség, mind az Újszövetség könyvei három-három csoportba oszthatók: történeti, tanítói és prófétai könyvek. Az Ószövetség történeti könyvei a zsidó nép történetét mondják el a nép születésétől Jézusig; tanítói könyvei a zsidó nép hitéletében használt és fontos hitbeli kérdéseket és igazságokat körbejáró iratok; a prófétai könyvek többnyire a próféták beszédeit és a tetteikről szóló beszámolókat tartalmazzák.

Az Újszövetség történeti könyvei az evangéliumok és az Apostolok cselekedetei. Az evangéliumok Jézus életéről szólnak, de nem életrajzok, hanem tanúságtételek arról, hogy a Palesztinában időszámításunk kezdetén tanító zsidó mester Isten megtestesült Fia, a Megváltó. Az Apostolok cselekedeteinek könyve az első keresztények életét írja le. Az Újszövetség tanítói könyvei levelek, melyeket különböző gyülekezeteknek vagy személyeknek írtak a szerzői. Az Újszövetségben csak egy prófétai könyv van: János apostol Jelenések könyve című műve, mely a Gonosz felett aratott végső diadalról, valamint az Istenben bízó emberek számára elkészített mennyországról szóló látomások segítségével nyújt vigaszt a keresztények számára a megpróbáltatások idején.

Pár évvel ezelőtt két hölgy szólított meg az utcán,
és nagyon furcsa dolgokat állítottak a Biblia alapján.
Alig tudtam megszabadulni tőlük. Úgy éreztem,
hogy kiforgatják a Biblia szavait, s ez nagyon bosszantott!

3. Töltsd ki a táblázatot a Biblia könyveiről! Tanárod segítségével keress mindegyik kategóriához, amelyikhez lehet, legalább három példát!

Ószövetség			Újszövetség		
történeti	tanítói	prófétai	történeti	tanítói	prófétai

4. Milyen szó állítható össze a betűemberke alkotóelemeiből?
Milyen eredetű ez a szó, és mit jelent?

A szó: _____

Milyen eredetű, és mit jelent ez a szó? _____

31. Hogyan keletkezett? • Ószövetségi kánon

 Jer 30,2

De érdekes lenne azokkal az emberekkel találkozni, akik leírták Isten üzenetét! Nagy munkát végeztek!

Az Ószövetség könyvei roppant nagy időszakot ölelnek át. Egyes részei már Kr. e. 1300 évvel megvoltak, mások pedig csak a Kr. e. 2. században keletkeztek. Olyan nagy idő ez, mintha a magyar nép honfoglalása körüli időben írásba foglalt történet egy gyűjteményben szerepelne egy mai fiatal költő versével.

Az Ószövetség legrégebbi szakaszai hosszú időn keresztül szájhagyomány útján terjedtek. Apák mesélték gyermekeiknek, hogy aztán ők is felnőve tovább mond hassák majd azokat. Talán éppen esténként, a tűz mellett hangzottak el újra és újra ezek a történetek.

A szájhagyományban továbbadott szent történetek tudatosan elhatározott írásba foglalása Salamon király uralkodása idején, Kr. e. 1000 körül kezdődött. Korábban is keletkeztek már írásos szövegek; ez egy-egy rövidebb történet, ének, imádság, hitvallás írásos rögzítését jelentette. Az írásba foglalás több könyv

esetében a leírt történetek egybeszerkesztésével történt. Így jött létre például Mózes 5 könyve vagy Józsué, illetve a Bírák könyve.

Régebben azt hittem, hogy például tényleg Mózes írta a róla elnevezett könyvek minden részét...

A könyveket papirusznádból készített papirusztekercsekre írták, később pedig már állati bőrből készült pergamenre. Ezeket a könyveket aztán istentiszteleteken használták felolvasásra, melyekhez később – a babiloni fogság utáni időben – további könyvek csatlakoztak: a próféták könyvei és a tanítói könyvek.

A fogság után ezeket az irattekercseket a zsinagógák egy erre a célra készített szekrényében tárolták. Ezzel tulajdonképpen – bár még csak irattekercsek formájában – már kialakult az Ószövetség gyűjteménye.

Az ószövetségi kánon könyveinek végleges rögzítése Kr. u. 100 körül történt.

Az Ószövetség könyvei két gyűjteményben maradtak fenn. Az egyik tartalmazza azt a 39 könyvet, amelyet mi is olvashatunk a Bibliánkban. Ezt hívjuk zsidó vagy más néven palesztinai kánonnak, mert a Palesztinában élt zsidók használták ezt a gyűjteményt.

A másik gyűjtemény a Római Birodalom területén szétszóródva élő zsidóság körében volt használatos. Ezt a kánont alexandriai kánonnak nevezzük, és 46 könyvet tartalmaz. Csak ebben a gyűjteményben található meg Judit könyve, Tóbiás könyve, a Makkabeusok két könyve, a Bölcsesség könyve, Jézus, Sirák fia könyve és Báruk könyve.

De furcsa! Ezeket a könyveket katolikus nagyapám Bibliájában láttam, de az enyémekben nincsenek benne.

1. Milyen ószövetségi történeteket említ a kisfiú Istennek írt levelében?

Kedves Isten!

Én nagyon sokat olvastam arról, ami régen történt. Amikor a Nap nyugodtan állt, és Dávidról meg Góliátról, és Dánielről az oroszlánok között, és Ruthról, és amikor Jerikó fala ledőlt. Nagyon sok minden történt a te idődben.

Szívélyes üdvözléssel: János

(Marshall–Hample: Gyermeklevelek Istenhez, 68. o.)

2. Kösd össze az egyes igeverseket a hellyel, ahol található!

„Vagyok, aki vagyok.”

1Móz 1,31

„És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.”

Jób 2,10

„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el?”

2Móz 3,14

„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem!”

Ézs 9,5

„Mert egy gyermek születik nekünk...”

Zsolt 22,2

„Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.”

Zsolt 51,12

32. Miért éppen ez a 27 könyv? • Újszövetségi kánon

📖 Zsid 1,1–2

Miért nem írta le Jézus maga mindazt, amit tanítani akart?
Nem lett volna úgy minden egyértelműbb?

❓ 1. Milyen küldetést kaptak Jézus tanítványai? Mi lesz a feladatuk Jézus mennybemenetele után? Mt 28,18–20 segítségével írd ide a választ! Beszélgessetek arról, hogy hogyan, milyen módon, milyen formában végezték küldetésüket! Az alábbi kifejezések segítséget adnak a beszélgetéshez.

a politikai hatalmat maguk mellé állították elmondták, amit láttak és hallottak iskolákat alapítottak
járták a városokat megszólítottak embereket kereszteltek üldözték a zsidókat
Jézus feltámadásáról tettek bizonyosságot Jézus tanítása alapján szervezték az első közösségek életét
Jézus szeretetét próbálták megélni fellázadtak a római hatalom ellen

❓ 2. Elevenítsétek fel, amit Pál apostolról tanultatok a tanév elején! Hogyan lett Jézus apostola? Mely területeken hozott létre gyülekezeteket?

Az Újszövetség 27 könyvéből az első – vagyis a legkorábban keletkezett iratok – Pál apostol keze nyomán íródtak. Ezekben a levelekben, amelyek különböző gyülekezeteknek vagy egyes személyeknek készültek, konkrét helyzetekben, kérdések és problémák mentén fejti ki a krisztusi tanítást. A legkorábban íródott levele – és így az Újszövetség valószínűleg legrégebbi irata – az Első thesszalonikai levél, amely Kr. u. 50 körül keletkezett. A krisztusi tanítás szempontjából leghangsúlyosabb és legfontosabb levele pedig a római gyülekezetnek íródott. Benne fejti ki a kereszt teológiáját, amely szerint egyedül Jézus Krisztus kereszthalála jelent üdvösséget az ember számára. Sem Isten törvényének megtartásával, sem bármi más módon nem lehet üdvössége, örök élete az embernek, csak úgy, ha hiszi, hogy Jézus Krisztus érte halt meg.

✎ 3. Melyik szó hiányzik a Pál apostol leveleiből származó igékből? Az igehek segítenek a megoldásban.

A mi Urunk Jézus Krisztus _____ legyen mindnyájatokkal! (Róm 16,24)

Vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek _____ . (1Kor 11,24)

Nem _____ köztetek másról, csak Jézus Krisztusról. (1Kor 2,2)

Egymás _____ hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét. (Gal 6,2)

Örüljétek az Úrban _____ ! Ismét mondom: örüljétek! (Fil 4,4)

Jézus Krisztus szenvedésének történetét, a küldetéséhez kapcsolódó tanításokat és csodatételeket először Márk foglalta írásba. Így született meg Márk evangéliuma, amely tanúságtétel arról, hogy Jézus, akit keresztre feszítettek, nem csupán ember volt, hanem Isten egyszülött Fia, akinek halála minden ember számára megváltás a bűnből és az örök haláltól.

Márk evangéliumának egyes részeit ismerve írta meg Máté és Lukács a saját evangéliumát. Máté a zsidóság számára írt evangéliumot, ezért gyakran utalt az Ószövetségre, mint amelynek egyes szakaszai már előre jelezték a Jézussal megtörtént eseményeket.

Lukács a pogányoknak írta evangéliumát, melyben hangsúlyozta Jézus küldetésének az egész világra szóló jelentőségét. Hirdette, hogy nem emberi hatalmasságoktól várható az üdvösség, hanem egyedül Jézus Krisztustól. Lukács a szerzője az Apostolok cselekedetei című könyvnek is, amely Jézus mennybemenetelével kezdődően számol be az evangélium terjedéséről, az első keresztények életéről.

Máté és Lukács olyan jézusi beszédek is szerkesztett evangéliumába, amelyek felismerhetően azonos forrásból merítettek, de Márknál hiányoznak. Ezért a biblia tudósok feltételezik egy beszédforrásnak nevezett gyűjtemény létezését, amely Jézus tanításait foglalta össze, és amelyet Máté és Lukács felhasznált evangéliumához.

Máté, Márk és Lukács evangéliumát szinoptikus, azaz „együtt látó” evangéliumoknak is nevezzük, mert sok jézusi történet mindháromban megtalálható.

De miért van az, hogy ugyanazt a történetet a három evangélium háromféleképpen írja le?

János evangéliuma az a könyv, amelyik különbözik a szinoptikus evangéliumoktól. A négy evangélium közül ez keletkezett legkésőbb. János, az apostol – ismerve a szinoptikusokat – olyan eseményeket és tanításokat közöl, amelyek a másik három evangéliumban nincsenek benne. Jézusról úgy tanúskodik, mint akiben az Ige testté lett (Jn 1,14).

Az Újszövetség legfiatalabb írása Péter második levele, amely a Kr. u. 2. században keletkezett.

A 27 könyvet egy gyűjteményben legelőször Athanasziosz alexandriai püspök Kr. u. 367-ben kiadott húsvéti körlevelében találjuk felsorolva. A kereszténység azóta használja Újszövetséggként ezt a 27 iratot.

Mind a négy evangélistának van jelképe, melyeket a Jelenések könyvében is megtalálunk felsorolva: Máténak az angyal, Márknak az oroszlán, Lukácsnak a bika és Jánosnak a sas.

4. Hasonlítsátok össze az alábbi helyeken található igéket!

Miről szól a három történet? Miben egyezik a leírt szöveg? Miben tér el egymástól a leírás?

Mt 8,23–27; Mk 4,35–41; Lk 8,22–25

5. Az evangélisták nem pontosan ugyanúgy írnak le azonos történeteket. Vajon nekünk sikerülne-e? Tegyétek próbára magatokat: egyvalaki felolvasson egy történetet, majd három önként vállalkozó egyenként elmeséli!

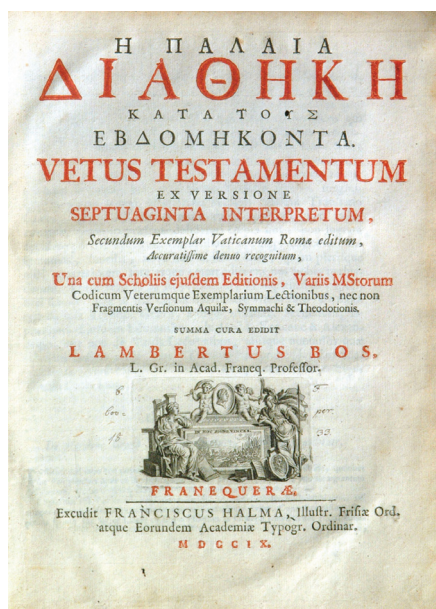

6. Képzeld magad Pál apostol helyébe, és írd levelet egy barátodnak vagy ismerősödnek, amelyben tanítást adsz neki arról, hogy kicsoda Jézus Krisztus!

33. Hogy mindenki értse... ♦ Bibliafordítások

 Jn 20,31

Ha már egyszer lefordították egy nyelvre a Bibliát,
mi szükség van akkor újabb fordítás(ok)ra?

Az Ószövetség leghíresebb fordítása a görög nyelvű *Septuaginta*. A Septuaginta latin szó, azt jelenti: 'hetven'. LXX-es római számmal is szokták jelölni.

A Septuaginta elnevezéséhez legenda fűződik: az Ószövetség héber szövegét 72 tudós – vagyis mind a 12 zsidó törzsből 6 fő – 72 nap alatt fordította le, s a fordítás csodálatos módon szó szerint megegyezett.

Valójában a Kr. e. 3–2. században fordították le Alexandriában élő zsidók, és innen terjedt el a Római Birodalom területén élő zsidó közösségekben. Az Újszövetség írói, ha ószövetségi igékre hivatkoztak könyvükben, akkor legtöbbször a Septuagintát használták.

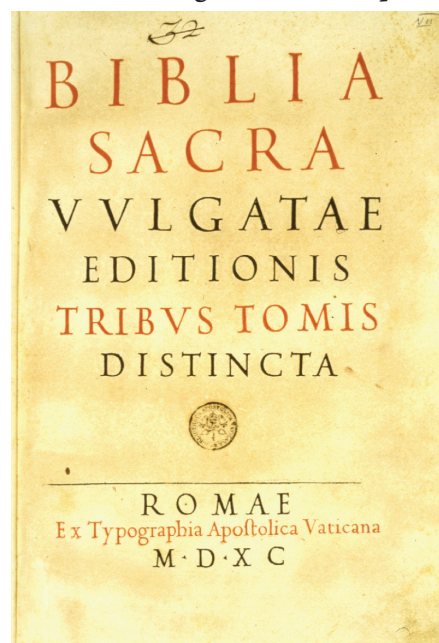
Az Újszövetség könyvei már görög nyelven íródtak, de hamarosan szükségessé vált nemcsak az Új-, hanem az Ószövetség könyveinek latinra fordítása is. Sorra keletkeztek a különböző fordítóktól különböző színvonalú latin fordítások. A Kr. u. 4. században élt tudós, Hieronymus (Jeromos, 347?–420) vállalkozott arra, hogy egye­sesítse a latin fordításokat. Néhány könyvet a héber eredetiből fordított, a legtöbbet pedig a már meglévő fordítások alapján javított. Huszonhárom év alatt, 405-ben fejezte be munkáját. Ez a fordítás az úgynevezett *Vulgata*, amely a legelterjedtebb latin nyelvű bibliafordítássá vált. Neve is ezt fejezi ki: *vulgatus* – 'elterjedt', 'mindennapos', 'mindenki számára hozzáférhető', 'általánosan használt'.

A fordítások vége nem lett ferdítés?

Luther Márton, aki a bibliatudományok doktora, a wittenbergi egyetemen a Biblia könyveinek magyarázója volt, az egyház tiszta tanítása és az egyes keresztény ember hitgyakorlása szempontjából fontosnak tartotta, hogy a Bibliát minden nép a saját anyanyelvén olvashassa.

1521-ben, amikor a worms birodalmi gyűlés átok alá helyezte őt, és Bölcs Frigyes szász választófejedelem látszólag elraboltatta, hogy Wartburg várában nyújtson neki menedéket, Luther Márton néhány hónap alatt német nyelvre fordította az egész Újszövetséget.

Az Ószövetség fordításában már munkatársai is segítettek, miután 1522-ben Luther hazatért Wittenbergbe. A teljes német nyelvű bibliafordítás 1534-ben jelent meg. Jelentősége nem csak az egyház számára felbecsülhetetlen: Luther fordítása a német nemzeti nyelv megalapozója lett.

A reformáció hatására hazánkban is többen hozzáláttak a Biblia magyar nyelvű fordításához. Közülük mindenképpen ismernünk kell Erdősi Sylvester János nevét, aki Sárváron, a Nádasdy Tamás birtokán létesült nyomdában nyomtatta ki Új-szövetség-fordítását 1541-ben.

„Próféták által szólt rígen néked az Isten,
Azkit ígért, ímé, vígre megadta Fiát.”

(Sylvester János fordításához írt előszava)

Károli Gáspár gönci lelkész életének fő műve volt a teljes Biblia magyarra fordítása és megjelentetése. Három év megfeszített munkájának eredményeként 1590-ben jött ki a vizsolyi nyomdából az első magyar nyelvű teljes bibliafordítás. Egészen a 20. századig ezt a fordítást használta egyházunk, de ma is sokan olvassák örömmel rendszeres, naponkénti elmélkedésükhöz.

Dédanyám aranyszélű Bibliájából akartam egyszer olvasni,
de nem ment, mert sok helyen nem értettem a régi kifejezéseket.
Ezek szerint tényleg nem mindegy, melyik fordítást olvassuk.

1. Egy nagyon jól ismert igét látsz itt négy különböző nyelven: görögül, latinul, németül és angolul. Vajon melyik ígéről van szó? Írd a vonalra magyarul!

Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν.

Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.

Also hat Gott die Welt geliebt, dass er seinen eingeborenen Sohn gab.

For God so loved the world, that he gave his only begotten Son.

2. Hasonlítsátok össze a két fordítást! Beszéljétek meg, hogy miből adódhatnak az eltérések!
Zsolt 43,1–4a

„Ítéld meg engem oh Isten! és oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. Hiszen te vagy oltalmam Istene, miért vetettél hát meg engemet? Miért kell gyászban járnom ellenség háborgatása miatt? Küldd el világosságodat és igazságodat, azok vezessenek engem; vigyenek el a te szent hegyedre és hajlékaidba. Hadd menjenek be Isten oltárához, vígasságos örömömnek Istenéhez.” (Károli-fordítás, 1979)

„Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, és pereld peremet a hűtlen néppel szemben! Az alattomos és álnok emberektől ments meg engem! Hiszen te vagy oltalmazó Istenem, miért taszítottál el engem? Miért kell gyászban járnom, miért gyötör az ellenség? Küldd el világosságodat és igazságodat: azok vezessenek engem! Vigyenek el szent hegyedre és hajlékaidba, hogy eljussak Isten oltárához, istenhez, akinek ujjongva örülök.” (Új protestáns fordítás, 1996)

34. Honnan ismerős? • A Biblia és a világ

📖 Ézs 34,16

Miért hallja meg Isten igéjét a Szentírásból az egyik ember, míg a másik nem?

1. Gyűjtsetek zeneműveket, filmeket az internet segítségével, amelyek bibliai témáról szólnak! Írj le ide néhányat!

2. Nézz utána, hogy mit tanultatok a Bibliáról irodalomórán! Tanultatok-e bibliai témát feldolgozó szépirodalmi műveket? Soroljatok fel néhányat!

A Szentírás történetei és gondolatai számtalan művészt és tudóst ihlettek meg. Sok-sok történetét megfestették festőművészek, kifaragták szobrászok, versbe vagy regénybe foglalták költők és írók. Filmrendezőket is megihletett a Biblia. Zeneszerzők gyakran választottak és választanak bibliai témát műveikhez. Filozófusok gondolatokat merítettek belőle, óorkutatók és történészek fontos információkhoz jutnak belőle. A Biblia hatással van az erkölcsi életre, és népszokások is kötődnek a Bibliában leírt eseményekhez, ilyen például a betlehem állítása vagy a húsvét ünnepére készített bárány.

A magyar nyelv is gazdagodott a Bibliából vett kifejezésekkel. Vannak olyan bibliai igék, melyeket közmondásként használunk. Ha azt mondjuk: árulkodó Júdás, akkor mindannyian tudjuk, hogy a Jézust eláruló tanítványhoz hasonlítunk vele valakit (Mt 26,14–16). Ha hitetlen Tamásról vagy tamáskodásról beszélünk, akkor a Jézus feltámadásában kételkedő tanítvány magatartását véljük felfedezni a másik emberben (Jn 20,24–26). A pálfordulás szó is a Bibliából ered (ApCsel 9,1–22). A kisbabákat pedig manapság is mózeskosárba tesszük, amilyenbe egykor a kis Mózeszt helyezte édesanyja, mielőtt a Nílus vizére tette (2Móz 2,1–3).

Hm. Nem is gondoltam, hogy ennyi szavunk, mondásunk a Bibliából ered.

A Szentírás ismerete nélkül lehetetlen eligazodni a mai világ kultúrájában (erkölcs, szokások, hagyományok), gondolkodásában és művészeiben. Ezért a Szentírás nemcsak az egyház és benne a keresztény ember, hanem a világ számára is nélkülözhetetlen és felbecsülhetetlen érték.

3. Az alábbi közmondások bibliai eredetűek. Fejtsd meg a közmondásokat, és a megadott igehelyek alapján hasonlítsd össze az eredetivel!

k m_sn_k v_rm_t _s, m_g_ _s_k b_l_. (Péld 26,27)

J_bb _dn_, m_nt k_pn_. (ApCsel 20,35)

k n_m d_lg_z_k, n_ _s _gy_k (2Thessz 3,10)

N_ t_dj_ _ b_l k_z, m_t cs_n_l _ j_bb. (Mt 6,3)

_mb_r t_rv_z, _st_n v_g_z. (Péld 16,9)

S_nk_ s_m pr_f_t_ _ m_g_ h_z_j_b_n. (Lk 4,24)

4. Melyik bibliai történet ihlette a művészt?

5. Megfigyelted már, hogy a műveltségi vetélkedőkön sokszor a Bibliával kapcsolatos kérdések fognak ki a játékosokon? Készítsetek otthon bibliai feladatokat, s a következő órán rendezztek vetélkedőt egymás között!

35. Hogyan lehet megmenteni? + Mózes születése

 2Móz 2,1–14

Jákób és családja a Krisztus előtti 2. évezred utolsó harmadában telepedett le Gósen földjén. Hosszú idő elteltével nagyon sokan lettek. Zárt közösséget alkottak, hitüket megtartották, így nem igazodtak az egyiptomi szokásokhoz és társadalmi elvárásokhoz. Bő háromszáz évvel a letelepülés után azonban nyomorúságos időszak következett Izrael fiainak életében. A fáraó munkafelügyelőket rendelt föléjük, hogy kényszermunkával sanyargassák őket. Raktárvárosokat kellett építeniük, Ramszeszt és Pitómot. Az egyiptomiak később még jobban meg akarták keseríteni az életüket, így sárkeverésre, vályogvetésre és különféle mezeti munkákra fogták őket.

Nem értem, mire fel ez a sanyargatás.
Ennyire haragudott a zsidókra a fáraó? Miért?

Izrael népe mégis megerősödött, gyarapodott Egyiptomban. A fáraó egyre jobban tartott tőlük. Ezért parancsot adott arra, hogy a bábák a zsidó fiúgyermekeket a születés után azonnal öljék meg. Így úgy tűnhet, mintha halva születnének ezek a gyerekek. A bábák azonban nem tettek eleget a fáraó parancsának, mert félték az Istent. A fáraó ezért másodszor is parancsot adott ki. E szerint minden újszülött zsidó fiút a Nílusba kellett dobni (2Móz 1,7–22).

Brutális parancs! Hogy juthat valakinek ilyen az eszébe?

 1. Mit gondoltok, miért pont a fiúgyermekek életét követelte a fáraó? Mit érezhettek a zsidó édesanyák? Gondolkozzatok közösen!

 2. Ilyen nehéz körülmények között születik meg Mózes. Olvasd el 2Móz 2,1–10-et!

Mózes a fáraó udvarában nevelkedett fel, miután anyja elválasztotta. Nagyon jól ment a sora. Tudatában volt annak, hogy ő nem egyiptomi, hanem zsidó. Éppen ezért különösen is érzékenyen érintette népének sorsa.

Fiatal felnőttként egy alkalommal tanúja lett annak, ahogy egy egyiptomi férfi egy zsidót ver.

3. Szerinted mit tett? Olvasd el 2Móz 2,11–14-et!

Szerinted milyen indulat volt Mózesben? Indokolható a tette? Ha nem, miért nem? Ha igen, mivel?

„Én is megvertem a múltkor Fredet, mert nem jól húzta fel a vitorlát.
Persze aztán a kapitány mindkettőnket leszidott.”

Mózes tettére fény derült, így menekülnie kellett a fáraó haragja elől. Midján földjén telepedett le. Midján papjának egyik lányát, Cippórát vette feleségül, akitől két gyermeke is született. Mózes ebben az időben abból élt, hogy apósának, Jetrónak a juhait legeltette.

4. Keresd meg Bibliád II. számú térképén ezt a helyet!

Tudod-e, hogy a Midján földjén élő nép is Ábrahámtól származik, az ő második feleségétől, Ketúrától?

5. Karikázd be a helyes választ!

1. Kiknek parancsolta a fáraó, hogy öljék meg az újszülött zsidó fiúgyermeket?
 - a) a katonáknak b) az orvosoknak c) a bábáknak
2. Hova kellett dobni a zsidók újszülött fiúgyermekét?
 - a) kútba b) folyóba c) gödörbe
3. Miért félték az egyiptomiak a zsidóktól?
 - a) mert okosak voltak b) mert sokan voltak c) mert más nyelvet beszéltek
4. Mit jelent Mózes neve?
 - a) vízen úszik b) vízből húztam ki c) herceg
5. Ki találta meg Mózeszt?
 - a) a fáraó b) a fáraó lánya c) a fáraó felesége
6. Miben találták meg Mózeszt?
 - a) egy kosárban b) egy csónakban c) egy tálban

36. Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek? + Mózes elhívása

📖 2Móz 3,1–15; 2Móz 4,1–16

A Bibliában számos fontos esemény helyszíne köthető hegyhez. A hegy ég és föld közötti kapcsolódási pont, ahol ember és Isten találkozhat egymással. Az Ószövetségben Isten gyakran mutatkozik meg hegyeken, de ezek a természeti képződmények Jézus életében is fontos szerepet töltenek be.

1. Melyik bibliai történetben találkoztál hegygel? Minek a helyszíne volt?

2. Mózes egy alkalommal a juhokat a pusztán túlra, a Hóreb hegyéig terelte, amikor megjelent neki Isten, és nagy feladatra választotta ki. Mit élt át Mózes? Olvasd el 2Móz 3,1–12-t!

Milyen természeti csodát lát Mózes?

Miért kell Mózesnek a saruját levennie?

Miért takarja el Mózes az arcát?

Mit közöl Mózesrel Isten?

Mi a jele annak, hogy Isten küldi Mózes?

MARC CHAGALL: MÓZES ÉS AZ ÉGŐ CSIPKEBOKOR (1960–1966)

Ahol Mózes áll, szent hely. Isten jelenléte szenteli meg. Isten úgy van jelen, hogy megszólítja Mózes. Nevén szólítja, majd bemutatkozik neki: ő Ábrahám, Izsák és Jákób Istene.

Ezek szerint bárki lehet
Isten kiválasztott embere?

3. Nagyon érdekes párbeszéd zajlik Isten és Mózes között, ha tovább olvasod a történetet. Mózes egyre csak szabadkozik, miért nem alkalmas az Isten által kijelölt feladatra. Egészítsd ki a táblázatot 2Móz 3,11–15; 4,1–16 alapján!

Mózes kérdései, kifogásai	Isten válasza
Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek, és kihozzam Izrael fiait Egyiptomból?	
	Vagyok, aki vagyok. A Vagyok küldött engem hozzátok.
Hátha nem hisznek nekem, és nem hallgatnak szavamra, hanem azt mondják, hogy nem jelent meg nekem az Úr?!	
	Én leszek a te száddal, és megtanítalak arra, hogyan beszélj!
	Van neked egy testvéred, Áron. Beszélj vele, add szájába a szavakat. Ő majd beszél helyetted a néppel.

Nem sikerült Mózesnek kibújni a feladat alól.
Most aztán nincs visszaút!

4. Gyűjtsetek ötleteket, hogyan lehet felkészülni egy olyan nagy feladatra, amelyhez nincs elég bátorságod!

37. Miért? Miért a nehézség? + A tíz csapás

2Móz 7,1–13; 2Móz 12,1–27

Mindig csak a nehézségek.
Miért nem lehet minden úgy,
mint a karikacsapás?

A zsidók boldogan hittek Mózesnek. Végre felcsillant egy reménysugár: Isten meghallgatta sóhajtozásukat a nagy nyomorúságban, gondjaiba vette őket. Azonban az idő múlásával még rosszabbá vált életük Egyiptomban. Mózeset és Áront okolták, hisz ők beszéltek a fáraóval. Mózes elbizonytalanodott, hiszen így már

nemcsak a fáraót, hanem saját népét is meg kellett győznie arról, hogy Isten kivezeti népét Egyiptomból, és megszabadítja őket a kényszermunkától. Ekkor az Úr megerősítette ígérteét Mózesnek. Ő az Úr, aki kiszabadítja a népét Egyiptomból, és beviszi őket arra a földre, amelyet Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak adott esküvel. Azt a földet fogja nekik adni örökségül.

1. Mózes és Áron ismét a fáraóhoz mentek, előtte azonban Isten felkészítette őket. Olvasd el, hogyan (2Móz 7,1–13)! Mi volt a feladata Mózesnek és mi Áronnak? Ki keményítette meg a fáraó szívét és miért? Milyen csodát kellett tenniük?

Nem is csoda, amit Áron tett a botjával,
ha azt a bölcsek is meg tudták tenni!

Áron botja elnyelte az egyiptomi mágusok botjait. Ez a kép azt fejezi ki, hogy Isten hatalmasabb az egyiptomi mágusoknál és fáraóknál.

Isten megkeményítette a fáraó szívét, a fáraó nem engedte el Izrael fiait Egyiptomból, ahogyan azt ő előre megmondta. Isten ezért csapásokkal sújtotta az országot.

2. Lapozd végig Mózes 2. könyvét a 7.-től a 12. fejezetig, és gyűjtsd össze, milyen csapások érték az egyiptomiakat!

A tizedik csapás a fordulópont, ez döntött. Az Úr megölt minden egyiptomi elsőszülöttet.

Ez elég kegyetlenül hangzik!
Vajon ez összefügg a szív keménységével?

Hogyan készíti fel erre az Úr a népét?
Olvasd el 2Móz 12,1–27-et!

3. Egészítsd ki a szöveget a megadott szavakkal! Figyelj, mert van köztük felesleges!

páskája, hibátlannak, lábszárai, rendelkezése, elsőszülöttet, vérrel, tizedik, kovásztalan, ablakot, tűzön, szomszédoddal, vér, kecskét, hímnek, ajtófélfát, estéjén, bárányt, egyévesnek, keserű füvekkel

A hónap _____ napján minden családnak házanként vennie kellett egy _____ vagy egy _____. Ha kevesen lennének egy bárány elfogyasztásához, akkor a legközelebbi _____ kell megosztaniuk. A báránynak _____, _____ és _____ kell lennie.

A hónap tizennegyedik napjának _____ kell a bárányt levágni, majd elkészíteni. A húst _____ kell megsütni úgy, hogy a feje, a _____ és a belső részei együtt legyenek. A családnak a húst _____ kenyérrel és _____ kell megennie. Az állat vérével pedig meg kell kenni a két _____ és a szemöldökfát. Az Úr _____ ez. Mert az Úr azon az éjszakán átvonul Egyiptomon, és minden _____ megöl. Csak az menekül meg, akinek ajtaján ott a _____.

Az Isten parancsára levágott és elfogyasztott bárány a páskabárány. A héber *peszach* (páska) szó azt jelenti: 'elkerülés', 'továbbmenetel', mert az angyal elkerülte azt a házat, amelyet megjelöltek az Úr parancsa szerint.

4. Az Úr a páskabárány mellé még kovásztalan kenyeret is rendelt. Mit mondott? Kösd össze a megfelelő mondatrészeket egymással!

✦ Az első hónap tizennegyedik napja	✦ távolítsátok el a kovászt a házatokból.
estéjétől kezdve egyetek kovásztalan	✦ kovászt találni házatokban.
kenyeret	✦ mert éppen ezen a napon hoztam ki
✦ Tartsátok meg ezt a napot,	seregeiteket Egyiptomból.
✦ Hét napon át ne lehessen	✦ nemzedékről nemzedékre, örök
✦ Még az első napon	rendelkezés szerint.
✦ Tartsátok meg a kovásztalan kenyér ünnepét	✦ a hónap huszonegyedik napjának estéjéig.

A legismertebb zsidó ünnep a páskaünnep. Az ünnep hét (Izraelen kívül nyolc) napig tart. Az első és az utolsó nap a legnagyobb ünnep. Az ünnep előtt nagytakarítást tartanak, hogy a házban semmi kovászos (kenyér, ecet, lisztféle) ne maradjon. Az ünnepi napokon csak kovásztalan kenyeret, maceszt fogyasztanak, hiszen az őseik olyan hirtelen távoztak Egyiptomból, hogy nem volt idejük kenyeret sütni.

38. Honnan hová? ♦ Kivonulás, pusztai vándorlás

📖 2Móz 14–17

1. Mi az, amit feltétlenül magaddal vinnél egy hosszú utazásra?
Mit gondolsz, vajon mit vittek magukkal a zsidók?

Még a kivonulás előtt mondta az Úr Mózesnek, hogy kérjen a nép a szomszédjától ezüst és arany ékszereket. Mivel az Úr jóindulatot támasztott az egyiptomiakban, így kaptak is ilyen tárgyakat.

A kivonulás során Izrael fiai szabályos hadrendben, törzsek szerint vonultak. Asszonyokkal, gyermekekkel, jószággal és szekerekkel indultak neki a hosszú útnak. Mózes parancsára még József holttestét is magukkal vitték, ahogyan azt József meghagyta egykoron a gyermekeinek. Isten nem a tengerpart mentén vezette a zsidókat, mert ott erős népek éltek, hanem a hosszabb, de biztonságosabb kerülő úton, a Sínai-hegy felé. Azért is mentek erre,

mert Mózesnek megmondta Isten az elhívásakor, hogy ott fog találkozni a népével. Az Úr előttük ment nappal felhőoszlopban, éjjel pedig tűzoszlopban.

Hol maradt a fáraó?

A fáraó hamar feleszmélt a tizedik csapás után, s nem törődött bele veszteségébe. Néhány nap múlva nagy haraggal indult csapataival a zsidók üldözésére. A lassan haladó „menekülőket” a Vörös-tenger északi partján érte utol. A zsidók körében nagy riadalom támadt.

Csúnyán kelepcebe kerültek!

2. Keresd meg a Bibliád térképén, merre indult el a nép, és hol érte utol őket a fáraó!
Figyeld meg, miket mondtak Izrael fiai Mózesnek, és ő hogyan reagált! Olvasd el 2Móz 14,10–14-et!

A zsidók helyzete valóban reménytelennek tűnt, de Isten számára semmi sem lehetetlen. Emberileg teljesen váratlan és kiszámíthatatlan megoldással állt elő Isten. Mózes szavára a tenger hullámai kettéváltak, így Izrael fiai száraz lábbal kelhettek át a tengeren.

3. Mi történt az egyiptomiakkal? Olvasd el 2Móz 14,23–31-et!

Bizony nem tartott sokáig a szabadulás öröme-
nek érzése és a béke a zsidók között. A nép kö-
rében szinte folyamatosak voltak a lázadások és
a zúgolódások. Nem csoda, hiszen a sivatagban
vándorolni nagy kihívás volt. Isten azonban épp
ezáltal akarta nevelni népét, s hitben felkészíteni
őket az előttük álló honfoglalásra. A nép azonban
ebből nem tanult, hanem mindig saját szükségle-
tei miatt aggódott.

4. Gondolkoztál már azon, hogy a pusztában mit ettek és mit ittak Izrael fiai?
Az alábbi igehelyek segítenek a kérdés megválaszolásában. Töltsd ki a táblázatot!

Igehely	Helyszín	Isten gondviselése
2Móz 15,22–25		
2Móz 15,27		
2Móz 16,1–5		
2Móz 16,11–16.31		
2Móz 17,1–7		

Ezek a csodák megmutatták a népnek Isten gondviselését és hatalmát, és erősítették őket, hogy hit
által képesek legyenek felvenni a harcot ellenségeikkel is. Az első összecsapásra hamarosan sor is
került.

Amálék és fiai a kánaáni népek közé tartoztak, és Izrael törzsei legelőször velük találták szemben
magukat. Mózes Józsué tette meg a zsidó csapatok vezetőjének. A csatából maga Mózes is részt
vállalt. Egy halom tetején állva, Istentől kapott pálcáját felemelve támogatta népét. Amikor karja
a fáradtságtól lehanyatlott, akkor a zsidó seregek is meggyengültek, amikor viszont karját Áron és
Húr megtámogatta és felemelte, a zsidó csapatok is előretörték. Közös erővel Izrael fiai estére végül
győzelmet arattak Amálék felett (2Móz 17,8–15).

Ott, a pusztában nagy hitre volt szükség!

39. Mi az alap? + A Sínai-hegynél

📖 2Móz 19–20

Három hónappal azután, hogy Izrael fiai kivonultak Egyiptomból, megérkeztek a Sínai-pusztába a Sínai-hegyhez, ahol Mózeszt elhívta az Úr.

Az Úr ide hívta össze Izrael fiait, hogy szövetséget kössön velük.

Már megint szövetséget
akar kötni
Isten?
Felbomlott
az előző?

A Bibliában már találkoztál olyan szövetségekkel, ahol az Úr volt a kezdeményező. Isten fel nem fogható szeretettel fordul az emberhez. Mindig Isten a kezdeményező, az ember Isten szeretetét nem érdemelheti ki, csak Isten ajándékként fogadhatja el.

1. Idézd fel, kivel kötött eddig Isten szövetséget, mi volt a jele, és milyen ígéret fűződött hozzá! Segítenek az alábbi kifejezések, tégy rendet köztük!

szivárvány, sok utód, Kánaán földje, Nőé, második szövetség, körülmetélés, nem lesz többé özönvíz a föld elpusztítására, Isten megvédi őt, első szövetség, általa nyer áldást a föld minden népe, Ábrahám

Név	Jel	Ígéret

2. A Sínai-hegynél egy egész néppel akar Isten szövetséget kötni. Olvasd el 2Móz 19,5–6-ot! Mit kér és mit ígér Isten ebben a szövetségben? Vajon a nép elfogadja Isten ajánlatát? Mit feleltek az Úr szavára? A választ megtalálod 2Móz 19,7–8-ban.

Ezután felment Mózes a hegyre. A Sínai-hegyen mennydörgés, villámlás és sűrű felhő támadt, és igen erős kürtzengést lehetett hallani. Isten Mózesnek tárta fel a szövetségből adódó következményeket. Legelőször azokat az ígéket, amelyeket mi Tízparancsolatnak nevezünk. Ezek az élet örök érvényű alaptörvényei. A Tízparancsolat a Bibliában két helyen is megtalálható. Először 2Móz 20,2–17-ben írja le Mózes, majd 5Móz 5,6–21-ben megismétli ezt a tíz ígét a népnek.

Olvasd el, miként hangoznak ezek az ígék 2Móz 20,2–17-ben!

3. Isten a parancsolatok előtt bemutatkozik. Mit mond magáról?

Hogy szól a parancsolat eleje?

_____, mert én, az Úr, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok!

_____, mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül.

_____! Semmiféle munkát ne végezz azon.

A keresztény hagyományban alakult ki a parancsolatok felosztása. Eszerint az első csoportba tartoznak azok a parancsolatok, amelyek az Isten és az ember kapcsolatára vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák. Ezeket a parancsolatokat írtad az előbb a vonalra.

A második csoport az ember és embertársa közti viszonyt szabályozza, vagyis az emberi együttélés alapvető törvényei ezek.

4. Az alábbiakban összekeveredtek a parancsolatok.

Állítsd őket elhangzásuk sorrendjébe!

Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen!

Tiszteld apádat és anyádat!

Ne ölj!

Ne kívánd felebarátod házát!

Ne lopj!

Ne kívánd felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóját, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami felebarátodé!

Ne paráználkodj!

REMBRANDT: MÓZES
A KÖTÁBLÁKKAL (1659)

Első hangzásra nem is nehéz betartani őket, de ha belegondolok, hogy hányszor irigykedtem már más autójára, vagy hogy szeretem a jó kis pletykákat megosztani a barátaimmal, meg hogy vasárnap az istentisztelet helyett inkább kirándulok, akkor nem is olyan egyszerű. Te hogy vagy ezzel?

Mózeset sokszor ábrázolják két kőtáblával a kezében. Kérdezheted, hogy miért, hiszen azokat Isten csak elmondta Mózesnek, aki szóban továbbította azt a népnek.

5. Keresd ki 2Móz 24,12-ből, miért kellett leírni a parancsolatokat!

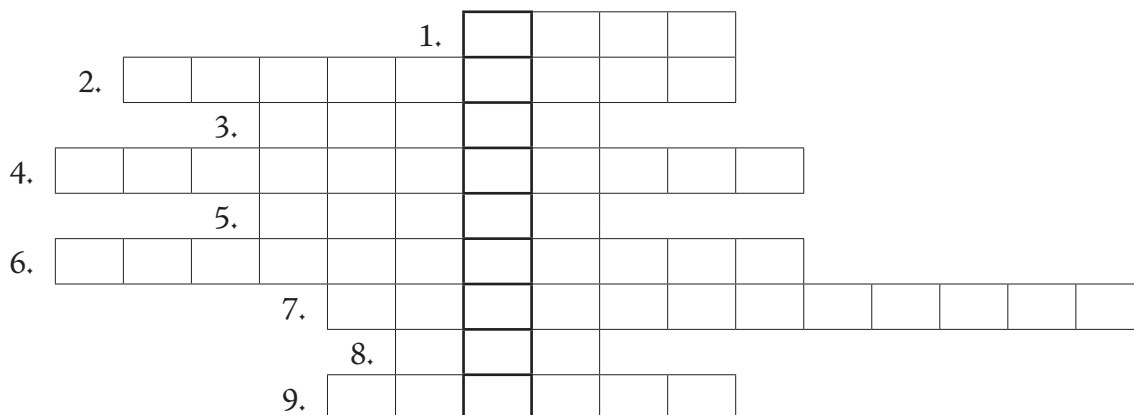
Ezek szerint minden korra igaz, hogy a szó elszáll, az írás megmarad...

40. Mózes és a kivonulás • Összefoglalás

1. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Mózesnek ezt kellett levennie a lábáról, mert szent helyen állt.
2. A vándorlás során Isten éjjel ebben a formában vezette a népet.
3. _____-tenger, amelyen száraz lábbal kelt át a választott nép.
4. Ezt a munkát is végeztették az egyiptomiak a zsidókkal.
5. Ennél a hegynél hívta el Isten Mózes.
6. Ilyen kenyeret sütöttek a héber asszonyok a kivonulás előtti estén.
7. Az Úr rendelte el a zsidók számára a tizedik csapás előtt.
8. Ezt kellett jelként a zsidóknak az ajtófélfára kenniük.
9. Ezen a néven mutatkozott be Isten Mózesnek a Hóreb-hegynél.

Megoldás: _____

2. Milyen esemény kapcsolódik az alábbi helyszínekhez?

Nílus:

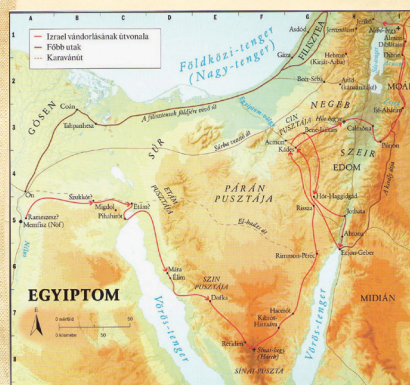
Refidim:

Midján földje:

Hóreb-hegy:

Mára:

Sínai-hegy:

3. Rakd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket!

Mózes a fáraó udvarában

Szövetségekötés

Átkelés a Vörös-tengeren

Mózesnek menekülnie kell

Tíz csapás

Mózes születése

Vándorlás a pusztában

Mózes és Áron a fáraónál

Kivonulás

Mózeszt elhívja az Úr

4. Készíts képzeletbeli riportot egy korodbeli fiúval/lánnyal a pusztai vándorlásról! Hogyan éltek meg, hogyan kellett elhagyni otthonukat, milyen volt a hosszú utazás, hogyan telt a napjuk, hogyan tartottak kapcsolatot barátaikkal?

5. Milyen rokoni kapcsolatok fűzték Mózeshez az alábbi személyeket?

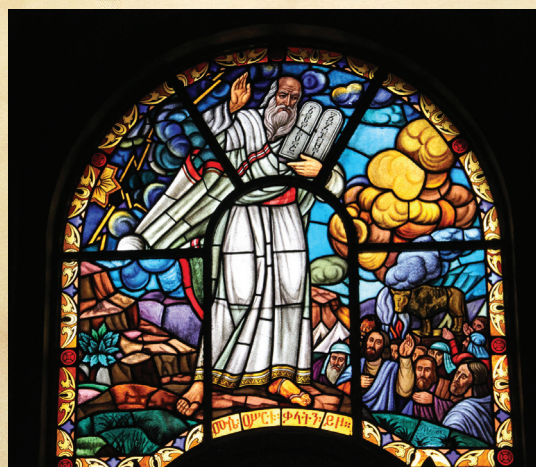
Áron –

A fáraó lánya –

Fáraó –

Cippóra –

Jetró –

41. Hogyan élhető meg a közösség? • Ünnepek

📖 2Móz 23,14–19; 5Móz 6,4–9

Isten elsősorban törvényt adott a zsidó népnek Mózes által a Sínai-hegynél. Ezenfelül adott egy sor olyan rendelkezést is, amely hozzásegíti őket annak megéléséhez, hogy ők a választott nép, az ő történelmükben fogja előkészíteni Isten a Megváltó eljövételét. Az ünnepek ahhoz is hozzájárulnak, hogy meglássuk, a zsidóság nemcsak az Ószövetség népe, hanem ma is élő vallás.

Alapvetően szeretek ünnepelni. De még sosem fogalmaztam meg magamnak azt, hogy ez formát, keretet ad a szeretteinkkel és Istennel való együttlétnek.

A legnagyobb zsidó ünnep a teremtés történetéből eredeztethető heti pihenőnap, a *szombat*. Erre épül a munka *heti ritmusa*. Az ünnep péntek este, naplementekor kezdődik, és szombat estig, a csillagok feljövételéig tart. Jellemző szertartása a szombat délelőtti istentisztelet a zsinagógában, ahol olvassák és magyarázzák a tórát, és imádkoznak. Szombaton a hívő zsidók beszüntetnek minden munkát, és Istentről elmélkednek.

A héber írás-olvasást, a vallás alapjait, a törvényt tartalmazó Tóra és az azt magyarázó Talmud tanításait az úgynevezett jesivákban, talmudiskolákban tanulják meg a gyerekek. A fiúk 13 éves korukban, a *bar-micva* (parancsolat fia) szertartása során érik el vallási nagykorúságukat, ekkor olvasnak először nyilvánosan a Tórából. Egyes zsidó irányzatok a 12 éves lányok vallási nagykorúságát is ünneplik, mégpedig a *bat-micva* (parancsolat lánya) szertartással.

1. Olvasd el 2Móz 13,14–19-et, és írd ide a három főünnep nevét!

A _ o _ á _ _ t a _ _ n k _ _ _ e r _ _ ünnep, *pészah* tavaszi zarándokünnep (a zsidó húsvét), az aratás kezdetének ünnepe, az Egyiptomból való kivonulás, a szabadulás évfordulója. Ilyenkor fogyasztják a pászkát.

Az a _ _ _ á _ _ ünnep, *sávuót* a pünkösdek megfelelő termésünnep, az új kenyér örömnapja, a Sínai-hegyi tóraadás ünnepe, amelyet a pészah után 7×7 nappal az 50. napon ülnek.

A _ e _ _ _ a r _ _ _ s ünnep, *szukkot* sátoros ünnep, az őszi betakarítás alkalmából rendezik; a negyven évig tartó pusztai vándorlásra emlékeztet.

Páska: Az ünnep első napján tartják a széderestet, amely meghatározott rend szerint megült ünnepi lakoma, ahol a páskabarányt is elfogyasztják. Ezen az estén meséli el a családfő az egyiptomi szolgaságból való szabadulás történetét.

A páskabarány a zsidók számára áldozatot jelent, hiszen a bárány vérért kellett ontani ahhoz, hogy megmeneküljenek, és az ítélet elkerülje házukat.

Amikor Jézus az utolsó vacsoráját fogyasztja el, akkor ezen a szédervacsorán vesz részt. Ő azonban nem eszik bárányt, hanem csak kovásztalan kenyeret, és bort iszik. Az ünnepet új tartalommal tölti meg. Ő maga a bárány, az áldozat, aki testét és vérért adja azért, hogy minket elkerüljön Isten ítélete. Így lett a zsidók páskaünnep a keresztények húsvétja.

A három főünnep vagy más néven a zarándokünnepek természeti és történelmi emléknapok: régen ezeken az ünnepeken, évente háromszor Izrael népe elzarándokolt Jeruzsálembe, ahol imádkoztak, és hálát adtak a termésért. Ez a mondat is azt az egységet mutatja, ahogyan a nép a földdel együtt lélegzett: „Földed első termésének a javát vidd el Istenednek, az Úrnak házába!” (2Móz 23,19a)

A zsidók számára mindig is fontos volt a földdel és annak Alkotójával való kapcsolat.

Olyan sokszor hallottam már ezt a mondatot: „Ez nem kóser.”
De vajon mindenki tudja, aki használja, hogy ez mit jelent?

„Ne főzz gödölyét anyjának tejében!” (2Móz 23,19b) A kóser – szigorú vallási szabályok szerinti tiszta – étkezés egyik fontos elemét tartalmazza ez a mondat. Benne van az, hogy például kecskehúst esznek, és nem disznót. Benne van az, hogy a húsos ételek készítését nem keverik a tejes ételek készítésével. A kósert komolyan vevő zsidó otthonokban a mai napig két külön konyhapult van erre a célra. Tehát nemcsak tartalmilag jelent mást a kóser étkezés, hanem az elkészítés (pl. állat levágása, vér evésének tilalma stb.) módjában is.

A „Sömá Jisráel” (Halld meg, Izrael!) a zsidók hitvallása, legfőbb imádsága, amelyet napjában legalább háromszor elmondanak a hívők. Röviden összefoglalja, mi a zsidó vallás lényege, és mi a hívőtől elvárt vallási és erkölcsi követelmény. Ezt az imát suttogják a zsidó újszülöttek és a haldoklók fülébe, hogy ezek legyenek életének legelső és legutolsó hallott szavai. A Sömá szavait pergamendarabokra írják, tokba zárják, és felakasztják a bejárati ajtófélfára (*mezúza*). Ugyanígy ezek a szavak vannak abban a kis tokban, amelyet bőrszíjjal (*tefillin*) a bal karra, a szívre és a fejre erősítenek az imádság során. Ez azt jelképezi számukra, hogy elméjüket, szívüket és tetteiket Isten szolgálatára szentelik.

„Halld meg, Izrael! Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr! Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd meg azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelsz! Kösd azokat jelként kezre, és legyenek fejdíszként a homlokodon. Írd azokat házába ajtófélfáira és kapuidra!” (5Móz 6,4–9)

42. Hogyan él ma a zsidóság? • Mai judaizmus

2Móz 34,10–16

A zsidó vallás ma is élő. Nemcsak az Ószövetség népeként tekintenek magukra, és ragaszkodnak őseik hitéhez, hanem élő hagyományaikkal, szabályaikkal, Istenről való kijelentéseikkel vesznek részt a vallások színes világában.

Én mindig azt hittem, hogy a zsidó vallás megszűnt a kereszténység létrejöttével.

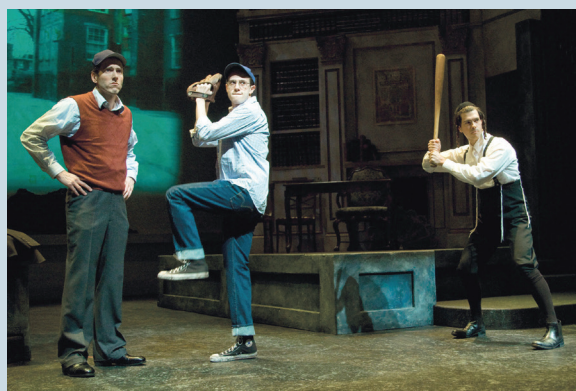
Most már tudom, hogy ez nem így van!

„– Ide hallgass, Ruven. A Talmudban az áll, hogy az embernek két dolgot kell megtennie önmagáért. Az egyik, hogy szert kell tennie egy tanítómesterre. Emlékszel-e, mi a másik?

– Barátot kell választania magának – mondtam.

– Igen. Tudod, mi a barát, Ruven? Egy görög filozófus azt mondta, hogy az igaz barátok olyanok, mint két test, egy közös lélekkel.”
(Chaim Potok: *A kiválasztott*, 79. o.)

1. Beszélgetsetek az idézett mondatokról! Egyetértetek-e a Talmud gondolatával abban, amit önmagunkért meg kell tennünk?

A zsidóság élete nagyon megváltozott az évszázadok során. A jeruzsálemi templom első (Kr. e. 586) pusztulása is meghatározó volt vallási életükben, a második templom pusztulását (Kr. u. 70) követően pedig a zsidóság szétszéledt a világban. Vallási gyakorlatuk megváltozott, hiszen a zsinagógákban nincs áldozati kultusz. A vallás a Tórához való hűségben, valamint a gyakorlati

életvitelben jelentkezett. Ekkortól nevezzük a zsidó vallást – görög hatásra – **judaizmusnak**.

Ennek több irányzata van ma is, úgy- mint a *reformista* judaizmus, amelyet neológ irányzatnak is neveznek. Ők elvetették a táplálkozási előírásokat, anyanyelven imádkoznak a héber helyett, a zsinagógákban orgonákat helyeztek el, és megszüntették az ülőhelyek nemek szerinti elkülönítését.

Az *ortodox* judaizmus hívei a hiteles vallás egyedüli letéteményesének tartják

magukat, mert ők foglaltak állást a felvilágosodás időszaka (19. század) utáni újításokkal szemben. Ez az irányzat a Mózes által a zsidó népnek átadott Tórát örök érvényűnek, megváltoztathatatlanak tartja, melyben Isten egyszer és végérvényesen kinyilatkoztatta akaratát, így abban semmiféle módosítást, attól semmiféle eltérést nem engedélyez.

A *konzervatív* judaizmus mozgalma a reformistákkal szembehelyezkedve főleg az Egyesült Államokban alakult ki. Ők a hagyomány és az alkalmazkodás párhuzamosságát a zsidó nép fennmaradása feltételének tartják ma is.

Az *ultraortodox* judaisták a vallási hagyományokat szigorúan betartják, és a világtól elszigetelődve élnek ma is. Törvényeik megtiltják, hogy televíziót és filmeket nézzenek, világi újságokat olvassanak, vagy például nem üzleti célokra használják az internetet.

Nem értem! Miért van szükség ennyiféle irányzatra,
amikor akár össze is foghatnának?

2. Magyarázd meg a következő fogalmakat!

Monoteizmus

Tefillin

Zsinagóga

Tóra

Sömá

Talmud

Judaizmus

Kóser

Jesiva

Bar-micva

Diaszpóra

3. Sorold fel, milyen csodákról tanultál eddig, amelyeket az Úr tett (lásd 2Móz 34,10) a zsidó néppel! Hogyan tudod ezt összekapcsolni a mai zsidósággal?

Ezek szerint ők még mindig a Messiást várják?

43. Új a szövetség? + A szeretet parancsa

📖 Mt 5,17–19; Mt 22,34–39

Egyszer valaki azt mondta, hogy a törvény betöltése a szeretet. Kétezer évvel ezelőtt járt itt a földön, és az ő törvényértelmezése szerint „nem az ember van a szombatért, hanem a szombat az emberért” (Mk 2,27), azaz nem azért kapjuk a törvényeket, hogy azokat mindenképpen betartsuk, hanem azért, hogy azok szabályozzák, vagyis „rendben tartsák” életünket.

Szerintem ezt Jézus egész jól kigondolta!
Te is egyetértesz vele?

A szeretetnek többféle formája is létezik, csak az Újszövetség nyelve legalább három verziót ismer, és ezeket különböző szavakkal illeti:

- a baráti szeretet: *filia*
- a testi vágygal együtt járó vonzalom: *erósz*
- a másért életét is adni képes isteni szeretet: *agapé*

A jézusi törvényértelmezésnek ez a közepe. Jézus nemcsak egyszerűen példát mutatott ebben, hanem megváltó halálával valóban megélte azt az agapészeretetet, amelyről Isten országa kapcsán beszélt. Ezzel kapcsolatban azt is mondta, hogy betölteni jött a törvényt, nem eltörölni.

J. K. Rowling regényében Harry Potter Dumbledore professzorral beszélgetve próbálja megérteni, hogy mi is az ő viszonya a gonosz Voldemort nagyúrhoz. A professzor elmondja neki, hogy ha soha nem hallotta volna a kettejükéről szóló próféciaát, akkor is ugyanúgy érezne vele kapcsolatban, akkor is szeretne örökre megszabadulni a gonosztól. Az iskolaigazgató emlékezteti Harryt, hogy neki van egy olyan képessége, amely Voldemortnak nincsen!

„Tudom, én tudok szeretni, nagy kaland” – mondja cinikusan Harry. Az idős professzor pedig meglehetősen szenvedélyesen figyelmezteti, hogy ne becülje le ezt a képességet, hiszen ezzel – és csak ezzel – tudja megváltoztatni a világot! Egy másik beszélgetésben a megkeseredett Voldemort éppen azt mondja az iskolaigazgatónak: „Bárhol jártam a világon, semmi nem támasztotta alá azt a híres elméletedet, hogy a szeretet hatalmasabb az én mágiamnál.” „Talán rossz helyen kerested” – válaszol Dumbledore.

(J. K. Rowling *Harry Potter és a Félvér Herceg* című könyve alapján)

❓ 1. Mit gondolsz, ebben az idézetben a három közül melyik fajta szeretetről van szó? Beszéljétek meg!

Hogyan lehet „jó helyen” keresni a szeretetet?

Jézus nagy parancsolata összekapcsolja a vízszintes és a függőleges világot, azaz az emberek iránti szeretetet az istenfélelemmel. A nagy parancsolatban (Mt 22,37–39) Jézus nem kér sem többet, sem kevesebbet annál, mint hogy „szeresd az Urat (...), és szeresd felebarátodat”.

2. Írd le saját példákkal, hogy mit jelent számodra a nagy parancsolat, és miben különbözik az előző fejezetben tanult Sömától!

Szent Ágoston így fogalmazott az 5. században: „Szeress, és tégy, amit akarsz!” Sokan kiforgatták már ezt a mondatot, mintha szabadosságra, azaz felelőtlen cselekedetekre biztatna. A szabados értelmezés igazából csúsztatás, akárcsak az, amikor a kereszténység lényegének nevezzük a szeretetet, de csupán emberi szeretetünkre (filia) gondolunk – holott itt Isten szeretetéről (agapé) van szó! Legjobb példa erre talán a karácsony, amit ezek alapján sokan hazug módon neveznek a szeretet ünnepének, bár nem Isten agapészeretetét értik alatta. Isten szeretetében éppen az a lényeg – és ezért nem hasonlítható máshoz –, hogy bűneink ellenére képes bennünket megmenteni.

Az iskolában sem azt jelenti a szeretet, hogy mindent elnézünk, mindig mindenkinek jó jegyeket adunk. Ez lenne a legnagyobb szeretetlenség, mert felelőtlen életre nevelne. Vannak kevésbé jelentős területek, ahol lehetünk elnézőek, de vannak létfontosságúak is, ahol nem lehet finomkodni, ha-

nem a gyógyulás érdekében „húsba kell metszeni a szikével”. Ezzel a metsző szeretettel szembeülhetünk ma. Ekkor világossá válhat előttünk, hogy igazából éppen ezért a szeretetről a legnehezebb beszélni. A szeretetről, amely az életet adja. A szeretet, amely azt mondja övéinek az asztalnál önmagát szétszítva, hogy „ez az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki” (Lk 22,20).

Most már értem, hogy mitől új a szövetség!

44. Küldetésünk? + A missziói parancs

📖 Mt 28,16–20

Amikor a kereszténység küldetését szeretnénk megfogalmazni, nem kerülhetjük ki a missziói parancs üzenetét. Jézus mennybemenetele előtt fontos küldetést bízott tanítványaira. Az Apostolok cselekedeteinek elején olvashatunk arról, hogy elküldi őket, a missziói parancs szavait azonban Máté evangéliuma őrizte meg számunkra.

1. Tegyétek helyes sorrendbe az összekevert szavakat!

megtartsák tehát, minden az Atyának tanítva őket,
és végezetéig, íme népet,
amit a világ parancsoltam; megkeresztelve menjete, őket vagyok
nevében és nektek; és a Fiúnak veletek hogy tanítvánnyá
minden napon tegyetek és a Szentléleknek én el

Szerintem ebben a képben
minden benne van!

2. Nézd meg alaposan ezt a képet!
Beszéljétek meg az osztályban, hogy ki
mit vett észre rajta, és hogyan tudja azt a
missziói parancshoz kapcsolni!

Jézus, a Krisztus (= Messiás = felkent) vallási és erkölcsi tanításának összességét az előző leckében a nagy parancsolattal foglaltuk össze.

Jézus saját korában abban hozott újat, hogy bensőségessé tette az Isten–ember kapcsolatot. Azt tanította, hogy az Isten, akit tisztelnek, nem távoli, hanem nagyon is közeli: az Istennel való kapcsolat lehet bensőséges. Ő maga az Abbá ('apa', 'atyácska') megszólítást használta, tanítványainak pedig a „mi Atyánk” kifejezéssel szintén ezt ajánlja.

De gondolhatunk az *Immánuél* kifejezésre, amely azt jelenti: 'velünk az Isten'. Ez a fajta istenközeliség teljesen új gondolat volt Jézus korában.

A keresztény tanítás azonban nem áll meg ennek a kapcsolatnak a létrejötténél, hanem továbbmegy. Azt a lehetőséget is megadja, hogy Jézusban felismerhető a Krisztus, a Megváltó, Isten megtestesülése, akinek világunkba érkezésével vált valósággá, hogy „Isten országa közöttetek van”.

Az Atya–Fiú kapcsolat végigvonul az egész Újszövetségen, és Jézus szolgálata közben kezd el beszélni arról, hogy majd ha ő már nem lesz közöttünk, akkor jön el a Pártfogó (Jn 15,26), hogy Isten munkáját folytassa. Az evangéliumokban csak a missziói parancsban talán nem véletlenül küldetésünk lényegének megfogalmazásánál – a Szentháromság személyeinek együttes felsorolása.

 3. A missziói parancs egyik szentségünk, a keresztség úgynevezett szerzési igéje is. Frissítsd fel ismereteidet a keresztes jánosi és Jézus által rendelt formájáról, karikázd be a helyes válasz betűjelét!

1. Hol keresték fel az emberek Keresztelő Jánost? a) A Genezáret-tó partján b) A Jordán partján c) A Kidrón-patak völgyében 2. Mit mondott János Jézusról a tömegnek? a) Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztes. b) Nézzétek, ő a Messiás! c) Ez az ember azért jött, hogy folytassa azt, amit én elkezdtem. 3. Miért kereszteskedett meg Jézus? a) Szüksége volt rá. b) Át akarta élni a bűnbocsánatot. c) Isten tervét hajtotta végre.	4. Mit jelképez a galamb Jézus megkeresztelkedésekor? a) Jézus tisztaságát. b) A szabadságot. c) Isten Lelkét. 5. Ki cselekszik a keresztségben? a) Isten. b) A keresztesülő. c) A lelkész. 6. Mi a keresztség? a) A bűnbánat jelképe. b) Isten igéjével együtt használt víz. c) A keresztény közösség előtt történő megtisztulás.

Most már értem, hogy a keresztségben valóban a Szentháromság Isten cselekszik, sőt igazából Jézus minden munkája mögött ott van a másik két isteni személy is!

45. Biztos, hogy más? Miben más? + Hasonlóság és különbözőség a felekezetek között

📖 1Kor 10,16–17; 1Kor 12,12–27

Nem ugyanazt hiszi minden keresztény?

❓ 1. Beszélgetsetek a képről eddigi ismereteitek alapján! Mit jelképezhetnek a puzzle-darabkák?

Jézus nem adott konkrét útmutatásokat tanítványainak az egyház szervezeti felépítésére vonatkozóan. Csupán az előző leckében tárgyalt missziói parancs alapján gondolhatjuk, hogy a „tömeges” tanítvánnyá tétel egyfajta szervezetet is feltételez. Így csak az első – főleg Pál és a többi apostol által alapított – gyülekezetek példái, illetve az Újszövetség népé-

nek megélt szokásai lehetnek irányadók a jelen gyülekezetei számára.

A kereszténység közös alapja a Szentháromságról szóló tanítás, viszont mai szétszakadozottságát az okozza, hogy a Szentírás igéjét többféleképpen értelmezzük, valamint a Szentíráson kívüli hagyomány hitelességét is máshogy ítéljük meg. Ezeket a közösségeket nevezzük felekezeteknek.

Római katolikus egyház

A világ legnépesebb vallási közössége. Tagjai azok, akik elfogadják a római pápa és a hierarchikus rendbe szervezett papság vezetését, valamint a római katolikus egyház tévedhetetlennek minősített tanításait. Egyformán fontos számukra a bibliai tanítás és az egyházi hagyomány. Az egyetemes keresztény hittételek (Szentháromság, teremtés, eredendő bűn, megváltástan) mellett a római katolikus egyházban fontos szerepet kap a szentek, illetve Mária tisztelete.

A szentmise középpontjában a szentáldozás áll. Jóllehet ma anyanyelven folyik, a II. vatikáni zsinatig (1960-as évek) a mise hivatalos nyelve a latin volt.

A szentségek a római katolikus egyház legfontosabb szertartásai, hetet tartanak számon: *kereszt-ség, bérmlás, oltáriszentség, gyónás, házasság, papi szentség, betegek kenete*.

Ortodox egyházak

Az 1054. évi egyházszakadás óta azok a keleti egyházak nevezik magukat ortodoxnak (igazhitű-nek), amelyek a bizánci hagyományokat és a konstantinápolyi pátriárka vezetését fogadták el, és önálló nemzeti egyházakká szerveződtek. A világ ortodox keresztény népességének nagy része mintegy tizenöt országban él: főleg a Földközi-tenger medencéjének országaiban, Oroszországban és Kelet-Európában.

Ezek az egyházak közös dogmarendszerrel, hitvallással és szertartással rendelkeznek. Sok tanítás-ban megegyeznek a római katolikusokkal, de például nem fogadják el a pápa vezető szerepét. A hét szentség közül a gyónásnak nincs olyan fontos szerepe, a papok felszentelésük előtt megnősülhetnek (de püspök csak nőtlen lehet). Az istentisztelet legfontosabb része az eukharisztia/úrvacsora. Az ortodox egyház sajátos jellemzője a szentképek, vagyis az ikonok tisztelete.

Protestáns egyházak

A reformáció alapján a 16. században és azután kialakult keresztény vallási közösségeket nevezzük így összefoglaló néven, de ma már annyira széles az ide tartozó egyházak köre, hogy meglehetősen nehéz egységesen beszélni róluk. Többségük elveti a Mária-kultuszt, a szentek különleges tiszteletét, a nem bibliai hagyományokat, és nem mindent tartanak szentségnek a fent említett hét közül. Az istentisztelet középpontjában az igehirdetés és az úrvacsora áll.

Két szentséget tartanak számon Krisztus rendelése alapján: a keresztséget és az úrvacsorát, bár a felekezetek utóbbiról szóló tanítása különböző, s a hozzá kapcsolódó gyakorlat is meglehetősen szerteágazó.

Evangelikus egyház

Luther Márton wittenbergi fellépése 1517. október 31-én indította el azt a folyamatot, amely a mi felekezetünk létrejöttéhez vezetett. Lutherrel együtt valljuk, hogy a forráshoz kell visszatérni, és a Jézus Krisztusról szóló örömhírt (evangélium) kell minél tisztábban hirdetni.

Az üdvösséget *egyedül Krisztus* adja, *egyedül kegyelemből* kapjuk, *egyedül hit* által ragadható meg, s mindezt *egyedül a Szentírás* ismerteti meg velünk.

- *sola Scriptura* = egyedül a Szentírás által
- *sola fide* = egyedül hit által
- *sola gratia* = egyedül kegyelem által
- *solus Christus* = egyedül Krisztus által

Evangelikusként valljuk Krisztus valóságos jelenlétét az úrvacsorában, ez a többi protestáns felekezettől is megkülönbözteti felekezetünket.

Református egyház

Ulrich Zwingli és Kálvin János nevéhez köthető ennek a felekezetnek a 16. századi megalapítása, amely Magyarországon a második legnépesebb. Zwingli és Luther 1529-ben csak az úrvacsora tanításának kérdésében nem tudott megegyezni: Zwingli szerint Krisztus jelképesen van jelen az úrvacsorában, míg Luther szerint valóságosan, s hangsúlyozza, hogy ezt az állítást csak hittel tudjuk megközelíteni, értelemmel nem.

A református egyház szerint minden olyan dolog elvetendő (szentképek, díszített templombelső), amelyek használata a református bibliaértelmezés szerint nem támasztható alá a Szentírásból, illetve ami nem Isten dicsőségét szolgálja. Keresztet sem használnak, sem tárgyként, sem gesztusként.

2. Válogasd szét a kifejezéseket aszerint, hogy elsősorban melyik felekezetre jellemzőek!

nincs oltárkép; Luther Márton; hét szentség; Úr asztala; ikonosztáz; betlehemi csillag a templomtornyony; szerzetesrendek; igehirdetés nélküli liturgia; egyszerűbb templombelső, de oltárkép van; kereszt a templomban; papok nősülhetnek; négy sola-elv

Római katolikus	Evangelikus	Református	Ortodox

46. Jézus utáni kinyilatkoztatás? ♦ Az iszlám rövid története

 Jn 10,16

Azt hittem, a nagy vallások kialakulása Jézus születésével, életével és halálával befejeződött. Ezek szerint mégsem.

1. Karikázd be azokat a szavakat, amelyek eddigi ismereteid alapján vonatkoznak az iszlámra! Húzd alá azokat, amelyek szerinted biztosan nem vonatkoznak rá! Beszéljétek meg!

egyistenhit, béke, szabályok, külsőségek fontossága, Kába-kő tisztelete, világvallás, többistenhit, erőszak

MOHAMED, A VALLÁSALAPÍTÓ

Mohamed Mekkában született Kr. u. 571-ben. Nagyjánál nevelkedett, akit elkísért üzleti útjaira, így jutott el Szíriába és Dél-Arábiába, ahol megismerkedett a zsidó és a keresztény vallással.

Családos ember lett, de negyvenéves korától egyre gyakrabban kereste a magányt, hogy Istenről, a világban tapasztalható igazságtalanságról és az igazság lehetséges útjairól elmélkedjen. Eközben döbrent rá, hogy népe hanyatlásának oka a gazdag városi kereskedők romlottsága, önzése volt, valamint a régi főistenség, Allah tiszteletének

elhanyagolása. Egy látomás során megjelent neki *Gábiel arkangyal*, aki megszólította őt: „Mohamed, te Isten küldötte vagy. Kelj fel, és add hírül Isten hatalmát!” A későbbiekben további kinyilatkoztatásokat is kapott, amelyek megszilárdították benne küldetéstudatát. Figyelmeztette Mekka lakóit, hogy közeleg Allah ítéletének napja, és az emberek csak úgy kerülhetik el súlyos büntetésüket, ha megtérnek, és *alávetik magukat Allah akaratának*. Innen származik az új vallás elnevezése: *iszlám* ('alávetés', 'behódolás', 'engedelmesség').

El nem tudom képzelni, hogy kitörő örömmel fogadták volna Mohamedet!

Mohamednek és követőinek néhány év után át kellett költöznie Mekkából Medinába, mert a helyiek nem szívesen hallgatták az új tanokat. Ez Kr. u. 622. július 6-án történt, később ezt nevezték el „Mohamed futásának”, és ez lett az iszlám időszámítás kezdete is.

Mohamed medinai működése sokkal eredményesebbre sikeredett: a város legtöbb lakója csatlakozott az iszlám közösséghez. Itt alakult ki az iszlám vallási rendszerének végleges formája, majd innen indult hódító útjára. Mohamed megparancsolta követőinek, hogy ima közben ne Jeruzsálem, hanem Mekka felé forduljanak. Kijelentette, hogy a zsidók ősatyja, Ábrahám (Ibrahim) az iszlám legnagyobb prófétája. Bár halála után egy tévedés következtében nem elsőszülöttjére, Izmaelre (az arabok ősatyjára) szállt az örökösödési jog, hanem Izsákra (a zsidók ősatyjára), Mohamed elgondolása szerint az emberi tévedés nem tévesztette meg Allahot. Elérkezettnek látta az időt arra, hogy Izmael utódai visszaszerezzék jogos örökségüket, és visszatérjenek az igaz valláshoz.

Jn 10,16-ban olvassuk Jézus szavait arról, hogy „*más juhaim is vannak nekem*”. Egész pontosan nem tudjuk, kikre gondol itt Jézus a „más juhok” kifejezéssel, azonban segíthet megértenünk, hogy – most még – nem ismeri mindenki őt, és nem hallgat mindenki az ő szavára.

Nem igazán tudom, kik lehetnek ezek a más juhok...

A KORÁN

A Korán a Mohamednek adott isteni tanítások gyűjteménye, az *iszlám szent könyve* (Al-Quran = az olvasandó). Az iszlám hisz abban, hogy a Korán szó szerint tartalmazza Allah szavait, akinek az üzenetét Gábiel angyal szóról szóra diktálta le Mohamednek. A mű 114 fejezetből (szúra) áll.

Szó van a Koránban többek között egy bizonyos *Íszáról*, akiről azt hangsúlyozza, hogy ő is ember. Elismeri csodáit, de azt mondja róla, hogy ezeket Allah engedélyével teszi, nem pedig az ő Fiaként.

Tényleg ír a Korán Jézusról? Miért?

47. Mi a hívő kötelessége? ♦ Muzulmán hétköznapiak

📖 Mt 6,1–15

Nagyon utálok a kötelesség szót! Ti hogy vagytok vele? Titeket is idegesít?

Az iszlám öt fő kötelességet ír elő a hívő számára, ezek az alapkövetelmények irányítják az egyén és a közösség életét. Ezeket nevezik az iszlám öt alappillérenek vagy tartóoszlopának.

AZ ISZLÁM VALLÁSOS ÉLET FŐ KÖVETELMÉNYEI

Hitvallás (sáhádá)

Hinni kell Allahban és prófétájában, Mohamedben. A hívőknek mindennap el kell mondaniuk a Koránból származó idézetet: „Nincs más Isten Allahon kívül, és Mohamed az ő prófétája.”

Imádság (szálát)

Napi ötször, Mekka felé fordulva, előírt testhelyzetben kell imádkozni; pénteken délben pedig az *imám* (előimádkozó) vezetésével. Az imát minden esetben rituális mosakodás (a kéz, a láb és az arc nyitott részeinek megmosása) előzi meg.

Böjtölés (száum)

Ramadán hónapban (a muzulmán holdév 9. hónapjában) mindennap napkeltétől napnyugtáig kell megtartani a böjtöt, vagyis tartózkodni kell ételtől, italtól, nemi élettől és élvezeti cikkeitől, mint például a dohányzástól. Célja, hogy a böjtben részt vevők megtapasztalják azt, amit a szegények élnek át. Kivételt képeznek a gyerekek, idősek, kismamák, betegek, számukra nem megengedett a böjt.

Alamizsna (zákát)

Vagyonadó, amelyet vallási-jótékonyági célra szednek be. Célja, hogy a gazdag hívő mentesüljön a vagyon káros hatásától, és segítse a rászorultakat. Az általánosan elfogadott hagyomány szerint a zákát egy hívő muzulmán vagyonának 2,5 százalékát teszi ki.

Zarándoklat (hádzs)

Minden hívőnek életében legalább egyszer el kell zarándokolnia Mekkába, ahogyan halála előtt Mohamed is elzarándokolt. A törvény csak akkor kötelező, ha a nagy távolságban élő muzulmánoknak van lehetősége a zarándoklatra. Ezt csak a muzulmánok 10 százaléka tudja teljesíteni, ezért ezt ki lehet váltani azzal, ha valaki a ramadán után hét nappal megvendégeli a többiekét.

1. Olvasd el Jézus Hegyi beszédében elmondott szavait Mt 6,1–15-ből, és hasonlítsd össze a most tanult öt pillérrel! Írj hasonlóságokat és különbségeket!

Jól gondolom, hogy akkor az iszlámban és a kereszténységben is vannak hasonló dolgok, amelyektől valaki „jó” hívővé válik? Ez így működik?

Az iszlámban nincsen papság, és nem beszélhetünk egyházzal sem. A muzulmán közösség minden tagja kapcsolatban áll Allahhal, ezért nincs szükség közvetítőkre. A közösségi istentiszteleteken, ahol a Koránból olvasnak fel, az imám előadásokat tart, továbbá a közösen végzett imát vezeti. Bárki lehet imám, aki járatos a vallási kérdésekben, és erre emberi tulajdonságai alkalmassá teszik.

A péntek déli istentisztelet helye a mecset, a közösségi imaház, ahol nincsenek kultikus képek és szobrok. A *mecset* (a leborulás helye) és a *dzsámi* (a gyülekezés helye) biztosítja a kedvező feltételeket az imádkozáshoz. Emellett a mecset fontos oktatási központ is. A mecsetbe csak a cipőt levéve lehet belépni. A mecset mellett legtöbbször külön magas torony áll – a *minaret* –, melynek tetejéről szól a müezzín imára hívó szava.

A böjt megtörésének ünnepe (Íd ul-Fitr):

Az iszlám két nagy ünnepének egyike, amely a ramadán havi böjt végén három napig tart.

Áldozati ünnep (Íd ul-Adha):

A két nagy iszlám ünnep közül a második. A mekkai zarándoklat első napja.

48. Békés vagy erőszakos vallás? • Túllátni a dzsihádon

📖 Mt 10,34

1. Írd be a hiányzó betűket:

S _ É _ S Ő _ É G _ K N _ L _ _ L

Csak így érdemes. Tartozzunk bármilyen valláshoz vagy bármilyen társadalmi csoporthoz, a másik felet kizáró, szeretetlenül szélsőséges megoldások nem szerepelhetnek a lehetséges eszközeink között.

Jézus is mondott egy ilyen mondatot: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre. Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot.” (Mt 10,34)

Ezt tényleg Jézus mondta? Szerintetek mire gondolhatott?

A belső harc az, amit nem tudunk kikerülni. Muzulmánként, keresztényként sem. Lehet, hogy Jézus is arra utal, hogy nem olcsó békét, sőt mondhatnánk, csendes (ál)nyugalmat hozott, hanem sokkal inkább azt, hogy harcoljuk meg saját hitünk harcát. Ott belül.

Vagy akár azt, hogy kell egy kéz – egy kard –, amely megállítja a dominók dőlését, ha szükséges. Hogy ne boruljon tovább, hogy ne romboljon tovább. Ilyenkor álságos lenne a békességre hivatkozni, és nem közbeavatkozni.

OK, ezt így el tudom fogadni.

Alapvetően érdemes óvatosnak lennünk az általánosításokkal. Hiszen minden csoportulásnak vannak és lehetnek szélsőséges irányzatai, amelyek azonban nem határozzák meg az egész közösségnek sem a tanítását, sem az alaphangulatát.

2. Ezek alapján – illetve a példa segítségével – fogalmazd át az alábbi túlzottan általánosító mondatokat:

• Minden muzulmán fegyvert fog a hitéért.

Inkább: Vannak olyan muzulmánok, akik még fegyvert is képesek fogni hitük terjesztéséért.

• Az iszlám nem békét hirdető vallás. _____

• Mindenkit a saját vallásomra kell megtérítenem. _____

• A fanatikusok határozzák meg egy vallás irányát. _____

A legrégebbi iszlám csoportok létüket különböző jogi vonatkozású nézeteltéréseknek köszönhetik. Mohamed halálát követően nem tudtak megegyezni, hogy ki legyen a nép vezetője. Egyesek Ali – Mohamed radikálisabb unokaöccse – mellett álltak ki, mások viszont nem ismerték el Alit, hanem Mohamed alapeszméihez ragaszkodtak. Alit meggyilkolták ellenségei Kr. u. 661-ben, és a két irányzat elszakadt egymástól. A síiták Ali követői, a szunniták Mohamed hagyományának (= szunna) követői lettek.

Akkor mi is valójában az a dzsihad?

Mohamed volt az, aki Medinában először meghirdette a *dzsihadot*, a szent háborút.

Kr. u. 630-ban seregével elfoglalta Mekktát, lakói elfogadták tanítását. A várost megtisztította a bálványoktól, csak a Kába-szentélyben őrzött fekete követ hagyta meg, amely azóta is a muzulmánok legfőbb ereklyéje, a város pedig maradt a vallás fővárosa, hiszen Mohamed halálakor (632) már egész Arábia az iszlám nevében egyesített állam volt.

Az iszlámban a társadalmi élet fő követelménye a vezetők iránti *engedelmesség*. Az igaz hívők kötelessége a harc az isten ösvényén, az iszlám és a muzulmán uralom elterjesztése az egész Földön. Ez a „szent háború” nem minden esetben jelent fegyveres harcot. Lehet békés törekvés is a hit terjesztésére, de ha kell, vannak, akik fegyverrel is harcolnak az iszlám eszméiért. A pogányok választhatnak az iszlámhoz való megtérés vagy a halál között.

A zsidók és a keresztények, ha behódnak és fejadót fizetnek, megtarthatják a vallásukat. A muzulmánok elismerik a zsidó Tóra és a keresztény evangélium kinyilatkoztatott voltát.

A *síitáknak*, az iszlám szűkebb, agresszívebb irányzatának felfogásába belefér az offenzív (támadó) dzsihad nemcsak a „hitetlenek” ellen, de akár a velük szövetkező muzulmánok ellen is.

3. Fogalmazd meg a saját válaszodat a következő kérdésekre: *Milyen eszközökkel adhatom át a meggyőződésemet?*

és/vagy

Meddig mehetek el a vallásom terjesztésében?

A két kép segíthet a válaszadásban:

49. Baj van a Földdel! A Földdel van baj? • Felelősségünk

📖 1Móz 3,22–23

1. Mit gondolsz a két képről? Mit mondanak neked?

A teremtéskor
Isten
azt látta,
hogy minden,
amit alkotott, jó.
Mégis elrontott valamit?

Talán már te is észrevetted vagy ki is mondtad, hogy baj van a világgal, baj van a Földdel. Sok helyről lehet hallani, hogy a Földünkön egyre inkább romlanak az élethez szükséges feltételek. Szerinted miért? Néhány jelenség, amin érdemes elgondolkozni:

- A Föld jelenlegi 7,3 milliárd lakójának száma évente 90 millióval gyarapszik, ilyen növekedési ütem mellett 100 év múlva 14 milliárdan leszünk a földön.
- A fejlett ipari országokban, mint hazánkban is, az egy főre jutó évi átlagos szemétermelés kb. 1 tonna.
- Egy európai ember évente egy köbméter ivóvizet fogyaszt el. Személyes szükségleteire (például tisztálkodás, mosás) további száz köbméter, ételkészítéshez pedig további ezer köbméter vizet használ el egy évben. S akkor még nem beszéltünk az autómosásról vagy a strandolásról.
- Európa legtöbb országában az egy lakosra jutó átlag napi vízfelhasználás 200-350 liter. A Szahara országaiiban 10-20 liter jut egy főre naponta. Egy magyar ember zuhanyzáskor elhasznált ivóvízmennyiségéből egy szaharai ember egy hónapig él.
- Napjainkban 1,1 milliárd embernek nem jut tiszta ivóvíz.
- Az utóbbi évtizedekben a fertőző betegségek kialakulásának és terjedésének elsődleges oka az ivóvízhiány volt.
- Amennyiben az üvegházhatású gázok kibocsátása a jelenlegi gyorsuló ütemben halad, úgy a globális átlaghőmérséklet előre láthatóan évtizedenként 0,2-0,5 C°-kal emelkedhet, mely a globális tengerszint évtizedenkénti 6-10 cm-es emelkedését okozhatja.
- A környezetre káros az üvegházhatást okozó ózonlyuk. Egyes vélekedések szerint részben ez az oka a globális felmelegedésnek is. Ennek azonban beláthatatlan következményei lehetnek, nemcsak a gyakoribb aszályok és árvizek jelentkezésében, hanem az éghajlati övezetek elcsúszásának jelenségében is. Ez pedig az emberek tömeges elvándorlását vonhatja maga után.

2. Hallottál már az ökológiai lábnyomról? Számítsd ki a saját lábnyomodat egy kérdőív alapján!

ÖKOLÓGIAI LÁBNYOM

Azt mutatja meg, hogy az emberiség bizonyos részének (ami lehet egy ember, de akár egy ország is) mennyi ivóvízre, termőföldre és tengervízre van szüksége ahhoz, hogy önmagát fenntartsa és a megtermelt hulladékot elnyelje. Magyarország ökológiai lábnyoma akkora, hogy ha a Földön minden ember úgy élne, mint mi, akkor két Földre lenne szükségünk.

3. Milyen okok lehetnek a képeken látható katasztrófáknak hátterében?

Ennek a fele sem tréfa! Erről mind mi tehetünk?

4. Emlékszel még, milyen feladatot kapott az ember Istentől a második teremtetéstörténetben?

VELMŰD SÉ ZÍRÓD = _____

Ahelyett, hogy a teremtetésben kapott feladatunk szerint élnénk, azt látjuk, hogy kifosztjuk a világot, önzőek vagyunk, és csak a magunk jólétére gondolunk. Ne gondoljátok, hogy ez csak a mi időnket jellemzi! Az ember már a kezdetek kezdetén elrontotta az Isten és ember között fennálló bizalmi kapcsolatot. Engedett a kísértőnek, akinek a fő törekvése volt, hogy ezt a viszonyt tönkretegyje. A minden emberben jelen lévő bűn miatt történhet meg, hogy a ránk bízott világot kizsákmányoljuk, felelőtlenek vagyunk. Az első teremtetéstörténetben uralkodásra kaptunk feladatot az Istentől, de ez nem jogosít fel minket arra, hogy a teremtetett világot kifosszuk. Sokkal inkább jelenti azt, hogy ezt a világot Isten munkatársaiként felelősséggel kell használnunk, gondoznunk és őriznünk.

Minek fáradozzak, ha mások úgyis tönkreteszik?

5. Mit tehetünk mi, keresztények a teremtetett világért? Mit tehetsz te? Írj három dolgot, bármilyen kicsi cselekedet is lehet!

50. Isten Ura a természetnek, ugye? • Teremtésleírások a zsoltárokból

Zsolt 8

Az ember már a kezdetektől keresi a helyét a világban, kutatja, mi a szerepe és mi célból él itt a Földön. A Biblia első lapjain azt olvassuk, hogy az ember Isten legfőbb teremtménye, aki a Teremtőjével való kapcsolatra teljesen nyitott lény. Nem a véletlenek összjátéka alkotta meg az embert, hanem Isten.

A 8. zsoltár Istennek ezt a nagyságát és fenségét énekli meg. A zsoltárszerzőt teljesen lenyűgözi Isten teremtő művének szépsége, és felteszi a kérdést: mi az ember?

1. Olvasd el a zsoltárt! Figyeld meg, miben látja a zsoltáros Isten nagyságát, és szerinte milyen szerepe van az embernek! A zsoltárban a teremtéstörténetből is ismerős képekkel is találkozhatasz. Melyek ezek? Azt olvastad, hogy Isten az embert dicsőséggel és méltósággal koronázta meg. Szerinted ez mit jelent?

Ezek szerint mi lennénk
a teremtés koronái? Háááááát...

2. Az alább található bibliai igék is azt próbálják bemutatni, érzékeltetni, milyen kapcsolatban áll az ember Istennel. Egészítsd ki őket a megadott kifejezésekkel!

feledkezem meg, a jobbodat, tenyerembe véstelek be, én megsegítlek, ismertelek, úton vezetlek

Mert én, az Úr, a te Istened, erősen fogom _____, és ezt mondom neked: Ne félj, _____! (Ézs 41,13)

Én, az Úr, vagyok a te Istened, arra tanítalak, ami javadra válik, azon az _____, amelyen járnod kell! (Ézs 48,17)

De ha ő meg is feledkeznék, én akkor sem _____ rólad! Íme, _____! (Ézs 49,15–16)

Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már _____. (Jer 1,5)

 3. A Bibliánkban találunk egy másik zsoltárt is, amely a teremtményeiről állandóan gondoskodó Isten dicséretét zengi. Ha megfejted az alábbi rejtvényt, megtudod, melyik zsoltárról van szó.

Ennyi évre szegődött el Jákób Ráhelért: _____

Ebből vonj ki annyit, amennyi emberpárról a teremtésben olvasunk: _____

A kapott összeget szorozd meg annyival, ahány versből a 8. zsoltár áll: _____

Ehhez adj hozzá annyit, amennyi napon át esett az eső az özönvíz alkalmával: _____

Ehhez adj hozzá még annyit, ahányadik napon Isten elhelyezte a világítótesteket az égbolton: _____

Ha jól dolgoztál, megkapod a zsoltár számát: _____, amelynek címe: *A teremtő és megtartó Isten.*

 4. Olvasd végig ezt a zsoltárt! Mire emlékeztet? Sorold fel, minek a teremtését említi meg a zsoltáros! Kitől függ szerinte a világ „jóléte”?

 5. A 30. versben ezt olvashatjuk: „Ha kiárasztod lelkedet, új teremtmények keletkeznek, és megújítod a termőföldeket.” Szerinted mit akart ezzel a zsoltáríró kifejezni?

Még nem zárult le a teremtés?

Ez a zsoltár mint egy himnusz énekli meg a teremtő Isten nagyságát és dicsőségét. Mindent, amit leír, abból a szempontból közelít meg, hogy annak Isten a teremtője. Ezért ad neki hálát, ezért illeti őt dicséret!

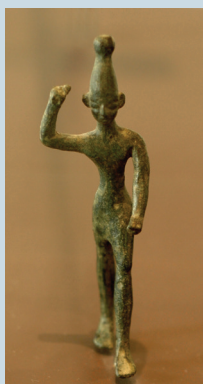
 6. Gondold végig, mi mindenért dicsérhetjük ma Istent. Miért adhatunk hálát? Mi mindenért tudsz te személyesen hálát adni? Ha van kedved, írd ide ezeket, akár imádság formájában is!

51. Hogyan jelentetted ki gondviselésedet, Uram? ♦ Illés és a szárazság

📖 1Kir 17,1–16

Kr. e. 873 körül Aháb király lett az uralkodó. Nem követte Isten utasításait, felesége révén idegen isteneket tisztelt – főleg Baalt. „Tetteivel bosszantotta az Urat.” Aháb uralkodása alatt választotta ki az Isten Illést prófétájául, hogy rajta keresztül tudassa az uralkodóval intelmeit, és megpróbálja jó útra téríteni.

Baal a kánaáni népek hitvilágában az eső, a vihar, a villám, a meghaló és újra feltámadó természet istene. Az ő kegyétől függött a mindenkori termés. A kánaáni népek a száraz évszak kezdetét Baal halálával magyarázták, azonban halála nem volt örök, az első esőzések és a természet megújulása az ő feltámadását jelezték. Baal tiszteletéhez tartoztak az áldozati ünnepek és a nagy mulatozással járó lakomák is.

A próféta olyan személy, aki Isten ígését, kijelentését közvetítette az emberek felé. Nem jós, hanem azt látja előre, hogy Isten mit/miket fog cselekedni a közeli vagy akár egészen távoli jövőben. Egyes esetekben értelmezte is az isteni üzenetet. Elmondta, hogyan lehet Isten üzenetét a közösségnek vagy egy személynek az élethelyzetében alkalmazni.

1. Olvasd el 1Kir 17,1–7-et! Figyeld meg, mit kell Illésnek a király tudtára adnia! Hogyan gondskodik Isten Illésről ezekben az időkben?

A hollók honnan szerezték be az élelmet, ha szárazság volt mindenhol?

2. A szárazság elhúzódott, idővel a patak medre is kiszáradt. De Illés továbbra sem szenvedett hiányt. Hogyan? Olvasd el 1Kir 17,8–16-ot!

3. Egészítsd ki a szöveget!

Illést az Úr a Szidónhoz tartozó _____ küldte, méghozzá egy _____.

A város bejáratánál találkoztak össze, amikor az özvegyasszony épp _____ t szedegetett. Illés az asszony után kiáltott, hogy hozzon neki egy kis _____ és egy kis falat _____. Az özvegyasszony azonban szomorúan jegyezte meg, hogy épp az utolsó étkezésükhöz készülnek, mert otthon már csak egy _____ lisztje van a fazekában és egy kevés _____ a korsójában. Lepényt akar ebből sütni magának és fiának, aztán pedig _____. Illés biztatta az özvegyasszonyt, hogy ne _____, mindent tegyen úgy, ahogyan ő mondja neki. Készítsen _____ és hozza el neki, magának és _____ csak ezután készítsen. Mert az Úr az, aki így szól: „A _____ fazék nem ürül ki, az _____ korsó nem fog ki, míg az Úr _____ nem ad a földre.” Az asszony Illés beszéde szerint járt el, s valóban mindennap _____.

Le a kalappal az özvegyasszony előtt!

Én nem hiszem, hogy odaadtam volna bárkinek is az utolsó falatomat. Te?

4. Gondolkozz, ma hogyan gondoskodik rólunk Isten! A Miatyánk melyik kérése szól erről?

Luther Márton *Kis kátéjában* ezt írja: „Mindaz, ami a test és élet fenntartására és táplálására kell, mint például étel, ital, ruházat, lábbeli, ház, gazdaság, szántó-föld, barom, pénz, anyagi javak, derék házastárs, derék gyermekek, becsületes háznép, tisztességes és hűséges felsőbbség, jó kormányzat, jó időjárás, béke, egészség, közrend, becsületes, jó barátok, megbízható szomszédok és ezekhez hasonlók.”

5. Írd ide, te mit értesz „mindennapi kenyéren”!

52. A legkisebbre is gondod van? + A mustármag

📖 Mt 13,31–32

Milyen országban szeretnél élni? Miért?

✎ 1. Létezik egy olyan hely, amelynek nincsenek GPS-koordinátái, azaz nincs földrajzi kiterjedése, nem található meg a világtérképen. Melyik hely ez? Tudod? Fejtsd meg a rejtvényt!

1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										

1. A sareptai özveggy vendége.
2. Illés idejében ez a természeti katasztrófa lépett fel.
3. Mózes első könyvében két leírást is olvashatunk erről.
4. Ezt akarta tenni az özveggyasszony fiával együtt utoljára, amikor Illéssel találkozott.
5. Bárányt épített az özöngy idejére.
6. Ez volt abban a korszakban, amely nem fogyott ki a sareptai özveggyel.
7. Az éjszakát követi, a legtöbben ekkor kelnek fel.
8. A 104. zsoltár írója szerint, ha ezt támaszt Isten, nyüzsg az erdő mindenféle vadja.
9. 150 van belőle a Bibliánkban. Ének- és imádsággyűjtemény.
10. Jákób is ezt látott, amikor elaludt egy kőn a Háránba vezető úton.
11. Az árpa, rizs, búza, kukorica összefoglaló néven.
12. Illés idejében ő volt a király Izraelben.

Megfejtés: _____

Mit tudsz erről a helyről?

2. Jézus az egyik példázatában a mustármaghoz hasonlítja. Mit mond róla? Olvasd el Mt 13,31–32-t!

Emlékszel? Jézus sokat tanított példázatban. Ezek általában egyszerű, a mindennapi életből vett képek leírásai, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy az Isten országáról szóló jó hírt megmagyarázzák.

Ragassz ide egy mustármagot!

A Jézus által említett mustármagnak két fajtája ismert. Az egyik a fehér mustár, a másik pedig a fekete mustár. Bár nem ezek a legkisebb magok a világon, de mindkettő rendkívül apró, a fekete mustármag átmérője 1 mm, a fehéré 2 mm. A mustármagot fűszerként használják, de a gyógyszeriparban is ismert. Egy-egy mustárbokor átlagos magassága 1,5 méter, de a Genézaret-tó partján nem volt ritka a 3-4 méter magasságú fa sem.

3. Mit mond el Jézus a példázatban? Milyen az a mag, amelyet az ember fog és a szántóföldjébe vet? Mi történik vele, ha felnő?

Te érted, mit akar ezzel Jézus mondani?

A picinyke mag nagy fává nő. Jézus azt mondja, hogy ez fog történni a mennyek országával is. A kezdeti kicsinységből, észrevétlenségből hatalmas termés fog fakadni.

Az Isten országa vagy a mennyek országa kifejezés Isten uralmát jelenti. Isten országa már itt a földön jelen van azok számára, akik hisznek Jézusban, de teljes tökéletességében majd csak a világ végezetén fog eljönni. Jézus Lukács evangéliumában azt mondja, hogy Isten országa közöttetek van. Jelen van emberi kapcsolatainkban. Gondolatainkat, szavainkat és cselekedeteinket is áthatja.

Bár nem sokat tudok erről az országról, de már most benne szeretnék élni!

53. Kísértések között vár növekedést? + A búza és a konkoly példázata

📖 Mt 13,24–30

Te látod a különbséget? _____

1. Írd a képek fölé a növények nevét! Mi a különbség köztük? Melyikre jellemző?
1. gyomnövény; 2. gabonaféle; 3. virága kékes színű; 4. hasznos növény; 5. magvai mérgezőek;
6. fogyasztása szédülést okoz, nagyobb mennyiségben pedig idegkárosító hatású;
7. a legtöbb kenyér ebből készül 8. kalásza van; 9. pelyvája van

Búza: _____

Konkoly: _____

Jézus egy példázatban beszél hallgatóinak a kísértésről, a türelmetlenségről, a jó és a rossz, az igaz és a hamis keveredéséről. Olvasd el a búza és a konkoly példázatát (Mt 13,24–30)!

2. Egészítsd ki az alábbi mondatokat!

A mennyek országa hasonló ahhoz az emberhez, aki _____

Amíg az emberek aludtak, eljött az ellenség, aki _____

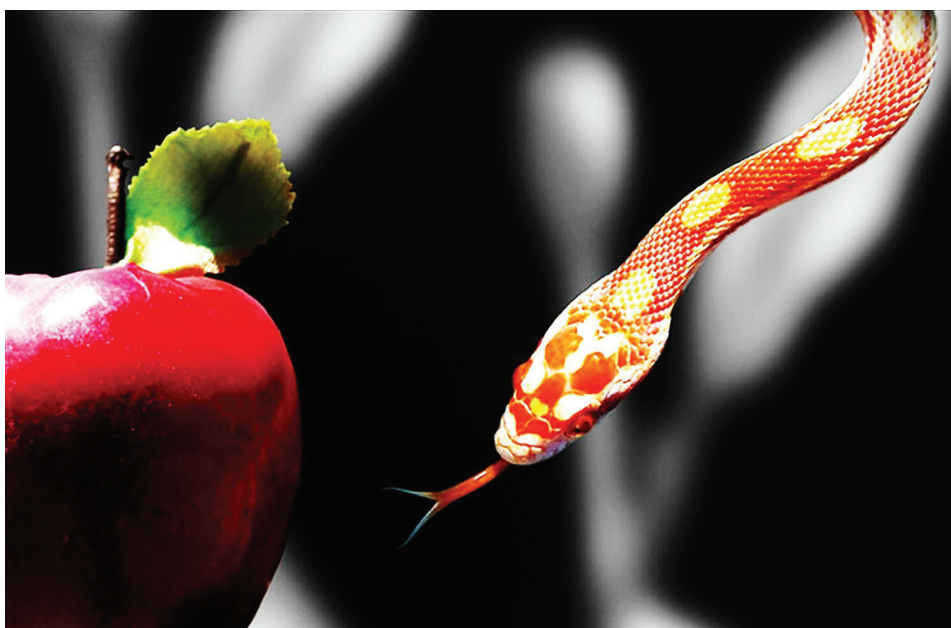
Amikor a vetés szárba szökött és magot is hozott, _____

A szolgák megkérdezték a gazdát, hogy akarja-e, hogy _____

Az aratáskor össze kell szedni a konkolyt, _____ a búzát pedig

_____.

Na jó, de honnan
jött a konkoly?

3. A példázat képi világa sokatmondó. Mit jelenthetnek a Jézus által használt képek?
Párosítsd össze!

szántófield
jó mag
konkoly
ellenség
aratás
a búza csűrbe takarítása

a jó és a rossz szétválasztása
hitetlenek
világ
az igazak fénylenek, mint a nap
a mennyek országába tartozók
Sátán

Jézus példázatában a szántófield az a világ, amelyben élünk. Ebben a földi valóságban a búza és a konkoly együtt növekszik, így külső megkülönböztetés nélkül élnek együtt jók és rosszak. Azaz azok, akik Isten akarata szerint élnek, és azok, akik ezt az akaratot akadályozzák, gátolják. A gazda válasza egyértelmű. Nem cél az, hogy a rossz azonnal megszűnjön. Inkább megmutatja azt az utat, amely a rossz legyőzéséhez vezet. A gazda nem akarja a rossz erőszakos elnyomását. Ha teljesítené a szolgák kérését, akkor a jókat is kiszakítaná a rosszakkal együtt, hiszen a konkoly nagyon szorosan összenőtt a búzával. A gazda azt mondja: mindennek, ami a szántófieldbe került, joga van ahhoz, hogy a beérésig, az aratásig ott is maradjon. Ha a konkoly ott él benne, ott kell hagyni. Isten országa ugyanis nem rombolással épül, hanem sokkal inkább türelem és bizakodás által. Az aratáskor, azaz a világ végén minden a megfelelő helyre kerül. Isten akarata az akkori szétválasztás.

Még most sem értem,
hogyan lehet ennyire türelmesnek lenni!

54. Pásztor vagy bárány? ♦ A teremtet világ pásztora

📖 Jn 10,11–18; Lk 15,4–7

1. Milyen tulajdonságok, érzések jutnak eszedbe a képekről?

Izrael az ősatyák ideje óta főként pásztorkodással foglalkozott. Rendszerint a gazda fia volt a pásztor. Feladatai közé tartozott a jó legelők keresése, a nyájra való felügyelet és az ivóvízről való gondoskodás. Az év nagy részében szabadban tartották a juhokat, csak éjszakára zárták be őket akolba (karámba). A pásztor mindig a nyája előtt járt, őt követték a juhok, az ő hangjára mentek be este az akolba, és az ő hangjára jöttek ki reggel. Nagyobb gazdaság esetén a tulajdonos fizetett béreseket is alkalmazott.

Soha nem akartam pásztor lenni.
Kemény munkát végeznek,
semmiük sincs, ráadásul sokan le is nézik őket!

JEAN-BAPTISTE DE CHAMPAIGNE:
JÉZUS, A JÓ PÁSZTOR

2. Ismersz a Bibliából pásztorokat? Sorold fel őket!

Az Ószövetségben a nép magát az Urat nevezte pásztornak: „Az Úr az én pásztorom.” Amikor azonban embereket szólítottak pásztornak, az a nép politikai vezetőire vonatkozott, azaz királyokra, császárokra, fejedelmekre. A jó pásztor az isteni gondviselés bizonyítékának számított, a gonosz pásztor pedig a nép büntetése volt. Mivel a nép vezetői gyakran nem voltak a helyzet magaslatán, a próféták gyakran jövendöltek az igazi pásztor eljöveteléről. Ézsaiás prófétánál igazi pásztorként jelenik meg az eljövendő Messiás, aki fölemeli majd Jákób törzseit, és aki előtt fejedelmek fognak leborulni.

3. János evangéliumában Jézus pásztorhoz hasonlítja magát. Olvasd el Jn 10,11–18-at! Milyen fontos kijelentéseket tesz Jézus magáról mint pásztorról?

Jézus ebben az igeszakaszban arra utal, hogy Ezékiel próféciaja benne teljesedik be. Sőt még ennél is több történik. Mert ő nemcsak vigyáz a rábízottak életére, hanem saját életét is „leteszi” értük. A jó pásztor életét adja juhaiért, ezáltal lesz a juhoknak élete. Egyetlen nyájja teszi azokat, akik zsidók és pogányok közül az ő szavára hallgatnak, és követik őt.

4. A jó pásztor az isteni gondviselés és szeretet jelképe, hiszen ha csak egy is elvész a nyájból, elmegy, hogy megkeresse. Olvasd el Lk 15,4–7-et!

5. Mit mond Jézus, minek fognak a mennyben jobban örülni? Fejtsd meg a kódot!

↩ → ▲ ↶ ↷ ↸ ↹ ↘ ↙ → ◀ ◁ △ ✱ ↺ ✕ ↔ ✦ ↔ ↻ ↰

B=↩ E=↶ É=◁ G=→ K=↰ L=↷ M=↘ N=↹ Ö=✦ Ó=✱ R=△
S=▽ T=◀ Ű=✕ Y=▲

Nem veszélyes vállalkozás
a többséget magára hagyni?
Nem ésszerűbb inkább
azt az egyet veszni hagyni?

JÓ PÁSZTOR
(MOZAIK, 425)

6. Neked van olyan kincsed, amelyet semmilyen körülmények között sem hagynál elveszni?

7. Párosítsd össze a két történet mondatait! Írd a megfelelő vonalra az összetartozó számokat és a betűket!

1. Örüljetelek velem,	a) és az enyéim ismernek engem.
2. Ha valakinek közületek száz juha van,
és elveszít közülük egyet,	b) életét adja a juhokért.
3. Én ismerem az enyéimet,	c) mert megtaláltam az elveszett juhomat.
4. A jó pásztor	d) mert én odaadom az életemet.
5. Egyetlen megtérő bűnösöm	e) nem megy-e addig az elveszett után, amíg
meg nem találja?
6. Azért szeret engem az Atya	f) nagyobb öröm lesz a mennyben.
7. Ha megtalálta,	g) ahogyan az Atya ismer engem.
8. Én is úgy ismerem az Atyát,	h) felveszi vállára örömeiben.

A jó pásztor: _____

Az elveszett juh: _____

55. Pásztor vagy bárány? ♦ A teremtet világ báránya

📖 Ézs 53,6–7; Jn 1,29

1. Gyűjtsd össze, milyen bibliai történeteket ismersz, amelyekben bárány szerepel!

Az Ószövetségben a bárány sajátos jelképként szerepel. A bárány a pásztor védelmére szorul, így jeleníti meg az Ószövetség is az Isten segítségére szoruló embert.

A zsidó nép legfőbb áldozati állatnak a bányát tekintette, amelyet a papnak az oltáron kellett bemutatnia mindennap; egyet reggel, egyet pedig este.

A bárány Izrael életében akkor kap hangsúlyos szerepet, amikor Isten kiszabadítja népét Egyiptomból. 2Móz 12,1–14-ben lehet arról olvasni, hogy a szabadulásukat megelőző utolsó estén Egyiptomban a zsidó családoknak páskabányt kellett készíteniük az Úr részletes előírása alapján. Továbbá Isten azt is elrendelte, hogy minden évben emlékezzenek meg arról, hogyan szabadította meg Egyiptomból népét az Úr.

A bárány ezáltal Isten és a népe közötti szövetség, valamint az áldozat jelképévé vált.

János evangélistánál Jézus halálának pillanata a páskabány leölésével esik egybe. Így töltötte be a kereszténységben a húsvéti páskabány szerepét maga Jézus Krisztus, akit Isten feláldozott az emberért. Az ember nem tudja kiengesztelni Istent, csak Isten képes áldozatot hozni az emberért. Csak az ártatlan bárány, a Fiú feláldozása hozhatott szabadulást, megváltást.

2. Ézsaiás prófétánál a bárány messiási jelképpé válik. Olvasd el Ézs 53,6–7-et!

3. A próféta az Úr szolgájáról jövődöl, aki vállán hordja mindannyiunk vétkét, értünk vezekel, a mi bűneink miatt sújtják halállal. Milyen összefüggésben használja a próféta az Úr szolgájára a bárány hasonlatot? Fejezd be a mondatokat!

Olyan, mint a bárány _____ .

Olyan, mint a juh/bárány _____ .

4. Az Újszövetségben a bárány egyértelműen Krisztusra utal. Keresztelő János, amikor Jézus feléje közeledett a Jordán partján, ezekkel a szavakkal mutatott a feléje közeledő Jézusra:

Íme, az _____, aki elveszi a világ bűnét! (Jn 1,29)

A hiányzó részt megkapod, ha a kijelölt mezőből indulva a sakkból ismert lóugrás szabályai szerint haladsz!

T	B	Y	R
A	Á	S	N
I	E	Á	N

Keresztelő János ezekkel a szavakkal Isten szolgájára utal, akiről Ézsaiás is beszél. Érdekesség, hogy az arámi nyelvben egyazon kifejezés utal a szolgára és a bárányra. Ebben az egy mondatban így a páskabárány, illetve Isten szolgájának prófétai alakja egybeolvad.

5. Írd az egyházművészeti alkotások mellé, melyik bibliai történetet/igét örökíti meg a leckéből!

Az egyik legismertebb keresztény bárányábrázolás az, amikor a bárányt kereszttel jelenítik meg. Ez a feltámadt Krisztust jelképezi. A Jelenések könyvében Krisztusnak mint báránynak a teljes felmagasztalásáról olvashatunk. Itt a bárány az isteni hatalom birtokosa, aki Krisztus dicsőségét hordozza.

HÚSVÉTI BÁRÁNY
(SZENT REMIGIUSZ-TEMPLOM, INGELHEIM)

56. Megnyílt a menny? + Jézus megkeresztelkedése

📖 Mt 3,13–17

Nem tudom, minek van a keresztség. Tényleg, te meg vagy keresztelve?
Tudod, mit jelent ez?

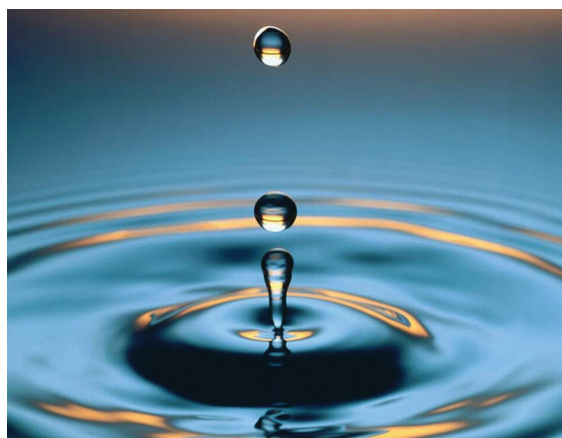
❓ 1. Jártál mostanában keresztelőn? Mi történik ott?

A keresztségben három dolog történik: Isten gyermekévé fogad, így Atyánkká lesz. Jézus Krisztus tanítványává leszünk. Nem utolsósorban pedig az egyháznak tagjává leszünk. A keresztelés alkalmával a lelkész háromszor leönti vízzel a megkeresztelendő fejét, majd kezét a fejére teszi, keresztneven szólítja, és ezt mondja: „Megkeresztellek téged az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.” A keresztség mindig az Atya, Fiú, Szentlélek nevében történik, és személyesen annak szól, akit megkeresztelnek, ezért szólítja a lelkész nevén a keresztség előtt álló embert.

A keresztségben egyedül csak Isten cselekszik. Aki a keresztségben részesül, nem tud Isten kegyelméhez semmit hozzátenni, sem pedig kiérdemelni nem tudja azt.

A keresztség Isten parancsolatára elrendelt, vízzel együtt használt ige, amely lemoshatatlan. A keresztvíz egy jel, amely örökké emlékeztet arra, hogy Istenhez tartozunk. A keresztség azonban csak kezdet. Az Istennel való élet kezdete. Ha valakit megkereszteltek, nem jelenti azt, hogy mindig Isten útján jár. Lehet, hogy erről az útról letér, más utakat keres, sőt Istentől eltávolodik. Azonban élete során meg kell hoznia a döntést, hogy milyen választ ad Isten hívására.

❓ 2. Gondolkoztál már azon, hogy mióta van keresztelő a világban?

Keresztelő János a Jordán mellett keresztelt úgy, hogy a vízbe alámerítette az embereket. Azok a zsidók járultak elé, akik megbánták bűneiket, és részesülni akartak ebben a tisztulási cselekedetben. Ez egyszeri esemény volt életükben, mellyel bűnbánatukat fejezték ki. János keresztsége csak ideiglenes gyakorlat volt. Ez a vízkeresztség előkészülete volt a Szentlélekben és a tűzben történő messiási keresztségnek. Keresztelő János ezt így fogalmazza meg:

„Én vízzel keresztellek titeket, hogy megtérjete, de aki utánam jön, erősebb nálam, arra sem vagyok méltó, hogy a saruját vigyem. Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel titeket.” (Mt 3,11)

Mielőtt Jézus megkezdte volna nyilvános működési szolgálatát, Keresztelő Jánoshoz ment a Jordán folyó partjára, hogy megkeresztelje őt is.

Minek ment oda Jézus? Neki is szüksége volt a keresztségre?
Nem azt mondja rá a Biblia, hogy ő bűntelen volt?

3. Olvasd el Mt 3,13–17-et! Keresztelő János rögtön felismeri az alámerítés miatt hozzá sereglett bűnös tömegben Jézust, a Messiást. Hogyan?

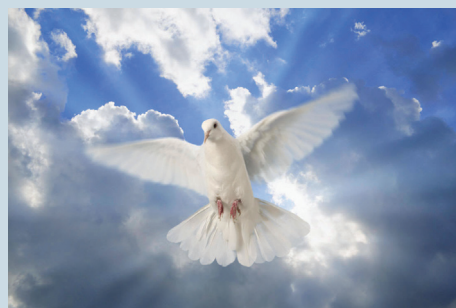
Keresztelő János vissza akarja tartani Jézust. Azt mondja, inkább Jézusnak kellene megkeresztelnie őt. Jézus azonban nem enged a szándékából, mert Isten akarata más. Alámerül a vízbe teljesen. Ezzel Jézus aláveti magát Isten tervének.

A teológia Isten földi megjelenését az általunk érzékelt földi valóságban teofániának nevezi. Jézus megkeresztelkedésekor is ilyen teofánia részesei lehettünk.

4. Milyen különleges jelenségek kísérik a keresztelés eseményét?

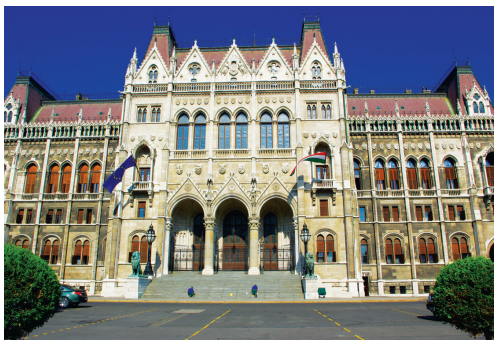
A galamb isteni jelképpé emelkedett a keresztények számára, amikor Jézus megkeresztelkedésekor a Szentlelket jelenítette meg. Az egyház később a niceai zsinaton (Kr. u. 325) a galambot a Szentlélekre utaló jelképeként fogadta el. Ez az Isten Lelkének legkorábbi metaforikus jele, így már több 4. századi bazilika apszisában felfedezhetjük a falfestmények között.

5. Emlékeid szerint melyik bibliai történetben jelenik meg a galamb, s ott mit jelképez?

57. Hol a hazám? • Népemhez tartozom

📖 1Móz 11,1–9

Amikor egy ember megszületik, nemcsak egy családba születik bele, hanem egy nagyobb közösségbe, a nemzetbe is. Egyetlen ember sem tud úgy a világra jönni, hogy ne tartozzon valamilyen néphez. Még Isten Fia is egy nép tagjaként született meg.

Egy kisgyermek, attól kezdve, hogy megszületik, éveken át csak kap és kap attól a néptől, amelybe született. Megtanulja nyelvét, megtanulja szokásait, viselkedésformáit, megismerkedik népe ételivel, italaival, szólásaival, bölcsességeivel, elsajátítja népe kultúráját. Megismeri a közös múltat, népe történelmének eseményeit és azok tapasztalatait.

 1. Te is egy néphez tartozol. Válaszolj a kérdésekre!

Melyik a te néped? _____ Mi az anyanyelved? _____

Nevezz meg néped történelméből három nagy alakot! _____

Írj egy népdalcímét, egy népmesecímét és egy népszokást! _____

É	A	M	T	E	M	D	A
S	O	R	M	T	I	N	N
Z	G	O	A	V	E	A	I
T	Ö	M	G	B	O	L	T
E	R	Á	Y	N	A	L	A
M	Ö	N	A	N	G	O	L
É	G	Í	R	I	B	H	O
N	Á	D	C	F	C	S	E

 2. A világon sok-sok nép él. Közülük 13 megtalálható a táblázatban. Keresd meg őket!

Sokkal jobb lenne,
ha az egész világ egy nép lenne,
és egy nyelvet beszélne!

3. Mit mond a Biblia a népek kialakulásáról? Ismételd át a tavaly tanult történetet, és beszéljétek meg!

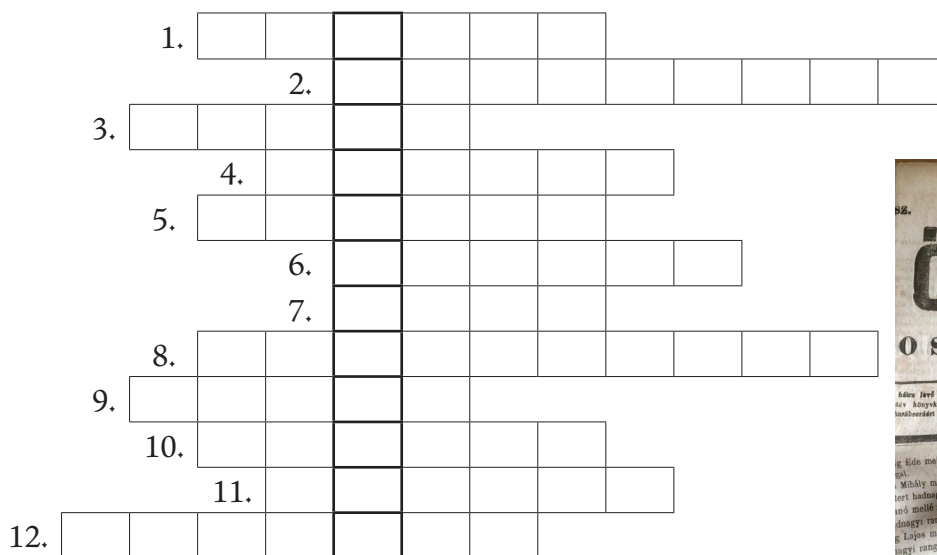

4. Miről szólnak az alábbi versrészletek? A keresztrejtvény megfejtéséből kiderül.

„Tied vagyok, tied, hazám!
E szív, e lélek;
Kit szeretnék, ha tégedet
Nem szeretnélek?”
(Petőfi Sándor: *Honfidal* – részlet)

„Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőhazám itt e lángoktól ölelt
kis ország, messzeringó gyerekkorom világa.
Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyöngye ága
s remélem, testem is majd e földbe süpped el.”
(Radnóti Miklós: *Nem tudhatom...* – részlet)

„Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsőd az, s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.”
(Vörösmarty Mihály: *Szózat* – részlet)

1. 1526-ban itt küzdött meg a magyar sereg a törökökkel.
2. Szüleinktől és a környezetünkben élő emberektől tanultuk, ennek segítségével tudunk magyar emberekkel beszélgetni.
3. Országunk második legnagyobb folyója.
4. A Dunántúli-középhegység egyik része.
5. Hazánk neve: Magyar...
6. Felvonják minden nemzeti ünnepen.

7. A honfoglaló vezérek egyike.
8. A *Szózat* szerzője.
9. Magyarország jelképe. Nemzeti színű zászlókon is látható.
10. Első királyunk neve.
11. A *Nemzeti dal* című vers költője.
12. A „magyar tenger”.

58. Magyar vagyok? ♦ Magyar vagyok!

📖 ApCsel 17,26–31

1. Egyetértesz? Másként gondolod? Olvassátok el és vitassátok meg az alábbi gondolatokat!

„Mindennapi teljesítményeinkről is gyászosan negatív a képünk. »Ah, ez csak egy vacak magyar rádió, farmer, toll, tornacipő... – halljuk pillanatonként gyerekeink szájából. Hát, sajnos, csak magyar marógépet, műszert, filmet, alapanyagot... kaptunk« – mondogatjuk mi is egymásnak. És öt-, tíz-, húsz-, negyven-, hatvanévesek együtt sóhajtozunk a »hű de klassz japán... német... amerikai« dolgok láttán, hallatán. Ami magyar, az már eleve csak elavultabb, gyengébb, rosszabb, csúnyább lehet.” (Hankiss Elemér: *A társadalmi értékek válságáról. Kudarcrá ítélt ország, avagy: mit (sem) ér az ember, ha magyar?*)

„Az a fa, amelynek évszázados gyökerei vannak, a viharral is képes dacolni. A gyökereitől megfosztott fát azonban még egy szellő is kidöntheti. Sérülékenységünk és önbecsülésünk hiánya bizonyára szerepet játszik az önpusztítás hazánkban terjedő ragályában.” (Czeizel Endre: *Jó adottságok – rossz sáfárkodás. Milyen a magyar?*)

SZÉKELY BERTALAN:
EGRI NŐK (1867)

Magyarnak lenni nekem azt jelenti,
hogy jókat eszem és iszom!

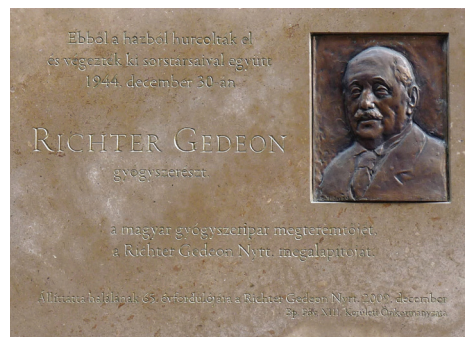
Magyarnak lenni azt jelenti, hogy egy különleges, külföldiek számára szépen hangzó, de nagyon nehéz, szavaiban változatos és verselésre kiválóan alkalmas nyelvet beszélünk – mondja az egyik ember.

Magyarnak lenni azt jelenti, hogy büszkeséggel gondolunk történelmünk hőseire, az egri várvédőkre, a magyar szabadsáért harcoló Rákócziakra, Kossuth Lajosra, az elnyomásból kitörni akaró '56-os fiatalokra – vallja egy másik ember.

Magyarnak lenni azt jelenti, hogy a tudományok és művészetek kiemelkedő magyar képviselőit ismerjük és tiszteljük – mondja egy harmadik.

Magyarnak lenni azt is jelenti, hogy a sportversenyeken a magyar versenyzőknek szurkolunk – hirdeti egy szurkoló. Magyar-nak lenni ezeken kívül még sok mást is jelent.

Hogy mit jelent magyarnak lenni, ki-ki saját maga is megfogalmazhatja.

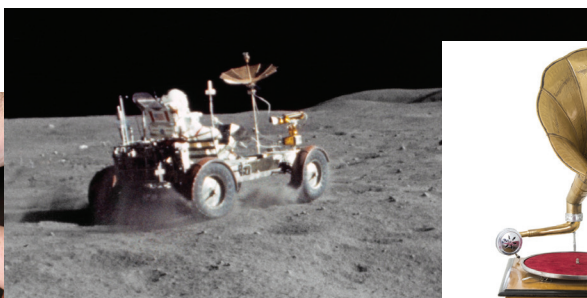
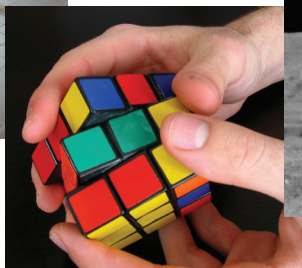

2. Te mit mondanál a kérdésre: mit jelent neked, hogy saját népedhez tartozol? Írd ide!

3. Melyik a kakukktójás? Miért?

4. Gyűjtsd össze az internet segítségével a magyar Nobel-díjasok neveit, kutatásuk területét és azt, hogy miért kapták a magas kitüntetést! Írd ide!

5. Olvasd el ApCsel 17,26–31-et! Válaszolj a kérdésekre!

Mi köti össze a különböző népeket? _____

Mi minden nép Istentől rendelt feladata? _____

Mit hirdet Isten az embereknek? _____

Ki fog majd ítéletet mondani a földkerekség fölött? _____

Elhangozhatna-e Pál beszéde a mi országunkban is? Mit találnának a magyar emberek furcsának benne? _____

59. Miben más? • Kultúra, ünnepeink, himnusz

📖 1Móz 1,14; 1Móz 2,3; 2Móz 35,30–35

Szörnyű idők voltak, amikor Himnuszunk helyett a szovjet himnuszt kellett énekelnünk!
Még most is felháborodom, ha eszembe jut.

A népek között nincsenek értékbeli különbségek, de minden nép – így köztük a magyar nép is – színesíti az emberiség kultúráját.

Népművészetünk – a gyönyörű népviseletek, a csodálatos magyar népzene, fazekasművészeink alkotásai – más népek számára is örömet és művészi élményt jelentenek.

A Magyarországon készített termékek többsége külföldön is megállja a helyét. Tudósaink nemcsak Magyarországon publikálják kutatásaik eredményét, és művészeink is szívesen bemutatják külföldön művészetüket.

Nemzeti ünnepeink nagyszerű alkalmat nyújtanak arra, hogy átéljük az egymáshoz tartozást, és emlékezzünk történelmünk nagyjaira. Nemzeti ünnepen a nemzeti öntudatot, a hazaszeretetet a *Himnusz* és a *Szózat* eléneklésével is kifejezésre juttatjuk.

1. Írjátok ide nemzeti ünnepeinket és azt, hogy mikor mit ünnepelünk!

2. Melyik művészeti ághoz tartoznak az alábbi művészek?

Liszt Ferenc / Bartók Béla / Szokolay Sándor _____

Móricz Zsigmond / Márai Sándor / Jókai Anna _____

Reményik Sándor / Túrmezei Erzsébet / Wass Albert _____

Munkácsy Mihály / Csontváry Kosztka Tivadar / Victor Vasarely _____

Sinkovits Imre / Honthy Hanna / Ruttkai Éva _____

3. Nézzetek utána annak, hogy milyen népviseletek vannak országunkban! A következő órára válasszatok ki egyet, és mutassátok be!

4. Minden értékes tevékenységhez Isten ad tehetséget az embernek, minden magyar tudósnak és művésznek is. Mit mond erről Isten a leckékhez tartozó igékben?

a) Az első ünnepet Isten teremtette meg az ember számára. Melyik volt ez? _____

b) Mi a feladatuk az égitesteknek a teremtetéstörténet szerint? _____

c) Milyen feladatra hívta el az Úr Becalélt? _____

5. Fogalmazz meg egy imádságot, amelyben megköszönöd Istennek, hogy sok tehetséget adott a magyar embereknek! Köszönd meg az ünnepeket is, amelyek gazdagítják életünket!

60. Miért ne keveredhetnénk? • Többetnikumú ország

📖 3Móz 19,34

EURÓPAI
NÉPVISELETEK I., II.
(A PALLAS
NAGY LEXIKONA)

A honfoglalás idején éltek idegen népek a Kárpát-medencében (avarok, szlávok). Az idők folyamán több alkalommal betelepültek népcsoportok Magyarországra (jászok, kunok, németek, szlovákok). Mai korunkban házasság révén, tanulás, munkavállalás miatt más népek tagjai is élnek hazánkban. Többen vannak olyanok is, akiknek gyermekei már itt születtek, a gyermekeik anyanyelve magyar, és magyarnak is vallják magukat. Hazánkban tehát nemcsak magyar származású emberek élnek, hanem már ezer év óta több etnikum (nemzetiség) él együtt. Ez által az együttélés által gazdagabb, színesebb a kultúránk.

Mivel lennének szegényebb, ha Magyarországon csak magyarok laktának?

1. Ki mondta kinek ezeket a szavakat? A magánhangzók beírásával megtudod.

„...az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.”

_st_v_n k_r_ly _nt_lm_ _f_ _n_k, _mr_n_k

2. Magyarországon tizenhárom, törvényben elismert nemzetiség él. Egy-egy szócsoporthoz betűit helyes sorrendbe állítva megtudod, melyek ezek. Ismersz-e olyan embert, aki valamelyik nemzetiség tagja?

eegylln
áknru
émnyör
ácginy
inrszu
eémnt

bersz
ábglor
ggöör
ákloszv
ámnor
áhortv
losznév

3. Hogyan nevezi az ige azokat, akik más népből jöttek?

Keress a szentiras.hu segítségével hasonló tartalmú igéket! Írj ide néhány igehelyet!

4. Milyen gondolatokat ébresztenek benned az alábbi idézetek? Beszéljétek meg!

„Magyarország a kereszténység pajzsa és a nyugati civilizáció védője.” (II. Pius pápa írja III. Frigyes császárhoz küldött levelében Hunyadi János seregének világjelentőségű nándorfehérvári diadala után 1456-ban)

„Magyarország a hősök nemzete, Németország az erényt, Franciaország a szabadságot, Olaszország a dicsőséget képviseli a nemzetek sorában. (Victor Hugo)

„Az a szóbeszéd járja Amerikában, hogy két intelligens faj létezik a földön: emberek és magyarok.” (Isaac Asimov)

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2017
Felelős kiadó: Kendeh-Kirchknopf Péter
Olvasószerkesztő: Miklósné Székács Judit, Petri Gábor
Műszaki szerkesztő: Török Andrea

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben
Felelős vezető: Fazekas Péter vezérigazgató
Telefon: 66/887-400

ISBN 978-963-380-076-8

EV-040

ISBN 978-963-380-076-8

1200 Ft

